

KİTAB-I DÂFİ-Ü'L-GUMÛM

DELI BİRADER

Yayına Hazırlayan
Filiz Bingölçe

ALT
ÜST

کتاب دافع النعم

ناقلان اخبار طرافت شعار و محدثان
آثار لطافت دثار و راویان روایت مودت
امیر و حکیمان حکایت محبت انکیزه و نکته
شناسان اسرار شریون و جمیع و سخن سریان
اخبار گومیت و دماغ راویان روایت کشتی
حکیمان حکایت کون و اتم و شویله نقل ایندیر
بنی سخن تمام و شویله سؤق ایندیر که بنی کلام

KİTAB-I DÂFİ-Ü'L- GUMÛM

*

DELİ BİRADER

AltÜst Yayınevi
Gürler Sokak 21/8
06180
Yenimahalle- ANKARA
Tel: 0312.315 11 62
E-mail: infoaltust@gmail.com

AltÜst / açık-uçuk serisi 2
Kitab-ı Dâfi-ü'l-Gumûm
Gamları Def Eden Kitap
Deli Birader
©AltÜst Yayınları 2007
© Filiz Bingölçe 2007
Birinci Basım: Kasım 2007

Tasarım: AltÜst Yayınevi

Kapak, iç baskı ve cilt: Kozan Ofset Mat. San. ve Tic.
Ltr. Şti. Büyük Sanayi 1. Cad. 95/ 11 İskitler / ANKARA
Tel: 0312.384 20 03 Faks:0312.341 28 60

ISBN: 978-975-98171-5-2

KİTAB-I DÂFİ-Ü'L- GUMÛM
GAMLARI DEF EDEN KİTAP

*

DELİ BİRADER

Bu kitabın ilk 100 adedi numaralanmıştır

Kitapların en komiği ve Deli Birader

Gülen dünyanın baş eserlerinden biri o:
Gamları Def Eden Kitap ya da Osmanlıca adıyla
Kitab-ı Dâfi-ü'l-Gumûm.

şiirlerle örölü, darb-ı mesellerle bezeli, nev'i şahsına münhasır bir küçücük kitapçık. Osmanlı toplumunda yaşanan cinselliğin pratiği ile fantezisini, gerçeği ile abartısını resmi dil ve görüşün dışına taşarak dönemin argosunu ve kaba dilini de kullanarak mizahlı bir bakış açısıyla okuyucusuna aktarıyor. Cezalar, yasaklar ve tabularla inceden dalgasını geçerek hem...

Deli Birader tarafından 16. yüzyılda kaleme alınan bu kitap halk mizahının nadir eserlerinden biri. İçeriğindeki fıkralar, erotik anekdotlar, komik, zaman zaman hezle varan hikayeler ve şakalarla cinselliğin mizahında son noktaya varıyor; okuyanı gülmekten kırıyor.

Birader, Yıldırım Bayezid'in oğlu Şehzade Korkut'a yakın olduğu yıllarda Kitab-ı Dâfi-ü'l-Gumûm'u hazırlamış. Korkut'un musahibi Piyale Bey'e takdim ettiği bu çalışmasında, Acem ve Arap kaynaklarından yararlandığı, El-Ezraki'nin Elfiyye ve Şelfiyye isimli meşhur eserinden alıntılarla, Ubeyd-i Zakani ve Ayni gibi şahsiyetlerin yapıtlarından seçmelerle metnini oluşturduğu biliniyor. Ancak bu alıntılar kitabın orjinelliğini zedelememiş. Çünkü Birader, devrinin cinsellik, sevişme, sevgili anlayışlarını, meclislerde ve halk arasında söylenen erotik, komik ve mecazi hikâyelerle ustaca harmanlayarak bir araya getirmiş.

Evlilik, cinselliğin doğuşu ve tarihi, dulların ve bakirelerin meziyetleri, eşcinseller ile zamparaların atışmaları, pezevenkler, boynuzlular, transseksüeller; medrese ve tekkelerde yaşanan cinsel rezaletler, mastürbasyon ve hayvanlarla ilişkiler, cinsel hileler ve daha birçok konu, mizahi hikayelerle ve de şiirlerle renklendirilerek dönemin günlük diliyle Kitab-ı Dâfi-ü'l-Gumûm'a yansımış.

Deli Birader, zaten eserinde yer alan konuların ve hikayelerin, Şehzade'nin sarayındaki sazlı sohbetli işret meclislerinde, şenlikli muhabbetlerde söylenegeldiğini belirtiyor. Piyale Bey'in neşelenmek, kederi hüznü dağıtmak, gamı kasaveti def etmek için bütün bunları kağıda aktarıp bir kitaba

dönüştürmesi için kendisine ricanın da ötesinde ısrar ettiğini kaydediyor. Eseri böylesi bir arzu üzerine yazan Birader'in, çalışmasından dolayı saraydan uzaklaştırıldığına dair kimi kaynaklarda yer alan ifadeler ise gerçeği yansıtmıyor.

* * * *

Kitab-ı Dâfi-ü'l-Gumûm pek çok açıdan önemli bir kitap; çağını ve yazarını aşmış çok kıymetli bir eser. Elbet herşeyden önce yazıldığı uzak tarihe tanıklık ediyor, toplum ve kültür geçmişi açısından paha biçilmez bilgiler sunuyor. Zaten kitapta anlatılan çoğu darb-ı mesel ya da fıkranın bugün bile halen "ağızdan kulağa" anlatılıp, içerikte yer alan fıkraların modern versiyonlarının bugün de söylenip dinleniyor olması kitabın devamlılığını ve sözlü kültürü yazıya geçirme konusundaki başarısını gösteriyor.

Kitabın içeriği ile bu içerikte kullanılan dil unsurları ise en az tarihe tanıklık ediş kadar değerli. Birader kitabında Türkçe sözlüğün tüm sözcüklerini - en açık uçuklar da dahil olmak üzere- hiç çekinmeden birbiri ardınca kullanmış. Eser daha kaleme alındığı yüzyılda, çağdaşı edebiyat kaynaklarında gereken yeri almış. Kitab-ı Dâfi-ü'l-Gumûm, edebiyat tarihçilerince cinselliğe getirdiği mizahî bakış açısının yanı sıra, 16. yüzyılın konuşma dilini geniş argo ve kabadil literatürüyle birlikte veren dil malzemesi nedeniyle klasik dönem Osmanlı nesrinin en önemli kaynaklarından biri olarak kabul ediliyor. (1) Yerli motiflerle yüklü olarak çağına tanıklık eden bu yapıt Osmanlı cinsellik tarihi, edebiyatı ve dili üzerinde yapılacak çalışmalar için de çok zengin bir malzeme içeriyor.

Klasik şiirin önde gelen temsilcilerinden olan Gazali, Kanuni'ye sunduğu kasidelerle sarayın gözde şairlerinden ve Şehzade Korkut'un yakın çevresinden olmakla kalmamış, çağının şeyhülislamı, kazaskerleri, uleması ve edebiyat çevreleriyle kurduğu yakın ilişkiler nedeniyle tam bir cemiyet adamı olarak boy göstermiş. Çalışması bu çevrelerde dillendiren konulardan ve bu çevreleri etkileyen doğu kaynaklarından beslenmesi nedeniyle ihmal edilemeyecek gerçekler taşıyor. Yozlaşan kurumlar, imparatorluğun parlak yüzyılının getirdiği imkanlarla farklı zevkler peşinde giden her sınıf insan bu kompozisyonda yer yer mizahi bakış açısıyla gösteriliyor.

Şüphesiz her eser çağı ve bağlamıyla birlikte değerlendirilmeli. Eserin kendi döneminde erkek okuyucular için erkek meclislerinde okunmak üzere yazıldığına şüphe yok. Üstelik eğitilmiş bir okur kesimince yazıldığı günden beri çokça çoğaltılmış ve okunmuş olduğu da kesin. (2) O nedenle belli bir kesimin değer yargılarını yansıttığını söylemek herhalde abartı olmaz. Ancak böylesi bir metne çok katı bir bakış açısıyla yaklaşmak da doğru değil.

Gamları Def Eden Kitap'ı okurken, onun gülüp eğlenmek amacıyla oluşturulduğunu göz ardı etmemek gerekiyor. Eserde anlatılan olayların gerçek zaman ve mekanla ilgisi yok. "Mişli geçmiş zaman kipiyle" ve "hikaye bu ya" mantığıyla anlatılan mecazi hikayeler genellikle fıkra tadında. Kitapta anlatılanların Osmanlı toplumundaki cinsel yaşamı birebir yansıttığını söylemek ise elbet mümkün değil. Oyunlu, şaşırtmaya, güldürmeye ve eğlendirmeye dayalı, sürpriz sonlarıyla dikkat çeken hikayeler Gamları Def Eden Kitap'ın abartılı dünyasını

oluşturuyor. Yazar cinsel organlar, cinsel edimler ve cinsel kimlikler üzerinden yapılan çarpıtmalar ve abartmalarla mizahi bir etkiye ulaşmak istiyor ve istediği etkiyi de sağlıyor.

Deli Birader zamanında mstehcenin sınırları bugünkü gibi çizilmemiş, yasalar onu “perdelemeye” zorlamamış olduğu için bedenin alt kesatine ilişkin her organ işleviyle birlikte adlı adınca kitapta yer bulmuş. Yazıldığı dönemde “muzır” ne kavram, ne de yasa olarak varolduğundan Deli Birader herşeyi apaçık, kelimesi kelimesine, hiç çekinmeden yazıyor. Zaten anlattığı konularda da en ufak bir sansürü yok. Kitabın eşsiz bir eser olmasında bu sakınmasızlığın ve doğrudan anlatımların payı büyük. Deli Birader’in eserine seçtiği tema ile onu anlatmak için kullandığı dil ise ayrıca önemli. Kimi çevrelerce “edebiyata yakıştırılamayacak” denli “haylaz” ve “edepsiz” bulunan bu dil ve üslup unsurları aslına bakılırsa onun orjinalliğinin de temelini oluşturuyor. Fakat ne yazık ki kitabın yüzyıllarca matbu nüshalarının yapılamayışındaki nedenin de bu özellikleri olduğu açık. Edebiyatı “edep”le karıştıran bakış açısı nedeniyle Gamları Def Eden Kitap bugüne dek latin harflerine çevrilmemiş, altı yüzyıl boyunca gün yüzü görmeyen, tam metin olarak okuyucu ile buluşamayan “yastıkaltı kitaplar”dan biri olarak kalmış.

Aslına bakılırsa her ne kadar kitap halkın çok yakından bildiği ve kullandığı kadim halk mizahı ürünlerinin yazıya geçirilmemiş hali ise de yine de işin içine yazı girince toplumun ahlakçı değer yargılarını göz önüne almak Deli Birader zamanında da gerekiymiş. O nedenle yazar böyle si bir metin kaleme almasının nedenlerini açıklama gereği duymuş

ve eserini bitirmeden az önce sonsöz yerine “özür dilemek bahsinde” şöyle yazmayı uygun görmüş:

“Bu hezeliyat mecmuasına bakan yarandan ve inceleyen kardeşlerden umulur ve istenilir ki bu kitabı telife girişen fakiri mazur tutalar:

“Görevlendirilen mazur görülür.”

Bu girişten gazez şehvettir demeyeler, niyeti iyi yolda kötülük sebebini ortadan kaldırmak olarak görelere ki müminin niyetini iyilik üzerine yormalı. Bu mizah metninden maksadı anlayıp helal yolda gidile, hidayet yolunda oluna.

Beyt:

Her şey yol göstermekle anlaşılır,
Yoksa ki kötü iyiden ayırt edilemezdi.

Şu kimse ki küfrü ve isyanı bilir, ondan sakınır. Şunlar ki haktan batılı ayırmazlar, sapıklık yolunda kalıp hidayet yoluna gitmezler. Şimdi bu mecmuaya nazar eden azizlere münasip, belki farz ve vaciptir ki gözlerinden gaflet örtüsünü ve kalplerinden şeytani vesveseleri def edip, daima ölüm anına hazır olsunlar ve bu kitabın her bölümüne ve her fasılasına ibretli nazarlara baksınlar.

Evliliğin erdemlerini görüp nikaha sarılsınlar; kadınlara ve yalın yüzlülere bakmayıp livatadan perhiz etsinler ve zinadan kaçınsınlar, animal ilişki yoluna gitmesinler, o tür çirkin işlerden uzak dursunlar; edilgen eşcinsellerin ahvalini ve kadın tabiatlıların halini düşünsünler ve o taifeden olmadıklarından şükretsınlar; pezevenklerin ve

gidilerin alametlerini bilsinler, onların hilelerinden korunsunlar.

Şiir:

Her kişinin günah divanını meleklerdir yazan
Yazdım kendi elimle ben benim divanımı
Nice müddet herze ve hezel ile sözler söyleyip
Göz göre göre saldı cehennem ateşine canımı
Ahiretten uzak düştüm, bulmadım dünya dahi
Zayi ettim yok yere vaktimi, zamanımı
Ya ilahi, fazlın ile bana yardım elini uzat
Son nefeste sakla şeytandan imanımı
Rahmetinden çok değerlidir padişaha gerçi kim
Bilirim isyanımı haddinden ötedir

Bu isyan defteri, azgınlık ve taşkınlık risalesine nazar eden yarandan ümit edilir ki bu azarlanmayı hak eden, azaba layık, günah kaynağı, ayıplar harmanı biçarenin günahkâr yüzü kara asinin günahlarının çokluğunu ve ayıplarının bolluğunu bağışlasınlar, benim için Tanrı dergahından affımı dilesinler: İsyanı bağışlamak erdemdir; günahkarın suçunun bağışlanmasını dilemekse mürüvettir."

Neticede kitabın özünde verdiği mesajı ve okuyucuyu getirmek istediği son noktayı Deli Birader altını çize çize işte bu sözlerle özetliyor. Gamları Def Eden Kitap'a ilişkin Tarih ve Toplum Dergisi Mahrem Tarih Özel Sayısı'nda Selim Sırrı Kuru tarafından kaleme alınan yorumda ise şöyle deniyor:

"Eser 'günahkar' insanların düştükleri gülünç durumları yansıtmaktadır. Yine de bütün bu gülünecek cinsel ilişkiler bize eserin yazıldığı dönemde varolan cinsellik/cinsiyet sistemleri

hakkında ipuçları sunmaktadır. Kadınlar cinselliği arzuladıkları oranda kötü, genç oğlanlar erkeklerin cinsel arzularına av oldukları için aptal, onlarla cinsel ilişkiye giren erkekler ise günahkarlardır. Onların bu inanılmaz kötülüklerini , aptallıklarını okuyacak, dindar, masum ve bilgili okurlar 'ikrah' getirerek 'tövbe' edecekler, dertlerini defedip durumlarına şükredeceklerdir.”(2)

Gamları Def Eden Kitap yazarının vurguladığı üzere “hileyi kötülüğü bertaraf etmek, sapıklıktan korunmak amacına hizmet etmek üzere” yazılmış “güldürürken düşündüren” bir eser. Tersini göstererek doğruyu- düzgünü ima etmeye çalışıyor. O nedenle pek çok abartı ve mecaz içeriyor. Metinde anlatılan cinsel hikayeler her zaman cinsellikten söz etmiyor hayatın başka alanlarına, toplumun ve insanlığın başka durumlarına da somutlama yoluyla yorum getiriyor. Kitap anlatımında düz didaktikliğe düşmeyecek kadar iyi yapılmış kurgusuyla da dikkat çekiyor.

Deli Birader eserini, cinsellik gibi konuşması kolay yazması zor bir alanda vermiş. Deli fişek hikayeler, sürpriz sonlar, şok geçişler hatta muzip oyunlarla okuyanı illa ki güldürüyor, eğlendiriyor, hem sürprize hem şoka doyuruyor. Ana yapısı tamamen gülmeceye dayandırılan eser yedi bölümden oluşuyor.

“Birinci bölüm nikahın meziyetlerini kağıda geçiriyor ve sevişmenin faydalarını sıralıyor, ikinci bölüm kulampara kardeşlerin ve zampara biraderlerin arasında geçen tartışmayı ayrıntılandırıyor ve savunmalarını yansıtıyor (3), üçüncü bölüm selvi boylu yalın yüzlüler ve lale yanaklı oğlanlarla

sohbetin zevklerini gösteriyor, dördüncü bölüm gümüş tenli kadınlar ve yasemin göğüslü kızlarla oynaşmanın hazlarının delili olarak sunuluyor, beşinci bölüm elle boşalma, rüyada boşalma, animal ilişki ve bunlarla ilgili söylentileri ortaya seriyor, altıncı bölüm edilgen eşcinsellerin, travestilerin ve ne idüğü belirsizlerin iğrenç durumlarını ve çirkin davranışlarını sergiliyor, yedinci bölüm ise gidilerin ve boynuzluların aynı yolun yolcusu olduklarını ve pezevenklerle hacianaların hallerini anlatıyor".

Kitap gerçek kişiler üzerine değil; herşeyiyle hayali bir dünya tasarlıyor. Orada ne Deli Birader'in kendi başından geçen anılar var ne de tarihin somut kişiliklerinin başından geçenler... Hatta gerçek zamanlar ve mekanlar da bulunmuyor.

Kitabın en önemli "bozguncu" kahramanı şeytan. Metnin bütününde 22 kez "şeytan" araya girerek "taşkınlıklara ve sapkınlıklara" neden oluyor ve kahramanları 13 yerde "günaha" sokuyor. Şeytanın 16 yerde kahramanı halka "rüşvay" ettiği görülüyor. Şeytan işleri olarak gidilik (37), pezevenklik (3) ile gulamparelik (40), parantez içindeki kerelerce metinde kullanılıyor. Kitapta 13 kez "zina", 11 kez de "livata" üzerine laf söyleniyor.

Şeytanın oyunlarına gelen kahramanlar ise "kadın, herif, oğlan, kız, er, yiğit, dişi, adam v.b" gibi anonim kimliklerden seçilmişler. Kadınlar için avrat (141), kız (119), karı (96), cariye (31), hatun (13), gelin (13), kahpe (11), dişi (8), kadın (6), kancık (5), duhter (4), helal (3), bikır (2) tanımlamaları parantez içindeki kerelerce kullanılmış. Erkekler içinse herif (154), oğlan (150), er (74), gişi (54), gulampare (40),

zenpare (37), adam (45), beg (24), efendi (17), yiğit (11), erkek (3) tanımlamaları. Kadınların sevgilileri ise kitapta 23 kez "oynaş" olarak nitelenmişler.

Eser bu özelliğiyle bir açıdan fıkra seçkisi niteliği taşıırken, bir diğer açıdansa kollektif korkulardan, neşelerden ve cinsel zevklenmelerden dem vurduğu için benzersiz bir bahname tadı sunuyor. Ancak ona, ne tam bir seçki ne de sıradan bir bahname denilebilir. (3)

Deli Birader erkek cinselliğinin tüm çeşitlemeleri ile tüm hallerini karikatürleştirilmiş biçimleriyle kitabına almış. Üstelik bütün bunları mizahın "şok edici" diliyle yorumlamış. Anlattığı hikayelerde dönemin erkek kültürü, cinsellik anlayışı ile doyuma ulaşma pratiklerini gülmecenin renkli penceresinden bakarak aktarıyor. Fantezide ise sınır tanımıyor. Kitabın yarattığı dünyanın tepesinde bir erkeklik organı var. Mutlak egemen olduğunu düşündüğü için böbürlenerek "uçana kaçana" "şey" yapmak isteyen bir organ bu.

Şöyle diyecek kadar da aç gözlü ve şehvetli:

"karı s....k s...n zekatın virmektür bir karı s...enin harab degirmene su salmakça ve kör kuyuya koga asmakca ve kafir makberesine mum yakmakca ve kilise duvarına mih çakmakca ve burgu delüğüne çöb sokmakca ve ölü g...ne penbe tıkmakca ve ıssız yirlere tohum ekmekce ve eski tarlalara çift sürmekce ve yüz asi kafir tepelemekce sevabı vardır dirler"

Cinsel ilişki olmaksızın yaşanan sevgi onun için değersiz:

“s....siz sevgi degmez nim habbe
li ennez züb mirmarul mahabbe”

Hikayelerde anlatılan “heriflerin”, ikide birde “şeyinin gösterdiği yere” giden “tipler” oluşları bu temel anlayış yüzünden. Cinselliği cenk mertebesine yükselten, “her kim cuma gicesi helaline cima kılur bir kafir öldürmüşçe sevab bulur dirler” diye düşünen tipler bunlar.

Durum böyle olunca kitabın ana teması da kah iktidarını kuran kah bu iktidarı elinde tutmakta zorlanan bir erkek ve onun yaşadığı komik durumlar olarak beliriyor. Çevresinde her ne görüyorsa cinsel doyumunu için kullanmayı kendisine düstur edinmiş tam bir sömürgeci o. Feodal iktidarın ideal mutlak halinin dünyayı her tür figürüyle birlikte bir hareme tıkıştırmak olduğu düşünülürse tabii ki onun bu gözü dönmüş hali garipsenmemeli. Kadın, kız, oğlan, hayvan sadece onun cinsel iştahına hizmet için varlar. Zaten kitapta bu “zevk unsurlarının” herbiri için birer bölüm ayrılmış.

“Bu dünyanın acıdır hali hasıl” diye anlatmaya başlayan yazar oyunlu ve sürprizli sonlar hazırlıyor, zihni açıp akıl veren darb-ı meseller ve mecazlarla dolu şiirler yazıyor.. Yüceltmenin yanı sıra komik öğenin temelinde yatan tepetaklak etme durumları da hikayelerin hiç birinde eksik olmuyor.

Kitaptaki cinsel komik öğe öylesine etkin ki, erkekliği ile övünenler de kadınlığı ile böbürleneler de “komik olmaktan” kurtulamıyor. Cinsel ilişkinin her türü abartılı unsurlarla zenginleştirilerek okuyucuyu şaşırtıp kakhaha oyununa dahil etmek

için kullanılıyor. Adam, kadın, herif, kız, oğlan, avrat her biri cinsellik oyununda bir an zirveye çıkmışken bir an sonra bir de bakıyorsunuz, baş aşağı gitmiş... Hatta öyle ki kimse diğerinden tam ve sürekli bir doyum alamadığı için, anında sahnenin de rollerin de değiştiği, var olan dünyanın altüst olduğu görülüyor.

Cinsel organlar ve cinsel ilişki pozisyonları ise kitabın önemli konularından. Bedenin alt kesitine ait organların grotesk tasvirleri hatta bu organlar için yazılmış özel methiye şiirleri kitabın dikkat çekici bir başka yönü. Köprüye ya da kilisenin çanına tokmak edilmiş, minare boyunca uzun yahut bin devenin zor taşıyacağı denli devasa penisler... Beypazarı kavunu yahut şadırvan gibi vajinalar... Yaylak ya da gümüş hokka benzeri anüsler... Tam bir panayır maymununa çevrilerek abartılan cinsel organlara kitapta gülmecenin dozunu artıran unsurlar olarak yer veriliyor...

Penis için kullanılan argo sözcükler içinde "ejder, orta mablag, kiri kebir, kebir, alet, zülle, palaz, kuruyacak, talgıç, oyun ağacı, kadın kız eğlencesi, ulu hatunlar dinlencesi, künde biz, hacet ağacı, andır... vb." gibi deyimler yer alırken vajina içinse, "zerdali, şeftali, bakla samsası, beypazarı kavunu, murdar, kovuk, zindan, ağzı var dili yok, kanara köpeği, oğlak oynamış kapı ağzı, sulu şeftali, şadırvan, arslan, bayağı ahmet yapıncı böreği, şülle" gibileri kullanılıyor. Anüs için söylenenler içindeyse "murdar, alicenab, yaylak, gonce leb, sib gabgab, semen sima, sim endam, gümüş hokka, künbed, handan, hayran, hokka, pinhan, süngü oynamalı meydan, küpe, penbe, kubbei simin... vb." var. Cinsel ilişki pozisyonları için de türlü çeşitli deyim kullanılıyor.

Hikayelerde cinsel iştah en önemli motive edici güç mertebesinde. Ama bu iştahı doyumlamak için tek klavuz şehvet olunca işler çoğu zaman karışıyor ve komik durumlar da tam bu noktadan çıkıyor. İlgüdülerinin körükörüne peşinden giden herkes doyuma ulaşmadan azıcık önce bir hileye ya da beceriksizliğe kurban gidebiliyor...

Anlatılan hikayelerde cinsel doyumun bedenler üzerindeki tartışmasız iktidarının hiç bir zaman tam kurulamayışı ise önem taşıyor. Cinsel iktidar bir an kuruluyor gibi oluyor ama bir an sonra bir de bakıyorsunuz tahttaki figür bir nedenle doyumsuzluktan ya da fazla doyumdan alaşağı edilivermiş ve gülmece de bu durumdan türemiş. Hiçbir kimse ve bedenin alt kesitine ait hiçbir organ mizah oklarından kaçamıyor kurtulamıyor... Kısacası bu komik oyundan hiç kimse tam ve sürekli kazançlı çıkamıyor.

Zaten kitabın bütününe egemen olan “karnaval ruhu” da bedenin alt kesitine ilişkin olarak kurgulanan bu hileli ve çelişkili durumlardan oluşuyor. Çok kıymetli Rus yazınbilimci Mihail Bachtin’in kavramlaştırarak edebiyat eleştirisi kuramına armağan ettiği “karnaval ruhu” ve “Ortaçağ gülmececi” kavramları tüm temel unsurları ile birlikte Deli Birader’in kitabında da var. Cinsellik ve cinsel espriler, bedenin alt kesit organlarının grotesk tasvirleri ve tabii tersyüz edilen iktidar ilişkileri... Tüm bunlar içsel ve dışsal baskı ile korkudan kurtulmak için seferber ediliyor.

Cinsel hileler ise kitabın çok önemli ana eksenlerinden biri olarak ortaya çıkıyor. “Naziklik” deyiimi “aldatma, kandırma” anlamında metinde 14 kez geçerken,

26 kez “hile”, 3 kez “huda”(hurda) deyimlerinin kullanıldığı görülüyor.

Gülmecenin bir aptal aşıklık ekseninden değil de av- avlanma, hile- aldanma – aldatma ekseninden doğduğu bölümlerde komik öğeyi aldatılanın hali ve düştüğü durumlar oluşturuyor.

Bu bölümlerde cinsellik baştan sona bir istismar konusu biçiminde tanımlandığı için olacak bolca aldatılan eş, faka basan fazla akıllı oğlan, bilgisiz açgözlü cariye, ava giderken avlanan delikanlı, tuzaktan sakınamayan yiğit, karısının sevgilisini sırtında taşıyan koca, oğlunu gözünden sakındığı halde homoseksüel hırsızlara kaptıran baba figürü ile karşılaşıyorsunuz. Ve bu liste böyle böyle uzuyor gidiyor...

Komik kahramanlar arasında erkeklerin yanı sıra kadınlar ve oğlanlar listenin en başındalar. Kitapta kadının erkek açısından yararları şöyle belirtiliyor:

“yimek bişürmede ve giysi yumakda
bin erden yegdur bir avrat almak”

Evliliğin faziletleri ise şöyle sayılıp dökülüyor:

“evlenmeyen adam nola olursa perişan
avare olur olmaz ise bir kuşun çifti
ergen olana kimse dimez it mi ya adam
tazim ider evli olana kadi ve müfti”

Evlenememiş kimseye “it mi adam mı” diye sorulduğu vurgulanan kitapta erkeğin evlenerek statü kazandığı açıklanıyor. Ancak evlilik ne kadar

yüceltilirse yüceltilsin öyle çok uzun süre zirvede kalamıyor:

“azizlerden birine bir kimse evleneyim mi ne dirsün dimiş ol dahi eyitmiş eger bütün adam iken pare pare olmakdan safanız var ise evlen dimiş zira ki gişi yek ser ve yek cihet iken her kanda olursa gider her ne muradın iderse ider evlenüb bir avrat alsa iki pare olur ne anı bir yire koyub gidebilür ne bir meşveretsiz bir iş idebilür eger bir oğlu dahi dogarsa üç pare olur ve eger bir kızı dahi dogarsa dört pare olur vay eger biri düşüb ölürse ya bir belaya mübtela olursa bir paresi gider adamı tamam iken nakıs ider”

Evlilik hassas mesele. O nedenle kiminle evlilik yapılması gerektiği üzerinde de kitapta önemle duruluyor. Öncelikle dişi cinsinin kızlar kısmı “kıymetliler” sınıfında sayılıyor. Bakire kızlar bir bakıyorsunuz övölüp göklere çıkartılmış:

“mahbube kızlar sevmekden safa sürüb mülayim ve zarif olurlar kahbe avratlar gibi hile ve huda bilmezler bir nice oynaş tutuban hercailik kılmazlar “

Ancak çok geçmeden aynı kızların şu beyitle tahttan alaşağı ediliverdiği görülüyor:

“bikr kızlar s...ş bilmez tavardur
bineyüm dime zinhar çifte yirsün”

Bakire kızların cinsellik konusundaki cehaletleri için söylenilenlerse şöyle:

“egerçi kız oğlan kızlar s.. göricek ağlar sızlar amma çekirdegi kararacak iştihası galib olur sureta kaçır

gibi kılınub manide talib ve ragıb olur s...n başı
giricek lezzeti dimagina iricek koydun koydun koy
gitsin canım yerine yitsün dir”

Kıyaslamak gerekirse “kıza cima itmenin lezzeti on
avrata cima itmekden artuktur” denilen kitapta, her
ne kadar erkekler açısından bakire kızlar ile ilişki
yüceltilse de bunun beylere paşalara bile her zaman
nasip olmadığı; “bakire kızlar safasın esir alub satanlar
ve akına girüb çıkanlar sürerler begler paşalar anların
ittigi hazzı itmezler zira ki anların gittiği yola gitmezler
evlenüb kız alanlar bu safayı bir kez görürler andan
sonra kuru mihnettir çekerler yürürler” sözleriyle
anlatılıyor.

Kızların sanıldığı gibi “saf” olmayabileceği, cinsel
hileler konusunda onların da birkaç numarası
bulunduğu vurgusu bu bölümün önemli mizah
malzemelerinden. “Kızlıksız kız” olarak tanımlanan
bu kızların oyunları, “bazı kızlar oynaşa mail olub
s...lmege kail olurlar kızlığı gider bekareti zail olur çün
ere varmalu olur illere rüsvay olacagın bilür yengeye
halin söyler ol dahi naziklik idüb hile eyler a..nın
kenarın çevirir bir nice sülükler urur çün güvegiyi
koyar kan çarşı boyar çürük işi sağ ve kara yüzi ağ
olur” türünden hikayelerle anlatılıyor.

Kadınların cinsel ilişkiye meraklı oldukları,
“mabeyninde vaki oldı hak celle ve ali şehvet i cimai
on kısım idüb bir kısmını ademe müyesser ve dokuzunu
havvaya mukarrer kıldı” biçiminde aktarılırken
“hasılı kelim kızda ve gelinde ve avratla ve karıda
bir ferd yokdur ki ere mail olmaya amma karılarda
bu haslet galip ve ere gayrilerden artık talib olurlar”
sözleri vurguyu güçlendiriyor. Kadınların yüz yaşına

da gelseler yine de cinsel ilişki istedikleri hikayelerde anlatılan bir diğer tema olarak dikkat çekiyor.

Seyyibe, yani dul kadınlar ise kimi yerde "seyyibe hatunlarda sabr ve tahammül ve edeb ziyade erlerin kıymetin bilmek ve hatırın riayet kılmak hadden ziyade ve endazeden birundur alelhusus cemiletül cernal ve hamiiyetül hısal güzel yüzlü şirin sözlü şahin bakışlu keklık sekişlü boylu boslu ibrişim tellü ak tenlü yumuşak bedenlü ola" sözleriyle övülürken kimi yerde de şu sözlerle yeriliyor:

"şol avrat ki eri boşamış ya ölmüş andan bir gışıye dahi gelmiş ola eger evvelkisinin aleti dibi yoğun başı sallu ağır gürze ya beli pek gürze rast gelürse eski erinin fikri içinden çıkar buldıcagını malını erinin g...ne tıkar kalbin nafakasın bağışlar giçe ve gündüz çalışub işler aç ise toyurur çıplak ise kuşadur giyirir gönlegi tonı tokuzu onu birden eyler yeni erinin s..i eski erinin s...nden eksik olursa anı anar ağlar başına karalar bağlar vay ne olaydın ne olaydın başımda sağ olaydın ya ben ölüb sen kalaydın diyü yas tutar matem eyler bir kuru gam kara gussadır gider eger söylesen söver kakır küser kararır bozanır eger söylemez isen şişer kabarır ne yıkılır gider ne geberir buşandığı erini yad idüb nale ve feryad ider buldum bilmedim şunun gibi erden boş senin gibi saçmaya duş oldum attan inüb eşşege deveden inüb köşege s...en inüb t....a binmişe döndüm diyü samur samur bo.una basmış ayu gibi homur homur ider"

Cinsel anlamda tecrübeli kadınlar için kitapta hiç de iyi tanımlamalar yok. Akıllı, hilebaz ve erkeklere istediğini yaptırabilen kadınlara karşı metnin bütününde sıklıkla; "çokdur cihanda fitne ve alı

karıların", "ah ellerinden eli kınalı karıların / medh eyler isen eyle şu mahbube kızları / adını dile getirme gazali karıların" türünden düşmanca ifadeler var. Bir başka aşağılama şiiri ise şöyle:

"it s..inden ilik umub olma yar
karılardan iyilik umma zinhar
karının olsa adı sitti kadın
görme yüzün sakın ıştırma adın
ursalar günde yüz kez sana let
karı avrat s..me yime kuru et"

Toplumsal hiyerarşinin en aşağısında ve güçsüz olarak görülseler de kadınlar cinsellik söz konusu olduğunda erkeklere cevap verebilen, aldanmayıp aldatan, cinsel ilişkiyi onlardan daha çok isteyen figürler olarak çiziliyor. Kimi yerlerde kadınlar neredeyse kendilerini sömürmek isteyen "hırsızdan" daha çok zevk alarak kurban konumundan birdenbire avcı konumuna (2) geçiveriyorlar. Ama sadece cinsel ilişkide. Kadınların cinsel doyumları için kurdukları tuzaklar, yaptıkları hileler ve aldatmacalar ise her koşulda çok sert bir tepkinin hedefi oluyor:

"ne demek olur bu bir kancık karı
aldaya saçlı sakallı bir eri
arvatı oynasını ana yüklete
koyub ev içinde kapu beklete "

Kocasını aldatan ya da kocasının yanında sevgilisiyle sevişen kadınlarla ilgili hikayeler ise kadınların en fazla aşağılandıkları hikayeler. Bu hikayelerden anlaşıldığı kadarıyla kadınlarla ilişkilerinde bir erkeğin en fazla korktuğu olay karısı tarafından aldatılmak:

“bir avrat oynasına söylemiş erim ile yatarken sana viriyim dimiş ayagina bir ip baglayub bir ucunu kapuda komuş gelicek ipe yapışub bana gel dimiş eri çün avradın ayagında ipi görmüş bunu niçün bagladın dimiş avrat eyitmiş her kim cuma gicesi ayagina ip baglasa ana melekler gelür buluşur dimiş birazdan avrat yatub uyumuş eri ipi anın ayagından çözüb kendi ayagina baglayub melek ana gelince bana gelsün dimiş bir saatten sonra avratın oynası gelmiş herifin ayakların kaldırmuş b...güne ildirmüş herif can acısıyla durmuş kavrayub herifin s..in eline almış eyitmiş hey karı melek geldi dur mum yak dimiş avrat ocaga gelür olanca odu da söndürür erine bre ver melegi ben tutayım sen od getür dimiş erini taşra göndermiş ol aralıkda oynasıyla muamele kılmuş andan kalkub bir dana bulur dilini ağzından çıkarub eline alur eri de od yakub gelür avratın elinde bir dana bulur ol çiğ köftehor avrata eydür sarmısaklı tarhana yedik tana anın kohusun almış nesnecik çıka diyü b...gümü yalamaya gelmiş ben de anı melek sandım dimiş”

Metnin final hikayesinin de kocasını aldatan bir kadının hikayesi oluşu ve kadınların bu vesileyle aşağılanması dikkat çekiyor:

“ya meger bir kızın bakire iken bir oynası var imiş bu kız da anı ziyade sever imiş (...) kızı ere virirler güvegi ile gerdege girerler irtesi hammama gelür hacibulayı hammamda bulur medet benim halim nice olur yine derman bana senden olur dir karı hemen buna bir hile talim eyler (...) ahır güvegi gelür mahbubecigini bu halde görür ah idüb üstüne düşer (...) gelin ne olsam gerek eski rencim depreşti hacibulacığım gelmez ise benim işim bitti diyüb ah ider (...) hacibula hod

kaziyeyi tuymuş kızın oynaşını erkenden sandığa koymuş imiş ebleh köftehoru göricek burar sarar gitmem diyü yükünü yukarı yıgar (...) herif karının sözüne uyub canın çıksın diyüb sandığı getirür çak evine yetirür çün karı gelür gelinin halin görür başını eline alur biraz okur üfürür bir avuç unu duvara ürür gelin sapaşag olur yerinden turur kız erine eydür sen bu gice taşra yat hacibulam er adam yanında yatmaz bi huzur olur zira ki abdest alur namaz kılur (...) kendü içerü gider oynaşıyla sabah olunca alem ider (...) avrat bu fenni her ayda üç dört kez ider bir gice yine gelinin derdi debreşür turur eri yine karının evine gelür sandığı arkasına urub götürür ittifak asesler rast gelürler (...) heman sandığa bir depme urub kapagı kırılır içinden bir herif gidivirir mahut herif dahi hasırı çekivirir anın altından dahi karının oynaşı çıkar ases bunu görüb ağlar bre kahbe beni savıb oynaşını getirürsün dir herif ileri gelüb eydür behey çiğ köftehor ne oldun ki ağlarsın var şükür eyle ki kendi ayağıyla gelür gider aglarsam ben ağlayım ki bunca yıldır arkam ile getirür götürürüm dimiş”

Ancak yine de aldatan kocanın aldatılacağı, gururu incinen kadının misilleme yapabileceği kitapta bir hikaye ve bir şiirle şöyle yer buluyor:

“layik budur ki her gişi cariyesini
şöyle s..e kim olmaya avratın haberdar
avrat tuyucak erinin cariyeye s...igini
varur s...lür ol dahi ayrığa her bar”

Ayrıca kitapta bilmiş, lafın altında kalmayan, hazırcevap kadın örnekleri de bulunuyor:

“meger bir zenparece yigiticik giderken bir avrat

görüb efendim paşmanın ayagina genişce ancak bir tamamcasın alıvirmek olmaz mı ola dir heman avrat dönüb tekellüf ve tevakkuf itmeyin ol paşmakçı didikleri gidiye a..m gibi dar ısmarlamıştım senin g...n gibi geniş itmiş nice idelüm dimiş geçmiş * bir herif bir avrata şarabı biz içsek mahmurlugunu siz çeksenüz dimiş avrat dahi fil hal s...ş hazzını biz itsek oğlanını siz dogursanız dimiş"

Kitapta şehvet düşkünü açgözlü ve cahil kadın tipleri ise epey çok. Mevlana'dan aşına olunan halk hikayesini Deli Birader'in de şu satırlarla aktardığını görüyoruz:

"bazı avratlar büyük s.. hasretinden eşeklere s...ş öğredürler evvel kancık eşek gösterürler andan kendülerine öğredürler eşek böyle ide ide öğrenür kanda avrat görse üstüne gelür meger hatunlardan biri her gah ahura girer imiş halayıklarına ben gelmeyünci kımıldanman diyü tembih idermiş eşegin s...ne kabak geçirüb yarısın yir imiş bundan artığı artıktır dir imiş bir gün halayıkın biri turayım şu hatun ne eyler göreyim dir gelür hatunu bu halde görür hiç tınmaz gider bir fırsat bulur eşege hatunun ittigini ider çün eşek üstüne ugrar dibine dek indirüb bağırsakların dograr biçare kabakdan gafil olur hatun gelür cariye heman orada çatlar ölür cariyeyi bu halde görür s..den öldüğün bilür"

Kadınlar kimi hikayelerde öyle kolay kolay erkek cinsel organı beğenmeyen bir cins olarak çiziliyor. Kadınların aradığı büyük penis olunca erkekler de ne pahasına olursa olsun buna sahip olmak için uğraşıyorlar:

"bir herifin s..ini arı sokmuş görse ki s..i büyümüş hay s.. büyümenin ilacı bu imiş diyüb bir destmale sarub eline alur sürüb evcigine gelür avratına şunu pazarda buldum benim s...mi virüb bunu aldım amma yüz altun dahi isterler eger virirsen alayım virmezsen sahibine virelim dir çün avrat anı görür heman saat yüz altun virir gel imdi ne alduk görelim dir (...)"

Kadınlar açısından ideal penis ölçüleri konusuna gelince... Kitapta şöyle bir hikaye var:

"iki zenpare beyninde karılar s..in büyüğün mü yoksa vasatından mı yahut uzun veya yoğunundan mı haz iderler diyü muhavere sebkate ve her biri bir güne söz söyleme mübazeret itmiş niza mürtefi olmaz görmüşler bir avrat görüb sormuşlar ki s.. uzun olub a..n dibine mi ire ya yoğun olub kenarı mı gire avrat eydür heman başı suluca olsun varsın gelsin sıkça sıkça girsün çıksın diyü civab vermiş amma hem uzun hem yoğun hem sulu ola ana kıymet olmaz dimiş"

Bazı kadınların başvurduğu zıbıkla doyum yöntemleri ise kitapta şu satırlarla anlatılıyor:

"bazı avratlar muradlarınca s.. bulamazlar başları açık kahpe de olmazlar zaruri zıbık ile iktifa ve derdlerine anınla şifa iderler", "bir avrat cariyesini çıkırkçıya zıbık düzdürmeye göndermiş çıkırkçı halayığı yine geri döndermiş var kadınına danış zıbığı arabi yohsa acemi yohsa türki yohsa tatari düzeyim dimiş cariyeye gelüb bu haberi deyecek bre var ustaya arabi acemi türki tatari nice olur deyivirsin dimiş halayık gelib sual ider çıkırkçı eydür arabi ince uzun acemi kısacık yogunca türki başı yogun dibi ince tatari başı küçük dibi yogun olur dir cariyeye bu haberi alub hatununa

gelür söyler hatun cevabı fıkır ider (...) ol vuslanın uzunlugunu arabi yogunlugunu acemi dibini türki başını tatari itsün dimiş”

Aslına bakılırsa Deli Birader kitabında yer yer çok açık kadın düşmanlığı yapıyor. Ancak yine de yaşadığı devrin Osmanlı toplumunda kamuya açık alanlarda kadın erkek ilişkilerine getirilen ağır yaptırımlara ve zorluklara da dikkat çekmeden geçmiyor:

“amma küs deride ve gisu beride kahbe ile bir ehli ırz adam hemnişin ve hemdem olıcak asesler tuyarlar nesi varsa soyarlar iletüb habse koyarlar ururlar leti hay birkaç bin akçesin alub pay eylerler bir harise eşege bindirüb rüsvay eylerler”

Kadınlarla kamuya açık alanlardaki flörtün imkansızlığına değinen Deli Birader, oğlanlara erişilebilirliğin kolaylıklarını ise şu satırlarla aktarıyor:

“kişi mahbub oğlanlar ile ne kadar muamele itse ve musahabet kılsa kimse mani olamaz amma iki dişli bir karının yanına varmaya mecal bulamaz mahbublar seferlerde hemrah ve hazırlar da hemdemdir kimsenin taht ı tasarrufu degil bir ademdir تنها odaya iletse ya halk içinde seyrana gitsen kolunu boynuna salsan çekib bir busesin alsan yüzünü yüzüne sürsen emüb lebinin sodursan sohbet idüb şarapcık içürsen mest idüb kendünden geçürsen ne kadi mani olur ne beg cihanda nesne mi var bundan yeg”

Metnin temel mizah bölümlerinden bir diğeri ve belki de en önemlisi oğlanlar hakkında. Kitapta pek çok cinsel açıdan kullanılan “aptal oğlan” hikayesi

anlatılıyor. Tüm metin boyunca en fazla “madara” edilenlerin oğlanlar oluşu dikkat çekici. Onların tecrübesizliğine, cahilliğine ve akılsızlığına fazlasıyla vurgu yapılıyor.

Hikayelerde anlatılan erkekler temel olarak kendi aralarında herifler ve oğlanlar olarak ikiye ayrılmışlar. Herifler genellikle kurnaz ve oğlanları ağlarına düşüren homoseksüel tipler olarak çizilirken oğlanlar aptal ve her an ya açgözlülüğten ya tamahkarlıktan ya safıktan ya deneyimsizlikten tuzağa düşüp “cinsel eşya” haline gelen ve kullanılan kimseler olarak tanımlanıyor.

Hikayelerin bir kısmı “gulampare”lerden 40 ayrı yerde söz ederek homoseksüel ilişkiyi anlatıyorsa da çoğunlukla homoseksüel ilişki etkin- edilgin vurgusu nedeniyle mecazi anlamda bir iktidar kurma- iktidara sahip olma gücü olarak tanımlanıyor. Erkeklerarası rekabetin en önemli metaforlarından biri olan ve futbol argosu ile asker argosunda da çok bariz biçimde varlığını saptadığımız bu olgu Deli Birader tarafından da Gamları Def Eden Kitap'ta işleniyor.

Cinsellik üzerinden iktidarı anlatmak için yapılan böylesi keskin vurgulamaların birkaç nedeni olabilir belki. Toplumsal cinsiyet açısından erkekten sonra yer alan oğlan figürü, erkeklik namzeti ancak henüz bu hakkı ele geçirmemiş biri olarak verili toplumsal düzeni en fazla tehdit eden unsur olarak görülüyor. Böyle algılandığı için de genç erkek iktidarı özellikle taşıdığı tehlikelerle hiyerarşinin en alt katmanlarında “sessizce ve güçsüzce” var olmasına izin verilebilen bir unsur olarak çiziliyor... Onlar toplumsal olarak faal ancak tıpkı kadınlar benzeri karar alma mekanizmalarına sokulmayan, söz hakkı olmayan, ehliyetsiz figürler.

Kadınlar her ne kadar toplumsal hayattan dışlanarak “evliliğe ve eve kapatılmışlar” ve ayrıca kamusal alanda söz sahibi olma ve varlık gösterme konusunda etkisizleştirilmişlerse de “doyum alıp verme” konusunda yüksek bir güç ve irade sahibi olabiliyorlar. Yazar bu gücün “tanrısal- şeytani” özelliklerini metnin girişinde anlatıyor. O nedenle kadınlar üstünlük ve rekabet alanları olarak belirlenen cinsellik konusunda pek çok “numara” yapabiliyorlar. Üstelik parası neyse verip zevk de satın alabiliyorlar. Toplumsal sistemin işleyiş mantığını gösteren önemli sembollerden biri olan para konusunda kadınlar oğlanlara kıyasla üstünlüğe sahip. Oğlanlar akçenin şıkırtısının peşinden giden, kendilerini para için kullandıran, pazarlık yapmaktan anlamayan, elindekinin değerini de bilmeyen, tamamen yoksul tipler olarak çizilirken kadınlar altın inci, hatta akçe sahibi, gerektiğinde kendi zevki için bu birikimlerini harcayabilen tipler olarak çizilmişler. Kadınların büyük kısmı yoksul değil, hatta kocaları onlardan para istiyor. Kamusal alana çıkıp harcamayı her ne kadar kendileri yapamıyorlarsa da istediklerine ulaşmak için parayı veren kadınlar oluyor. Oğlanlar ise toplumsal ve kamusal alandan kadınlar gibi tamamen dışlanmıyorlar ancak onlar karar alıp başkalarını yönlendirme gücüne sahip olmadıkları gibi “söz ve doyum sahibi” de değiller ve üstelik de yoksullar.

Oğlanlar her ne kadar arzulanan, uğurlarına para harcanan cinsel nesneler olarak çiziliyor görülseler de yine de bu arzu edilirlikte bile bir aşağılama var. Onlar; hikayelerde genellikle bilmediği bir deneyime zorlanan, tecrübesizlikten doğan yanlışlıklar ve aldanırlarla aptal konumuna düşürülen ve fazlasıyla hilelere açık, kullanılabilir ve sömürülebilir insanlar olarak çiziliyor.

Metnin bütününde bir tek akıllı ve tuzaktan kurtulup kendini avlamak isteyen avlayan oğlan hikayesi bulunmayışı dikkat çekici. Oysa kurbanken avcı konumuna yükselen kadın tipi var. Bu durum tersten okunduğunda eril toplumsal sistemin en çok korktuğu figürün genç erkekler olduğunu gösteriyor galiba! Kitabın yazıldığı dönemin taht mücadeleleri hatırlanırsa bu abartının neden böylesi büyük olduğu da daha iyi anlaşılabilir belki.

Kollektif bilinçaltında yer etmiş olan erkekliğin cinsel anlamda “kullanılmasının korkunçluğu” ise kitapta fazlasıyla vurgulanıyor.

Hikayelerde çok sayıda “kullanılmış örnek oğlan” meseli anlatılarak bu konudaki hilelere yazarının da vurguladığı üzere “kulağa küpe olsun” babından işaret ediliyor. Örneğin kitapta şöyle bir ifade yer alıyor:

“bir oğlan ki didigin ide تنها seyrana gide yadlar ile şarab içe düşüb kendünden giçe bunun manası hemen g...m senden vaz geldim demek olur”.

Şu şiir de aynı minval üzere öğüt veriyor:

“kangı oğlan ki uyub nadanlara
gide تنها yerlere seyranlara
ana bir gün akıbet bir bent olur
gayrı oğlancıklara ol pend olur”

Aslında eşcinsel ilişkinin oğlanlarla zorla kurulmasının yani pedofilinin Osmanlı kamu düzeninde çok ağır cezalara uğratıldığı kitapta altı çizilerek şöyle aktarılıyor:

“gah olur ki g.. ugrusu tutulur üterken ütülür azarlarlar söverler muhkem siyaset ibüd döverler dülbendin boğazına tıkarlar g...ne ağaç sokarlar döge döge aşık türbesine dönderirler andan ellerin bağlabuy zindana gönderürler”

Bu konudaki cezaların büyüklüğünü anlatan bir başka yerde ise şöyle deniliyor:

“bir facir fasık luti ve münafık daim ellerin oğlancıkların çeker ve bazısına darbıla basıb s...r imiş şehır halkı bunun halin bege ve paşaya şikayet kılub s...ni ve t....ını kesmüşler yerine kızgın maşalar basmuşlar”

Kitabın bütününe bakıldığında sembolik düzlemdeki bu herif- oğlan aldanma- aldatma hikayelerinde erkek olmanın kurallarının da az çok listelendiği söylenebilir belki. Buna göre anlatılan hikayelerdeki temalar üzerinden gidilirse bir kere oğlanın, erkek statüsü alabilmesi için kör olmaması her zaman gözünü açık tutması gerektiği vurgulanıyor. Ayrıca da sarhoş olmaması, daima uyanık ve dikkatli, akli başında olması şart. Yoksa şöylesi bir duruma düşmesi işten bile değil:

“meger bir mahbub oğlan şarab içir mest olub kendünden geçer hem sohbetleri bunı görüb yerlü yerinden turub toncagızın çözerler oğlanı muradlarınca düzerler oğlan seherden uyanur g..i acısını şarabdan sanur bu şarab iyü nesne amma irtesi adamın g...n acıtmasa dimiş.”

Erkeklik özellikle bir köprüden geçme motifiyle vurgulanırken, köprüyü geçmek için başkasının

kimliğine-bedenine girmenin imkansızlığı ve zararları
şöyle anlatılıyor:

“meger bir herif köyden şehre gelürmiş yolda bir
yörük oğlanın bulur yanna düşer yoldaş olur ırakdan
bir köprü görür herif birden bire durur oğlana şehre
vardığın var mı dir oğlan eydür yok ya akçen var mı
bekçilere veresin köprüyü geçüp şehri göresin dir
oğlan yoktur dir imdi seni köprüden geçürmezler
şuradan su içürmezler abes zahmet çekme dön git
ya bir gayri fikir it dir oğlan hayran olub ya nice
ideyim bari dönüb gideyim dir herif eydür benim
bir akçem var gel bir iş idelim ya sen bana gir ya
ben sana gireyim dir etegini başına bürür çemrenüb
oğlanın önünde turur oğlana eydür gel bana gir
eger giremez isen ben sana gireyim dir oğlan herifin
beline yapuşur başun g...ne tayar apuşur hay eyler
gah sürer gah sürinür giremeyeceğin bilür herife
yalvarur ben sana giremezem bari gel sen bana gir
dir herif kalkar bükülür s...ni oğlanın g...ne tayar
tükürükle iter koyar oğlan eydür bu nedir kolumdur
dir oğlan yoklayınca herifin t....ları eline gelur ya bu
nerendir didikte bazubendimdir dir oğlan pašacığım
bu bazubend hakkıçün tevbe olsun bir dahi bu şehre
gelmiyeyim gelmek degil gayri adın dahi anmayım
çıkır kolunı dir”

Başka dine geçme meselesi de aynı şekilde sorunlu:

“bir kafir oğlancığı imana gelür küfri terk idüb
müslüman olur halk derilüb sünnet iderler ahşam
olıcak dagılub giderler birkaç müfsüler ana tamah
idüb ol gice yanında kalub ıscak avurd ve datlı dil
çekerler yeni müslüman olıcak adet böyledir diyü ele
alub s...rler irtesi babası oğlunı görmege ve halini

sormaga gelür oğluna türklerde ne buldun söyle bana
hikayet eyle ben dahi türk olayım senin bulduğun
ben de bulayım dir oğlan eydür baba türkler eyü
gişiler amma bir ayubları var adamın gündüzün s...ni
keserler gice olunca g...nü yırtarlar türkün adeti böyle
didi "

Erkek olacak oğlanın şehvet hissine yenilmemesi
gereği ise erkeklığe hak kazanmanın bir başka temel
kuralı. Genç erkeklerin cinsel isteklerinin peşinden
fazlasıyla gittiğini ve bu nedenle tuzaklara düştüğünü
belirten bir hikayede şöyle deniliyor:

"ve kim onbeş yaşuna girmiş ve mertebe i buluga ırmış
aklı şaşmış gözü kızarmış s..i sızısından cihandan
bezmiş mahbubu bulur gel sana bir zen avlayuviriyim
dir alur gelür bir kahbe getirür manzarına yaturur
ol kalkar işe başlar bu dahi ardından işler kahbeye
ya kor ya koyamaz g..ü acısından dadını tuyamaz
düzmege gelür düzilür sıçar gibi olur üzülür"

Hilebazlara dikkat bir başka kural. Hileyle sanat
öğrenmeye kalkmak, başkasının bilgisine güvenmek,
hileleri göremeyip tuzaklara düşmek sonucunu verdiği
için bir diğer erkek olamama halini doğuruyor:

"bunun gibi bir herif bir güzel attar oğlanı bulur
sevüb dükkanına gelür bir iki pulluk şeb i yemani ve
bir pulluk unnab ı kani ve bir pulluk milh i enderuni
alur çıkarub eline bir altun virür gider irtesi gelüb
yine pazar ider yine öyle ider oğlan bunu görüb
tanılar kimyager olmak gerek anlar dürlü dürlü
mülayemetler eyler ve bu kemalinizden bendenize
himmet itseniz olmaz mı diyü söyler herif eydür nola
dur gidelim senin ile bir tecrübe idelim dir hücre sine

davet eyler alur oğlanı getirür oğlan geçer oturur herif
iki yumurta getürüb akından sim i safi ve sarısından
zer i nakd iderler diyerek yumurtayı ocaga koyub bu
pişince biz senin ile alem idelim andan iş üstüne
gelelim dir oğlanın vaslı helvasına diş biler oğlan
muradını bilüb kendünü teslim kılub vuslasını tamam
yir kimyayı bana öğret dir herif cebine el urub çıkarub
eline bir eşrefi virür işte begim kimyager üstad oldun
bir yumurta bişmeden bir eşrefi hasıl kıldın dir “

Kuşu kuşla avlamak bahsi de bu minvalde okunabilir
bir durum anlatıyor:

“ve kimi gügercin beslemegi kendüne kar ve kuşu kuş
ile avlayub niçe melakları şıkar ider bir mahbucuk
göricek eline alur turub kümesi yanna gelür hey hay
idüb avaz ve bu gazeli okuyub ser agaz eyler”

Tabii elindekinin kıymetini bilip ondan yararlanmak
da akıllı erkeğin vazgeçilmez vasfı:

“gişi kadir olub bir dil rubaya
s..üb anı erişmezse safaya
muhakkak bil ki ol gişi delidir
yahut zincir ile bağlanmaludur”

Erkekler için paranın gereği ve önemi de asla gözardı
edilmiyor:

“akçelü adam sanasın begdürür
akçe yüz adamdan ana yegdürür”

Ancak elindekileri çok fazla sakınmanın hırsızları
çekeceği yönündeki öğüt de verilmeden geçilmiyor:

"sakınma nesneni ilden igende
sakındığın göze olur çöb düşegen
açuk bala igen karınca üşmez
olur örtülüye gayet üşegen"

* * * *

Deli Birader 15. yüzyıl sonu ile 16.yüzyıl başı gibi enteresan bir zaman aralığında yaşayıp yazmış son derece dikkate değer bir şahsiyet. (4) Bu yüzyıl Türk edebiyatının klasik şairlerinin yetiştiği; sarayda ve şehzade sancaklarında, devlet erkanının konaklarında, tekkeler ve meyhanelerde edebiyat sohbetlerinin yapıldığı, hemen her meşrepten sanatkarın nefes alabildiği bir zevk yüzyılı olarak tanımlanıyor.

Yazarımız sırasıyla medrese hocası, Şehzade Korkut'un eğlence meclislerinin gözde adamı, kadı, tekke şeyhi ve nihayet hamam sahibi olarak karşımıza çıkıyor. Asıl adı Mehmet, mahlası Gazali, lakabı ise Deli Birader. 1466'da Bursa'da doğmuş. Klasik medrese eğitimini tamamladıktan sonra devrin önemli din bilginlerinden kabul edilen Muhyiddin-i Acemi'nin asistanı olarak meslek yaşamına başlamış. İlk resmî görevi Bursa'da Bayezid Paşa Medresesi müderrisliği. Bu sırada Sultan II. Bayezid'in oğlu Şehzade Korkut'un, Manisa sancağında kurduğu edebi muhit içindeki müstesna yerini alıyor. Korkut, zarif kişiliğiyle nüktedan, hoşsohbet, şair, alim Gazali'nin zevk ve sefaya düşkün tabiatıyla hemen ilgilenerek onun meclislere getirdiği taze ve kalender havanın müptelası oluyor...

Korkut, yaşamı boyunca bu şuh tabiatlı zevk şairini yanından ayırmamış. Gazali şehzadenin öldürülüşüne kadar bağlı kaldığı sevgili ahababı mertebesine

çıkarken Gazali'nin eğlence meclislerinde kalenderce yazdığı şiirleri de Korkut'un en tatlı mezesi olmuş.

Şehzade Korkut'un "Harimi" mahlasıyla divan tertip ettiği, sanattan haz aldığı, sanatkara kol kanat gerdiği, tahtın hayatta kalan üç varisinden (diğerleri Ahmed ve Selim) biri olarak sürekli tedirginlik içinde geçen mücadeleli günlerinde Gazali'nin dostluğuyla teselli bulduğu, onun nükteli sohbetleriyle gamını dağıttığı biliniyor.

Gazali'nin Deli Birader'liği ise şiirlerinden birine dayandırılıyor:

Mecnun ki bela deştini geşt itdi ser-a-ser
Gam-haneme geldi didi halün ne birader
Bela çölünü baştan başa dolaşan mecnun
Gam evine geldi, "Birader, halin ne?" dedi

Bu beytin tesiriyle "Deli Birader" ismiyle ünlenmiş. "Gazali" unvanı ise, asıl adı "Mehmed" olan şairin şiirlerinde kullandığı mahlası olarak dikkat çekiyor. Klasik kaynaklar, bu mahlasın, Gazali'nin bir süre postnişinliğini yaptığını ileri sürdükleri Bursa'daki Geyikli Baba Tekkesi'nin adındaki "geyik" anlamına gelen "gazal"dan kaynaklandığını kaydediyor. Fakat onun Geyikli Baba'da inzivaya çekilmeden önce yazdığı Kitab-ı Dâfi-ü'l-Gumûm'da "Gazali" mahlaslı şiirlerinin bulunması, söz konusu mahlasın Bursa'daki tekkeyi kuran şahsiyetin ismiyle ilişkisini çürütüyor.

Gazali, Şehzade Korkut'un Manisa (1491-1502), Antalya (1502-1509), Mısır, tekrar Antalya ve nihayet Manisa günlerinde maiyetinde sürekli yer

almış bir isim. Selim'in taht mücadelesine girişebilir endişesiyle Manisa sarayını kuşattırması üzerine tebdil-i kıyafet dağlara kaçan Korkut, birkaç gün sonra bulunarak öldürülüyor. Bu hengâmede Gazali de yer alıyor. Korkut, ağabeyi Yavuz Selim kendisini öldürtmek için üzerine asker gönderdiğinde "tek bana Birader'le Piyale sohbet arkadaşı olsun yeter; makam mevki istemem, bir tekke köşesi kifayet eder" diyecek kadar Gazali'ye tutkundur. Korkut'un Manisa'da toparladığı edebi zümre, Gazali'nin kişiliğine de en uygun ortamı oluşturmuş. Musiki, şarap ve şiir bu zevkperest şairin hoyratlığını artırmış. Aşık Çelebi böyle bir eğlence meclisinde Gazali'nin, sarhoş olarak Korkut'un sabrını taşırdığını şu satırlarla aktarıyor:

"Bir gün şarap meclisinde Gazali'nin hareketine incinen Korkut, kapıcıbaşıya boynunu vurması için emir verir. Deli, ölüm korkusuyla upuslu olup canı başına sıçrar. Kapıcıbaşıya "sen beni şimdi şehzadenin sarhoşken söylediği sözle öldürürsün, ancak akli başına geldiğinde pişmanlığı kesin. Beni öldürdüğün için seni de öldürür, derine saman doldurur" der. Kapıcıbaşı görür ki deliden akıllı haber gelir, Birader'in verdiği öğüdü ne annesi ne babası verir; onu bir yerde gizler, şehzadenin huzuruna gelir, "Birader'in işi bitti!" der. Şehzade uyanır, akşam sarhoşluğundan ayılmak için sabah şarabını birlikte içmeye "Birader'i çağırın!" der. Kapıcıbaşı, "sultanım sağ olsun! Birader'i akşam emriniz üzere telef ettik, işini bertaraf eyledik" deyince şehzade, öfkesi ateşinden bir çakım kav gibi ateş parçasına döner, konuşurken ağzından od saçılıp her harf bir kıvılcım olur, eli kılıca, hançere uzanır, "kapıcıbaşının başını alın!" diye bağırır."

Vaziyet ortaya çıkacak, Gazali, uzakgörüşlüğüyle salt kendisinin değil, kapıcıbaşının da hayatını kurtaracaktır.

Gazali, Şehzade Korkut'un öldürülmesinin ardından duyduğu büyük üzüntüyle kendisini mistisizme verir. Bunun bir süre gözlerden uzak kalarak iktidarın öfkesinin dinmesini beklemek gibi bir amaç taşıdığı da düşünülebilir. Bu bir kaçışsa eğer bu kaçışa, öldürülme korkusundan kaynaklanan büyük bir travmanın yol açması göz ardı edilmemelidir. Sıkışık durumlarda inzivaya çekilmek, Gazali'nin karakteristik yönüdür. Kısa bir süre öncesine değin dünya zevklerini tatmış olan şair, yeni statüsüne uyum sağlamakta gecikmez. Geyiklerle hemhal olduğu için Geyikli Baba adıyla şöhret bulan bir derviş için Orhan Gazi tarafından Uludağ'da yaptırılan tekkede sakin bir döneme girer. Asıl ilginç olan bu tekkenin şeyhliğini yürütmesidir. Tasavvufi eğilimlerine dair vaziyetini bilmediğimiz Gazali'nin hangi tarikattan olduğu, ne gibi bir mistik çevre içinde bulunduğu meçhuldür. Daha sonra Beşiktaş'ta bir tekke de yaptıracak olan Gazali için kaynakların postnişinliğine dair kayıtlarını ihtiyatla karşılamak gerekir. Selim'in rakiplerini tasfiye ettiği bu gaili dönemi yansıtan aşağıdaki beyti meşhur olmuştur:

Hayal-i çeşm-i ahularla her bar
Geyikli Baba'ya döndük behey yar

*Sürekli ahular gözü hayaliyle
Geyikli Baba'ya döndük behey yar*

Buradaki günleri uzun sürmez. Cemiyet adamlığı, uçarı yaratılışlı Gazali'yi tekrar eğitim amaçlı görev

almaya iter. Müderris olarak gittiği Sivrihisar'da fazla kalamaz. Sebebini soranlara "sivri yer olduğu için rahat edemedim" diyecektir. Ardından Akşehir'e tayini çıkar. O sıralar cennet güzelliğine sahip yeşil Akşehir'i andığı şiirlerde "kuru kavgadan kasvetlenen usanmış gönlünü dinlendirmek, riyayla halka karışmaktansa ihlasla inzivada amel etmek" istediğini anlatır. Bu yıllarda keskinleşmiş diliyle yazdığı bir hicviyeden dolayı etrafında fazla dostu da kalmaz:

Gafil olman dostlar oldu yakın ahır zaman
Döndü aksine işler kalmadı eman

*Dostlar gafil olmayın, dünyanın sonu yaklaştı
İşler tersine döndü, güven kalmadı*

Üçüncü görev yeri Ağras (Keçiborlu) müftülüğüdür. Buraya atanma arzusu dönemin kazaskeri Kadri Efendi tarafından hakkı olmadığı, yeterli kıdeme sahip olmadığı gerekçesiyle geri çevrilmek istenince, aşağıdaki manzumeyi yazarak kazaskerin gönlünü alır:

Deminde yağmasa baran-ı ihsan
Letafet sebzezarı hurrem olmaz
Cihanda küçük ü büzürg katında
Keremden rast hiç avaze olmaz
Efendi lutf et ölçüp dökmeyi ko
Meta-ı himmete endaze olmaz

*Vaktinde yağmasa bağış yağmuru
Letafet yeşilliği güzel olmaz
Cihanda küçük büyük katında
Keremden daha iyi nam olmaz
Efendi, lutfet, ölçerek dökmeyi bırak
Himmet kumaşında ölçü olmaz*

Gazali'nin bu vazifede de uzun süre kalmayacağı açıktır. Ancak talihi yaver gider, sultan tarafından bin akçe aylık ile emekliye ayrılır.

İki kadim dostu Derviş Çelebi ve Sirkeci Bahşı'ya duyduğu özlem onu İstanbul'a getirir. Çocukluk arkadaşlarına komşu olmak için Beşiktaş'a yerleşir. İşi büyütür, burada bahçe, mescit, cami ve hamam inşa ettirmek ister. Zamaneden şikayet ederek dünyanın şerle dolduğunu, cihan halkının mağrur olduğunu ileri sürerek evlenmekten kaçındığını söyleyen Gazali, ömrü boyunca bekar kalmıştır. Kendisinin "bekarlar beyi" olduğunu, dolayısıyla beylere yakışan bir yerde bulunması gerektiğini söylediği bir manzum parçayı, yapmak istediği külliye'nin inşasına para yardımında bulunması için Başvezir İbrahim Paşa'ya takdim eder:

Çün emir-i mücerredan oldum
Bana bir yir gerek emirane
Ki yapam anda bir makam-ı şerîf
Gelmemiş ola misli devrane
Altı bir tab-hane üsti anun
Ola bir şehnişin-i şahane
Öni bir ali suffice her tarafı
Açıla бага vü gülistane
Ola erkan-ı devlete menzil
Seyre çıkduklarınca rindane
Bazı demlerde cem olup zurefa
Dem-i kadem ideler zarifane
Aks-i ruhsar-ı mah-rular ile
Ola her kuşe bir niğar-hane
Virmeye yol erazile hergiz...

*Çünkü bekar beyi oldum
Bana bir yer gerek emrime
Ki yapayım orada bir şerefli makam
Misli gelmemiş ola devrana
Altı bir nekahathane üstü onun
Ola bir balkon şahane
Önü bir büyük sofa her tarafı
Açıla bağ ile gül bahçesine
Ola devlet erkanının konağı
Gezmeye çıktıklarında rindane
Bazı anlarda toplam kibarlar
Zarifçe adımlayalar o zaman
Güzel yüzlülerin aksi ile
Ola her köşe bir put hane
Vermeye yol rezillere asla*

Başta Kanuni olmak üzere hemen tüm yüksek dereceli devlet adamlarının aralarında toplanan paralarla, Beşiktaş'ta bütün bu binalar tamamlanır.

Beşiktaş'ta kurulan hamam, İstanbul'da şiirleri ve nükteleriyle sanatkarlığının zirvesindeki Gazali'nin ince zevkiyle dekore edilir. Tellakları gümüş tenli, servi boylu erkek dilberlerinden seçilir. Bunları ellerinde simden çiçek işlemeli peştamallarla görenler, kendinden geçerler. İstanbul hamam mimarisinde görülmeyen bir yenilikle ortada "aşıklar gibi saf, şeffaf ve ışıkl" bir havuz yaptırmıştır. Aşık Çelebi, hamamı İrem bahçelerinin rahatlığını verdiğini kaydeder. Gazali, "yüzü mumuna pervane, aşkı hazinesine virane, kıvrım kıvrım saçlarına divane olup aşkıyla hasta" olduğu Memi Şah adlı bir erkek güzelini hamamının başına getirir. Hamamın yanı başında yaptırdığı tekkeye yerleştirdiği Ateşi ile buraya olan rağbeti artırır.

İstanbul'un dört bir tarafındaki güzeller, sevdalarının ateşini söndürmek için hamama gelirler. Artık adam almaz olan hamamın içini görmek için kubbesine çıkılmaya başlanmıştır. Gazali hamamın uyandırdığı neşe ve zevki; " Ne mahkûm orada belli ne hakim / Düğündür ki çalan kim oynayan kim" beytiyle anlatır.

Gazali'nin hamamı, İstanbul'daki diğer hamamların kapanmasına, birçok hamamcının işsiz kalmasına yol açmıştır. Aleyhinde dedikodular başlar. Rekabet, kısa bir süre sonra bu hamamın benzerlerinin yapılmasıyla kızışır. Dedikoduların önü alınmayınca, İbrahim Paşa'nın emriyle hamamın havuzunun yıkılması için yüz acemioğlu görevlendirilir.

Gazali'nin çabaları netice vermez. Hamamının başına gelenlerin üzüntüsü yetmez gibi, inşası sırasında bir hayli borçlanmış olmanın derdi başlar. Bir süre İskender Paşa'nın meclisine devam etse de artık eski rahat düzenini yakalayamaz.

Kanuni ve diğer devlet adamlarının ihsanlarıyla 1531'de Mekke'ye gider ve orada yerleşir. Birke-i Macid adlı bir mahalde yaptırdığı mescit ve bahçesinde ibadetle ve dostlarıyla sohbetle günlerini geçirir.

Gönlü yaralı Gazali, bu uzlet günlerinde İstanbul'la ve İstanbul'daki dostlarının hatıralarıyla avunur. Mekke'den İstanbul'daki dostlarına gönderdiği uzun manzum mektupta dostlardan ayrı düşmenin acısını, düşmanlardan uzak kalmanın sevinciyle unutmaya çalıştığını belirtir. İstanbul'un hemen tüm şairleri, zevk ehli ve devlet ricaliyle şehir manzaralarının yad edildiği bu mektup, ince alaylar yüklüdür. İstanbul'da

mektup yankı bulur ve Gazali'ye halini sorduğu dostlarının ve merak ettiği İstanbul'un keyfiyetinden haber veren aynı içerik ve üslupta Zati, Katib Cafer Çelebi ve Firaki'nin cevabı gelir. 1534 yılında bahçesinde dostlarıyla muhabbet ederken rahatsızlık geçirerek vefat eder. Din bilgini olduğu için Kabe'de kılınan namazından sonra Harem-i Şerif'in yakınında yaptırdığı mescidinin haziresine defnedilir.

* * * *

Gamları Def Eden Kitap, özellikle benim gibi kaba dil araştırmaları yapan biri için fazlasıyla dikkate değer hatta kaynak mertebesinde bir eser. O da tıpkı Enderunlu Fazıl'ın Zenanname'si ya da Galip Paşa'nın Mutayebat-ı Türkiyye'si gibi argonun ve kaba dilin mizahla buluştuğu noktada yer alıyor, geçmiş zamanlardan bugüne çok kıymetli neşe serpintileri getiriyor. Kitap, içeriğinde bir sözlükçe oluşturacak denli çok argo deyim ve kalıp barındırması nedeniyle de ayrıca göz dolduruyor.

Elinizde tuttuğunuz bu metne son şeklini eski edebiyat meraklısı dostum Ali Sefa ile birlikte verdik. El yazmada benim okuyamadığım yerleri Ali okudu, benim sözlüklerde bulamadığım sözcüklerin peşine Ali düştü. Ayrıca sahaf ahabım Ethem Coşkun Osmanlıca bilgisiyle, değerli akademisyen arkadaşım Kaan Dilek ise Farsça bilgisiyle bu arayış çalışmalarına bizimle birlikte destek verdiler. Onlara çok teşekkür ederim.

Başlangıçta düşündüğüm transkripsiyonlu metnin yanı sıra sadeleştirilmiş metin oluşturma fikrindense çok geçmeden vaz geçtim. Metnin sonsöz bölümü

dışında kalan kısmını sadece Osmanlıca alfabeden Latin harflerine aktarmakla yetindim. Çünkü hikayeler ve şiirler oldukça anlaşılabilir bir Türkçe ile yazılmışlar. Ayrıca okudukça insan Deli Birader'in söyleyişine ve tarzına alışıyor. Sonsöz bölümünde ise farklı davranmam gerektiğini düşündüm. Fazlasıyla Arapça ve Farsça sözcükle yazıldığı için "sonsöz- özür dilemek bahsini" sunuş kısmında verirken bugünkü Türkçe ile anlaşılabilir hale gelmesi amacıyla dil içi çeviri yapma gereği duydum.

Kitab-ı Dâfi-ü'l-Gumûm'u Milli Kütüphane'de bulunan Yz A 1840 sayılı elyazma nüshadan çalıştım. Fakat Esat Efendi Kütüphanesi 3629 yer numarasında bulunan yazmanın Milli Kütüphane'deki mikrofilm nüshasıyla da yer yer karşılaştırdım. Metnin matbu kopyası bulunmadığı için yine de el yazmalarda içinden çıkamadığım epey kelime oldu. Onları da yanlarında soru işaretleriyle belirttim.

Osmanlıca metni latin harflerine aktarırken kimi okuma hatalarım olmuşsa hiç şaşmam. Tüm düzeltmeler seve seve kabulüm...

Kitaptan yayılan "deli" ışığa gelince... İşte onun okuyanda gam kasavet bırakmayacağına eminim.

Kasım 2007
Filiz Bingölçe
fbingolce@hotmail.com

1) Kitab-ı Dâfi-ü'l-Gumûm ile ilgili ilk yayın Murat Bardakçı tarafından yapıldı. (Murat Bardakçı, Osmanlı'da Seks, Sarayda Gece Dersleri, İstanbul, 1992, s.32-36) Bütünlüklü tek çalışma ise Selim Sırrı Kuru'nun, 2000 yılında tamamladığı A Sixteenth Century Scholar Deli Birader and his Dâfi-ü'l-gumûm ve râfi-ü'l-humûm adlı doktora çalışması olarak gözüküyor. Kuru, Süleymaniye nüshası merkezli Fransa Milli Kütüphanesi ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndeki yazmaları dikkate alan tenkitli bir metin çalışması ortaya koymuş ancak metin yayınlanmadığı için görme şansımız olmadı.

2) Selim Sırrı Kuru, Cinsellik Nesneleri, Tarih ve Toplum Dergisi, Mahrem Tarih Özel Sayı, Nisan 2001, s.36 -40

3) Bahname Osmanlı Edebiyat tarihinde cinsellikle ilgili zevk kitapların bütününe verilen ad. Osmanlı bahnameleri biri Yusuf oğlu Ahmet'in (Ahmed b. Yusuf et-Tifaşi) Arapça Rucuu's-şeyh ile sıbah fi'l-kuvveti ale'l-bah, diğeri Nasireddin Tusi'nin Farsça Bahname-i Pâdişahi adlı eserlerinden beslenerek gelişmişler ve daha çok bu eserlerin tercümeleri ile bir literatür meydana getirilmiş. Özellikle Rucu çevirileri önemli bir yekun tutuyor. İlk çevirisini Şeyhülislam Kemalpaşazade'nin yaptığı bu yapıtı , daha sonra Gelibolulu Ali (1514-1599) Rahatu'n-nüfus, Mustafa Ebu'l-Feyz (Nüzhet) Tuhfetü'l-Müluk adlarıyla aktarmışlar. Bu çevirilerin dışında da birçok kalem tarafından aynen ya da ilaveli çeviriler hemen tüm yazma kütüphanelerde yerlerini almış. Gerek cinsel birleşme pozisyonları gerekse de cinselliği kırbaçlayan mizahi anekdotlar klasik bahnamelerde afrodizyak ilaç terkiplerinin yanında yer alıyor. Gazali'nin eserinde ise mizah merkeze koyularak eser komik hikayeler noktasından geliştiriliyor. Bu yönüyle Kitab-ı Dâfi-ü'l-Gumûm'u tam bir bahname saymak mümkün değil. O, daha çok hezeliyat adıyla bilinen bir tür içinde konumlanıyor.

4) Deli Birader'in hayatı ve eserleri hakkında en ayrıntılı bilgi çağdaşı Aşık Çelebi tarafından verilmiş. "Gazali: Deli Birader", Türk Dili 22 (1970) s.18-31. Ayrıca Orhan Şaik Gökyay tarafından Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nin 9. cildinde "Deli Birader" maddesi yer almakta.

KİTAB-I DÂFİ-Ü'L- GUMÛM

*

DELİ BİRADER

naklen ahıar ı zerafet şıar u ve muhaddesan aşar
ı letafet dışar u ve raviyan rivayet i müddet amız ü
ve hakiyan ı hikayet i muhabbet engiz ü ve nükte
i şınasan ı emr ardı şehut u ve cimağ ve küsinhü
misdeyan ahbar ı germiyet ü ve dimağ ı raviyan ı
rivayet küsi ve günü hakiyen ü hikayet kut ve amu
şöyle nakl ittiler ki bende sühen i kelam u şöyle sevk
ittiler ki bende kelam ı buse gaat i seyda u virür ol
pir ü zade ü ihvan ı sıdk u safa ve yaren u hulan
vefa çeşidegan ı lezzet ü vasl u tellak ve keşidegan ı
mahabbet ü derd i firak

şiiir:

visal i yar ile mesrur olanlar
murada irüben mağrur olanlar
firak ı yar ile mağmum olanlar
muhabbet ateşine mum olanlar

mübtelayan-ı piseran-ı kün deride ve esiran-ı
kahşeyan gisu-yu beride yani gulampareler ve
zenpareler cihanda s...yle boğazına kalmış yüzi
karalar bir mevzi i zibadan ve bir mahal i dil küşada
cem olub bir nicesi sem olarak her biri hakikat halin
ve nühüfte ahvalin ayan ve beyan idüb kiminin
firkat i dildar elinden dili pür hun ve gerdiş i gerdun
ucundan hali diger gun olub düşdüğü belalardan ve

çekdigi cefalardan mahbubun sertliginden ve rakibin
namerdliginden şikayet kıldı ve kimi visal i yar ile
mesrur ve müsaade i rüzigar ile mağrur olub gördüğü
vefaları ve sürdüğü safaları ve çekdigi cefaları koçduğu
sadeleri ve s...igi madeleri yani eyledigi zinaları ve
livataları hikayet itti

manzume:

bu dünyanın acibdir hali hasıl
kimi firkatta ve kimisi vasıl sürer
kimisi zevkle safayı çeker
kimisi cevri ile cefayı
kimisinin yanında a. u. g.. çok
kiminin de s...cek bir iti bile yok

bu kıssa-ı hisse perdaz ve gussa güdaz ve bu haber
i ferah feza ve meserret seza mazhar ı eltaf ı ilahi ve
server ü serir i padişahi sahibüs seyf ve el kalem dafi
ul hayf vel elem sultanul zürefa ve ezrafus selatin
edamallahu yevmi ila yevmid din el sultan ibn el
sultan sultan korkud ibn bayezid han hazretlerinin
mukarrep ve makbul adamlarından müeddep ve
makbul bendelerinden ser i serveran ı divan ı letafet
ve çabuk süvar ı meydan ı zerafet kadr şinas ı sühan
sazan u latife perdazan ve mertebe lan ı nesr guyan
u gazel serayan nihali bag ı emani ve çerag ı bezm
i kamrani piyale beg hazretlerinin sem i şerifine guş
ı latifine vusul husul bulıcak çehre i pür nurundan
asar ı meserret ayan olub ve cebhe i münirinde envar
ı beşâset lemean idüb bu nevia melatafeleri ve bu
resme mutayebeleri cami bir mecmua i garib ve bir
kitab ı acib olsa ki eyyam ı gumûmda ve ezman ı
humumda mütealasında perişan dillere inşirah ve
mahzun gönüllere infirah hasıl ola diyü iltimas ve
iftirah belki ibram ve ilhah itdüğü eclden bu melamet

meyhanesinin dürd aşamı ve rüsvaylık kögesinin bi
neng ü namı ber ü bahrin misafiri kuy ı harabatın
müjaviri sade ruy dilberlerin şem i ruhsarının
pervanesi ve peri hu melek manzarların silsile i
gisusunun divanesi

beyt:
gözi ahuların aşüfte hali
heva şuridesi miskin gazali

ol zat ı kerim el sıfattan bu kadar teveccüh ve iltifat
göricek emr i alisine imtisali farz ı ayn belki farz
bilüb

beyt:
başım üstüne her ne ki ferman buyurur
kul kaçan tutmayısar anı ki sultan buyurur

diyüb mecamaat-ı ferciyye ve müsakeşat ı dübüriye
mabaşat ı leyliyye ve muanefat ı sadriyyede olan
müellefat ı acibe ve musannefat ı garibe tettebbu ve
tefahhus idüb kitab u rüşdil lebib fi muamelat ı el
habib ve kitabı felek el melet (?) hezliyyat ı ayninin
ve fuhşiyat ı ubeydi nin kitabı elfiyye ve şelfiyyenin
zevayidini icaz ve fevayidini ifraz idüb içinden
rengin latifelerini ve nemgin tazelerini intihab ve
ihtiyar ve mümkün oldukça telhis ve ihtisar kılub
efvah ı halkda s....de ve calkda dinilen hikayetlerin
ve söylenilen rivayetlerin zibalarını ve ranalarını
lezizlerini ve şehvetengizlerini anlara ilhak ıleyüb
naklinde sanatlar harc idüb bu dürc i düerde derc
ittim ve bu kitab ı dil guşa ve hitab ı ferah bahş sebeb
ı ifrah ve ezid i itrah oldugı eelden dâfi-ü'l gumûm ve
rûfiu'l humûm diyü tesmiye olunub yedi bab ı kamil
ve her bab enva ı letayifi cami ve şamil oldı

bab ı evvel fezail i münakehat ı tahrir ve fevaid i
mücamaat ı takrir eyler
bab ı sani gulampare yarenlerin ve zenpare
biraderlerin mabeyninde olan münazaratı tafsıl ve
müfaharatı tasvir eyler
bab ı salis serv kad piserlerin ve lale had dilberlerin
letafet i musahabetine işaretdir
bab ı rabi sim ten zenlerin ve semen ber duhterlerin
halavet i mücamaatına beşaretdir
bab ı hamis calk u ihtilamı ve vaty ı hayvanı ve
hevammı ve bunlara müteallik kelam ı işar ider
bab ı sadis rencurların ve muhanneslerin ve
ol mülevveslerin ahval i kabihalarını ve efal i
fazihalarını izhar ider
bab ı sabi gidilerin ve muarrasilerin yoldaşlıklarını
ayan ve pezevenklerin ve hacianaların haldaşlıkların
beyan ider

bab ı evvel fezail i münakehatı tahrir ve fevaid i mücamaatı takrir eyler

egerçi fezail i nikaha nihayet ve fevaid i cimaa had ü
gayet yokdur amma bu kitab ı muhtasar mutazammın
oldugu kadar beyan ve gizlu hacetleri aşıkare ve
ayan idelim ey aşüftegan ı lezzet i hayvaniyye ve ey

alüftegan ı şehvet i nefسانیyye biline ve agah oluna
nikah muris i ifrah ve bais i inşirah mukaddime i visal
ve tetimme ü ittisal sebep i tevalüd ü tenasül ve illet i
tekasür ü tefazul aslul usul ve sünnet i resul bir sırat
ı müstakim ve bir rah ı kadimdir ki cümle beni adem
belki cemiyye halk ı alem ana salik ve zahirdir bir
amel i şerif ve bir fil i zarifdir ki efrad ı insaniyyeden
her ferde mendub ve müstehap belki farz ı vacibdir
zira ki sebep i beka i nev i insani ve illet i kaza i ve
hadd i nefسانی ve zabıta i kaide i kam bin kamrani ve
rabıta i faide i sürur u şadmanidir

nazm:

nikah asl ı usul i cemi i eşyadır
nikah hafız ı erkan ı din ü dünyadır
nikah illet i ibka ı nev i insandır
nikah bais i ifna yı bagy u tugyandır

cümle fezaillerin bir fazileti dahi oldur ki bir gişi
gayet mertebe fakir ve nihayet derece hakir olsa kut
ı yevmiyyesinden aciz ve hayran ve ifrat ı cuundan
zayıf ve sergerdan olsa eger tehhülitse fakr u fakası
ve kılet ve mesayikesi(?) gına vüsate ve huzuru
rahata mübeddel olub hiç hatırına halecan itmeyen
yerlerden rızka müteveccih olub mezruk olur

nazm:

eger bir kimse fakr olsa galib
gerek o evlenmege ola talib
ki evlenmeden sebep olur gınaya
inanmaz isen hele bir kez sınaya

ve bir fazileti dahi olur ki gişiyi avanelikden ve
perişanlıkdan dilgirlikden ve sergerdanlıktan beri
kılub mazbut el ahval ve muntazamul ahval idüb

efvah ı nasta emanetle mezkur ve diyanetle meşhur
eyler amma sonra ol gişi ne eylerse eyler

nazm:

evlenmeyen adam nola olursa perişan
avare olur olmaz ise bir kuşun çifti
ergen olana kimse dimez it mi ya adam
tazim ider evli olana kadi ve müfti

ve bir fazileti dahi olur ki yiyecek bişirmek ve giyecek
yumak kaydından gişiyü müberra ve muarra kılub her
gah mekulatı matbuh ve magda melbusatı magsul ve
müheyya olur

beyt:

yimek pişürmede ve giysi yumakda
bin erden yegdur bir avrat almak
bir er bir gönlegi yumakda aciz
beş on kaftanı yur bir avrat andak

ve bir fazileti dahi olur ki tan ı halkdan ve minneti
ılkdan ve zahmet i calkdan adamı dur eyler s....ilikden
safası oldukça nefsinin kör eyler

nazm:

yeter ol gişiye bu keramet
ki minnet eylemez her hiz ılka
s... kalkdıkça s...r a...ğazı
bulaşdırmaz elini sabuna calka

fe amma bir fazileti hatiresi ve haysiyyeti kübrası olur
ki nefsi şehvet bir sehel galebe iştihası birle süst olub
muharremata teveccüh itmege mani olur zinadan ve
livatadan içtinab itdürüb helali birle musahabete kani
olur nefsi şehvetten halas eyler her madeye taalluku

alem iken has iyler cihanda avratın adam binine mail
iken tehhül eyliyicek birine kani olur helaliyle kalur
her ne kılssa gayri koyub haram nesneye bakmaz
zira nikah mani olur ey esir i nefis i şehvet saz ve
ey sahiban ı kiran ı küs baz ve ser efrac malumunuz
olsun ve hatırınızda kalsun ki cima netice i ictima ve
vesile i safa ve sema müşhevat ı nefsaniyyenin elez
i lezaizi ve ahlası ve muktezayı insaniyyenin evlası
ve alasıdır bir lezzettir ki cemi bedene saridir ve bir
safadır ki elem ü cefadan beri ve aridir

nazm:

ehli aşkın arasında raz ı pinhandır s...ş
aşık ı dil hastenin derdine dermandır s...ş
gönlü eğlenmez gışinün ansız olur bi huzur
yaraşur ger dirler ise rahat ı candur s...ş
irmek olmaz ana istihkakla kimse heman
aşık maşukdan lutfla ihsandur s...ş
sim ün zer ne nesnedur ki ola anın kıymeti
nakd i can satılursa dahi erzandır s...ş
yok yire a. yoklama var calk idüben farig ol
ey gazali bu s.. ile sana bühtandır s...ş
velhasıl gıdayı ruh ı hayvani ve hevayı dil i mecruh
ı nefsani muris i neşat ve bais i inbisat rahat ı illet
i istirahatır fevaid i mütekessiresine had ve avaid i
müteaddidesine ad yokdur

nazm:

s...şte şol kadar varur fevaid
ki yokdur hiç anın had ü hesabı
eger yazmış olaydım binde birini
pür eylerdim anınla bu kitabı

cümle fevaidinden biri olur ki gözin nurın ziyade ve
zihni saf i güşade eyler

gamgin gönülleri mesrur eyler
canana talim i vefayı
komaz kudurret i dilde asla
gönülden giderur jeng i cefayı

ve biri dahi oldur ki ahlat ı reviyeyi tahlil ve mevadd
ı fasideyi taklil ider emraz ı balgamiyyeye nafi ve
eskam ı demeviyyeyi dafi olur

nazm:
olunca muktezayı hikmetullah
cima itmekte var çok menafi
dem i fasideden olan hastalığa
anın gibi bulunmaz hal i nafi

ve biri dahi oldur ki gayet semiz olan kimse ana
müdavemet itse yevmen fi yevmen semizligi zail olur
incila bulur ve eger lagar olsa ana muvazabet kılsa
günden güne itidal bulur

nazm:
semiz olsa gişi ya lagar gerekse
avrat olsun gerekse er
cima idince bulur itidal
mücerrebdır bunu biline mukarrer

ve biri dahi oldur ki kadr i hacet mikdarı olıcak gişiyü
çabuk ve cüst iyler amma kadr i hacetden ziyade olıcak bi
kuvvet ve bi mecal ve zayıf ve süste yler * meger bir gişinin
unvan ı şebabatda ve kemal i germiyyetde güçlü kuvvetlü
bir heybetlü salabetlü on yedi on sekiz yaşında yiğitlik
gururı başında ya ur ya urdum dir bir pehlivan yiğit oğlu
var imiş her gah babasına baba beni ever amma çok yedi
avrat alıvir dirmiş ahır babası ana bir kız alıvirmiş şimdilik
bununla eglen altısını dahi arayalım dimiş bulalım dimiş

biçare yiğit iş hemen bu imiş diyub aldığına virub gice ve
gündüz dimeyüb avrat ile muameleye meşgul olmuş ahır
zaf ı cima canına tesir idüb beli kuruyub ve ömri çürüyüb
takati tak olub güci kesilüb ve süst endam ve ser gerdan
dem beste ve hayran olub söylediği sözlere ve işlediği
işlere pişman olmuş ol esnada babasının avratı dünyadan
gitmiş bir dahi evlenmek tedarikinde olmuş heman oğlan
ileru gelub eydür hay baba bunun gibi fikri ko işte benim
avratım hem bana ve hem sana belki bizim gibi yüz gişiye
daha yiter dimüş

nazm:

s...şte gerçi kim çokdur menafi
veli çok eylemek ayn ı zarardur
komaz gişüde kata güç ve kuvvet
büker belini büker ve benzini sarardur

evvela nikah ve cima ve ittisal ve içtima adem
aleyhisselam ile havva radiyallahu anha mabeyninde
vaki oldu hak celle ve ali şehvet i cimaı on kısım idüb
bir kısmını ademe müyesser ve dokuzunu havvaya
mukarrer kıldı bu halet adem nebide husul bulıcak
havvaya vusul kasd idüb andan yana mail oldu havva
dahi kendini teslim eyledi can u dil birle kail oldu fil
i mahud ve manayı maksud zuhur bulıcak lezzet i
cima ve keyfiyyet i ictima havvaya hoşca geldi adem
hazreti aleyhisselama eyitti ya adem billahil azim
ve tallahil kerim bu neva muameleden ve bu resme
mülaabeden bir an farig olmalıydım didi

nazm:

didi havva ana bu key datlu ancak
yimededen içmeden lezzetli ancak
idelum daim gel bu işi biz
yimek içmek gerekmez bana hergiz

pes hak teala cebraile buyırdı aleyhisselama havvayı
cima kamçısıyla bir kez urdu ve andan sonra havvaya
haya galib oldu adem aleyhisselam talib oldukca ol
utanub yüz çevirir idi bu haslet ki havvada zuhur
buldı andan taife i nisaya miras oldu imdi her
avrat da kim haya olmya fitrattan ve istikametden
cibilliyetten ari olur öyle olsa akıl olana layık odur ki
teehhül kasd emirden kızın anasının ahvalini teftiş
kılub hayası ve aybını ne derecededir bilüb andan
nikaha mübaşeret ide zira kim resul hazreti sallallahu
aleyhi ve sellem buyurdu ahfezu ya nutfetikum fel
sarik ve seles manayı şerihi budur kim menilerinizi
hıfz idin mahalline sarf idin ki fesad ı zahireleri
hareket idicidir ve atalar dilinde meşhurdur ve halk
sözünde mezkurdur

nazm:

baba iylügne bakma anasını gör kızın al
çulha üstadlığını ko kıyısın gör bezini al

ashab ı tehalüf tecarüb idüb kiminde evgarı tercih
ebgarı tasmi ve kimi tafzil i seyyibatı isbat ı tavsih itdi
anlar kim ebkara maillerdir aleyküm bil ebgar hadis i
şerifi ile amillerdir ve bu kavle kaillerdir

nazm:

eger evlenmek ittin ise fikri
ne harç eylersen eyle al bikri
gözün açsın seni görsün cihanda
gözi ve gönlü olmasın yabanda
şu sende kim işidür adını anın
çü nesne göre dadını anın
sanur kim andan özge dahi bir kir
dime bulunmaz alemleri ararsa bir bir
hayal eyler ki bu vasılla bu alet

bu öpme koçma bu lezzet bu halet
heman kendüye olmuşdur müyesser
cihanda müntenidir bundan ekser

amma şol avrat ki eri boşamış ya ölmüş andan bir
gişiye dahi gelmiş ola eger evvelkisinin aleti dibi
yoğun başı sallu ağır gürze ya beli pek gürze rast
gelürse eski erinin fikri içinden çıkar buldıcagını
malını erinin g...ne tıkar kalbin nafakasını bağışlar
giçe ve gündüz çalışub işler aç ise toyurur çıplak ise
kuşadur giyirir gönlegi tonı tokuzu onu birden eyler
yeni erinin s..i eski erinin s...nden eksik olursa anı
anar ağlar başına karalar bağlar vay ne olaydın ne
olaydın başımda sağ olaydın ya ben ölüb sen kalaydın
diyü yas tutar matem eyler bir kurı gam kara gussadır
gider eger söylesen söver kakır küser kararır bozarır
eger söylemez isen şişer kabarır ne yıkılır gider ne
geberir buşandığı erini yad idüb nale ve feryad ider
buldum bilmedim şunun gibi erden boş senin gibi
saçmaya düş oldum attan inüb eşşege deveden inüb
köşege s....n inüb t....a binmişe döndüm diyu samur
samur b..una basmış ayu gibi homur homur ider

bu resme olıcak bir erde bir avrat
yüzün görmek virir kalbe kuduret
ol evde ta ölince dirlik olmaz
hilaf olur arada birlik olmaz

amma anlar ki seyyibatı ebkardan tafdil ittiler
müddealarını bu neva takrir ve tafsil ittiler egerçi
ebgar na şüküfte gonca gibi behcet asar ve na süfte
dürdane manend i kıymetdar olur amma keyfiyyet
hali ve hidmet i ricali bilinüb seyyibat gibi ber karar
olarak sebat göstermezler

nazm:

bıkr kızlar s...ş bilmez tavadur
bineyüm dime zinhar çifte yirsün
yavaş öküze binmek yeg degil mi
gure kısırağa binmekden ne dırsün

seyyibe hatunlarda sabr ve tahammül ve edeb ziyade
erlerin kıymetin bilmek ve hatırın riayet kılmak
hadden ziyade ve endazeden birundur alelhusus
cemiletül cemalet ve hamıyyetül hısal güzel yüzlü şirin
sözlü şahin bakışlu keklık sekişlü boylu boslu ibrişim
tellü ak tenlü yumuşak bedenlü ola

nazm:

koç alını gibi yusyumru tavarlu
yağ içre butlu böğürek canavarlu

serv kad lale had pisteh leb sib gabgab mahbube
ve matlube ola imdi ehli basiret olan azizlerin
münasib belki vacib odur ki avratın eger kızın gayet
derecede ranasını ve nihayet mertebede zibasını
alalar ki mücerret müşahadesinden gözlere nur ve
gönüllere sürur hasıl olur kabiha avratlardan ve na
hüsn kızlardan perhiz ve içtinap ideler ki anların
şekli kabihlerine nazar israf ı nur ı basar ve ferc i
kerihlerine cima tazyi i mai zekerdir kabiha alma
anda harcı az olur diyuben ki aylak da olursa o çok
hamakattır yüzine bakmada var yüz zarar dahi artuk
yanna varmagı anma ki bi nihayettir karı ile cima ve
keriheler birle içtima itmekden gışı nefsine cebir idüb
tecerrüdde sabr itmek çok yeğdir zira anların küsleri
küspe gibi sıvık ve yılan gibi soğuk olur ve yılan
inine ve ayu delüğine benzer bir abes kovuktur

nazm:

karı a..na girse kir i miskin
dibi yok kuyuya düşer bogulur
ya türşü olmuş hıyar gibi küpde
beti benzi sararuban soğulur

bazı karılarda şol denlü vüsat olur ki gireni çıkanı
bilmez cimadan lezzet alub haz kılmaz amma
nazlanub kızlanur adam göricek ziyade kaçar
gizlenür mudarı kızgın müşteri payı kadar kendini
çeker kirat kirat satar kendini sanki kızıoğlan tutar
* bir herif bir bunun gibi elli yaşında bir karı bulur
ayakların kaldırub iş üstüne olur karı efendicigim
evvel başcağızını ildur işte koyuyorum diyu bana
bildur dir herif heman dibine dek koyar karı ne anlar
ve tuyar herif dahi ayagı yasdu erişende işin bitirür
kebiri işini bitirir çeker çıkarır andan işte koyuyorum
ha dir karı çek efendicigim acıttın vay şu ne bana güç
ittin dir

nazm:

karılar gah olur kim naz idüben
er adam göricek gizlenurler
girenü çıkanı bilmezler amma
çek acıttın diyuben kızlanurlar

bu babda egerçim fezail i münakehatı ve fevaid i
mücamaatı ali sebilit tefasil zikr idüb beyan ittük ve
havassı şerifesini tavzih kılub ayan eyledik amma
hakk ı sarıh ve mezheb i fasih oldur ki şimdiki
eyyamda ki alem pür şurur ve cihan halkı mağrur
olmuşdur madem ki tekazayı nefsanı ve iştihayı
hayvani galib olmaya gerekdur ki ol evlenmege
talib olmaya zira ki halkdan insaniyet mürtefi olub
şeytaniyet mesuli olmuşdur ve kulub u insandan

sadakat ve diyanet bertaraf olub huda ve hile mekr ve
hıyanet birle mümteli olmuştur

nazm:

şu denlü zahir olmuştur fesaad fitne alemde
kim andan gayri haslet kalmamışdur alemde
eger erkek eger dişi s...ş karış durur işi
gididir evlenen gişi meger(?) belki bu demde

hikaye:

abdal ali dimekle maruf bir divaneye gel seni everelim
dimişler bre var anaru şehirde hoyrad çok biri üzer
kapısını içine kıvırd anı da kim doğruldur gider dimiş
* azizlerden birine bir kimse evleneyim mi ne dırsün
dimiş ol dahi eyitmiş eger bütün adam iken pare pare
olmakdan safanız var ise evlen dimiş zira ki gişi yek
ser ve yek cihet iken her kanda olursa gider her ne
muradın iderse ider evlenüb bir avrat alsa iki pare
olur ne anı bir yire koyub gidebilür ne bir meşveretsiz
bir iş idebilür eger bir oğlu dahi dogarsa üç pare olur
ve eger bir kızı dahi dogarsa dört pare olur vay eger
biri düşüb ölürse ya bir belaya mübtela olursa bir
paresi gider adamı tamam iken nakıs ider

nazm:

egerçi evlilikde hayli safadır
hakikat gözle sen mahfa cefadır
eger oğlun kızın olursa bir kaç
olursun cimri olub aç ve muhtaç
ecel irüb biri ölürse nagah
idersin ta ölince derd ile ah

bab 1 sani gulampare yarenlerin ve zenpare biraderlerin mabeyninde olan münazaratı tasvir ve müfaharatı takrir eyler

zenpareler mahbubeler mücamaatını mahbublar musahabetinden tercih idüb gulamparelere serzeniş ve tevbih kılub eydürler ki ağızları dadın ve nefisleri muradın bilmez ve derdmendler ve iyüden yavuzı fark itmez biçareler niçin zerdalü yapılı ve şeftali tüylü ak pak yumyumuşak beypazarı kavunu gibi tatlulugundan iki şak olub dahi bakla samsası gibi nazik a.ı koyub ol maden i necaset ve menba ı habaset bais i kabahat muris i fezahata g.. didikleri murdara uyub şirretle yüz karalığını kııarsız diyü yakındakilere hitaplar ve itablar kılub irakdakilere nameler ve mektublar gönderdiler gulampareler zenparelerin bu tan amiz haberlerin işitüb g.. gibi nefis garra vücuda murdar ve bi temiz diyub dil uzattıklarına gayetle incinüb dagda ve taşda karada ve yaşda elemeyede kelemeyede tebrizde hubrizde şehirde ve köyde yakında ve irakta ısıfahanda ve ırakda adıyla her ne kadar gulampareler var ise cem olub s...en alemler kaldırub ve g..ten nakkareler çaldırub t....dan meçikler çeküb ve salıklar salub varalım zenparelerin başlarına a. gibi geniş dünyayı g.. gibi dar idelüm ve başların kesüb a. kapusundan t...k

gibi berdar idelüm diyü revane oldılar zenpareler bu haber vasıl olıcak anlar dahi zenançe kaftancıkların giyüb ve kırmızıca kuşacıkların kuşanub kılabdancılıca bürüncek destmallerin bellerine takub ve püsküllüce sarıcıkların sarınub şahbaz kızı hanzade gibi düzüleb kuşanub bir yire cem olub fikirlerin bunun üzerine mukarrer kılub eyittiler ki gulamparelerin kolları kuvvetlü ve cürmleri heybetlü cümbüşleri merdane ve debrenişleri pehlivanedir zira ki kuh ı billurin gibi yaylakdan keçi yaylakda perverde olmuşlardır bizim hod küs gibi pusu yerde mütemekkin ve kasık gibi kısık mahalde mütevattın olmakdan bedenimizde tendürüstlük kalmayub zaiflik ve süst endamlık arız olmuştur biz anlara mukabele ve mukatele itmek kabil degildir heman çaresi oldur ki bizim sizin ile mukabele ve mukatele ve mücadele itmekden safamız yok amma gelin munazara ve muhavere idüb her birimiz berahin i akliyye ve delail i nakliyye birle isbat itsün her kimin ki edillesinde kuvvet ve kelimatında istikamet ziyade olursa hükm i galibe ana müteayyin olub mabeyinlerinde niza ve cidal mürtefi olsun gitsin diyelüm diyüb el ağız bir idüb bu resme tasarruf ve tedbir ittiler birkaç günden sonra gulampareler askeri seyl i revan leyli ve derya yı bi geran gibi hadda birun ve kıyasdan efzun bir güleşe geldiler kim irişüb saflar ve alaylar bağlayub zenpareler askerinin cigerlerin dağlayub mukabele olarak bir yirde karar kıldılar zenpareler askeri çünkü bu hali gördiler can başlarına sıçrayub söyledikleri sözlere bişiman oldılar ahırul emr bir cihan dide kar azmude bin bir beladan ve doksan dokuz kazadan arta kalmış kesret i zinadan gönlü kararmuş ve a. hevasından benzi sararmuş çok çalışmadan beli bükülmüş ve bendükseleri sökülmüş

nazm:

agarmış rişi ve gönlü kararmış
bozarmış gözleri benzi sararmış
belermiş gözleri bir cama dönmiş
dili tılagı ağız a.a dönmiş
hemîşe şerre hasr itmiş özünü
daha döndermemiş hayra yüzünü
cihanda kılmamış şeytan sözünü red
yemiş yüz kez zina ecli için had

heştadında onmadık kafir i bir pir başında külah ı
küs elinde asayı kir ayagı üzre turub ve bülend avaz
ile çağırıp eyitti ki ey gulampareler ve ey iki cihanda
yüzi karalar haddi i insaftan tecavüz itmeyin ve rah ı
dalalet tarik i cehalete düşüb gitmeyin hakkı koyub
batıla uymayın şol ucundan dane pirinç yimelü a..ara
layık s...eri b.. ile malamal olmuş g...ere komayın

nazm:

cihanda var iken ziba latif a.
gişi g.. s..me hayli b.. yimektür
var iken bal ile yağ parmagını
b..a bandırmak adam ne dimektür

gulampareler bu haberi guş kılub deryayı muhitleyin
cuş u huruş kılub dilediler ki bir kereden hücum idüb
zenpareleri t...k darbıyla helak ideler ve s.. nizeleriyle
sinelerini a. gibi çak ideler şeytan aleyhillane bu hali
görüb zenpareler kökü kesile zina kapısı yapıla diyu
korkub ayag üzre durub hayretinden yelip yorub
egnine gişde yenlü bir hırka ve başına bir kümbed
gibi taç giyüb katır kuyruğı gibi bir taslayan sarkıtub
bir eline tesbih bir eline asa alub şol konşuluk a..n
s...ekden yüzi kara olmuş merdümek sofusu gibi
bir aziz şeyh olub çıka gelüb iki leşker mabeyninde

raks urub ve çekginüb andan gulampareler leşkerine
dönüb zenpareler sizin ile mukatele ve mücadele
itmezler belki münazara ve muhavere iderler niçün
siz usule güç idüb ve rah ı delaletle gidüb ikide bir
cidale şüru idüb ve kıtale mübaşeret idersiz meger
sizin içinizde bir suale kadir ve cevaba hazır kimse
yokdur anın için mukabere ve inat idüb darılıb ve
incinüb g..e geçürme niyetiyle tükürüb dar g..ü bol
idersüz ve g.. gibi kim ol menzili bol kılarız didi
gulampareler şeyhi necdiden bu hitab ı itabamızı
iştiricek içlerinden bir müselleme ve makbul gulampare
yımüş yidürmüş ve görmüş geçirmüş yüzi kara nice
safalar sürmüş ve cefalar çekmiş sakalı sayısı g..ler
s..müş yüzi kara safalardan arta kalmuş ve cefalar
çekmiş yüzü suyunu yire salmuş s...ne uyub g...e
kalmış

nazm:

iyisüni yatlusını görmüş cihanın
acıasını datlısını datmış hem anın
sakalın g...ere şol denlü sürmüş
ki her bir kılına kaç bin g.. o..rmuş
safadan iki gözleri süzülmüş
b...k gibi tudakları büzülmüş

nahs ter i cihan afet i devran ayyar mekhar g..ü
gözlükle s...r koca günahkar meydane çıkub
zenpareler tarafından gelen pire mukabil ve mukarin
oldı kıran ı nahseyn olub alem nuhusetle doldı

nazm:

iki nahs birbirine oldı hemdem
nuhuset birle doldı alem ol dem
sanasın cem olub kelb ile hınzır
hırıldeşub etini birbirinin yir

pes gulampareler bişvası zenpareler muktedasının
üzerine turub yüzüne günde tabancalar urub eyitti ey
ebleh ve nadan ve ey ahmak ve hayran sana bu şekil
ve suret ve bu lehçe ve heyet birle düşmez ki buldığın
b..ı yiyessin g.. gibi alicenaba dil uzatub menba ı
necaset ve maden i habaset diyesin a. didikleri
murdarı andan tafdil ve tercih idüb mukaddemat
ı kazibe birle ol fasid müddeayı tayin ve tasmim
eyleyüb meger ki sen yalın yüzlüler ile yapmayub
balı yaga katmayub ol lezzeti tatmayub bunun gibi
kumaşı alub satmayub turursın eger almış satmış
olaydın bu lezzeti tatmış olaydın a. didikleri kovuk ile
g..ün farkını bilirdin bu hususta sana her ne disem
teslim idüb kabul kılurdın

şiiir:

sorar isen farkını a..n g.. ile
a. s..e zindan g.. yaylakdur
ikisi bir pula a..n kızdırur
bir avuç altuna g.. aylakdur

nesr:

a. bir zeban ı dıraz ve ferah dehen bed nam rüsvay
ı a.dır g.. bir gonce leb ve sib gabgab semen sima ve
sim endamdır

nazm:

haşeridir sakın dilinden a..n
g..e yar ol ki ağzı var dili yok

alel husus her ay başında on gün manend i şadırvan
var hun ı ciger deheninden revan olub kanara köpegi
gibi ağzından kızıl al kan revan olur ve yılda bir
oğlan dogurub delugi geyinür oğlak oynamış kapu
agziyle yeksan olur heyhat ki kanı kesile ve deligi

kısıla bozugu düzele fil cümle g..e mukabil ve s...ege
kabil ola gel o canım g..ü gör ki ne yarılır ne sökülür
ve ne deşilür ne dökülür koyucak g.. değil bir pek olur
çekicek evvelkinden pek olur

şiiir:

her ay başında on gün a. kusar kan
dogurur yılda bir kerre hem oğlan
genşir agzı tamarları üzilür
siniri kırılub bendi çözilür
olur bir yaş tagarcık gibi sölpük
eşek s..i ile karatmaz ana niçe çük
bu haletler bilirsün g..te yokdur
nihayet diyesün çok sına içi b..dur
ana b.. diyü kim helvayı terdir
gümüştən hokkada gülbeşekerdir
düzüb helvacılar bir hokka i çini
zaferanile pür itse masiler içini
g.. içre yokdur anda ayıbdır bil
gözini aç bir dahi çapagını sil

nesr:

bundan hakda zenpare şeyh i piser nüvazdan
mezemmet i a.da bu makule kelam işiticek eyitti ki
ey hayırdan şerrini bilmez cahil ve midhattan zemmi
bilmez batıl bu sözi ki koya sıdkında delil nakil ittın
ol nazik a..n medhini ve faziletini koyub mezhar ı
tarika gittin ahyanen deheninden katarat ı demeviyye
nüzul itmek kemal i letafetine ve ziyade taravetine ve
terakine delildir eger sen fehmi itmez isen acib değil
zira kim idrakine kem ve aklın kalildir

nazm:

nola eger yaşarsa dem dem a.lar
sulı şeftalünün çün suyu damlar

ve yılda bir kez vaz ı haml ittigi oldur ki meni i insan
baran ı nisan gibi sade f i güsde gevher i kıymetdar
olur amma künbed i g..te ufunet bulub b..a karışub
murdar olur

şiiir:

gevher ü lal ile pür olmuş meger kim kandır a.
kir i sarrafı oturmaga yahud dükkandır a.
gitmez agzından zeker şeker kamışı ha sorar
şöyle benzer daima görünür kana hayrandır a.
dilrubalar kasığı sahn ı saray ı ayşdır
ak mermerden yapılmış anda şadırvandır a.
göricek kuvvet bulur kir i zaif anı meger
haste i şehvet olanlar derdine dermandır a.
kalksalar tazim için anı görüb s..ler nola
haline göre degil hayli azimüşşandır a.
cenk iderler biri birine mukabil oluban
kir bir ejderdir güya ki bir arslandır a.
ey gazali nezrim olsun bulıcak bir hoşça a.
s...mi sokmazdan evvel ana burnumu bandıram

nesr:

eger darlıktan ari olub vüsat tari oldığın dirsens bir
pulluk mazu ile tamam olur

şiiir:

ayda bir gün kan kusar gerçi kim a.
b..u agzından gelür g..ün müdam
gerçi dogurmak a..n agzın açar
degme bir eglence g...en b.. sıçar

nesr:

gulampareler reisi koca günahkar zenpare başı köhne
murdardan bu neva ahbar istima edicek eyitti behey
tırıl bi saadet ve bi felah ve bi halavet ol mühmel

a..ar terliginden suyu damlar şeftaliye benzer bu sözi
diyince s...ni hasretle gözünden kanlu yaşlar revan
idüb ve iştihasından agzı suyu degirmenler yürüdür
ve g..e degme bir eğlence b.. sıçar söylemek ayn ı b..
yimekdür meger ki darı köftesi yimekten kabız olmuş
kerihül lika ve kabihül manzar g..ü ola ol dahi (?)
g..ü ola

şiiir:
genişirse t...k darbı ile g..
a..n dime ki andan darı yegdir
a..n gayet iyisinden cihanda
g...n en mühmel murdarı yegdir

ve mazi ile mualece a..n darlığı ve t...k darbiyle
payidarlığı ağzına yaş irince ve s...n başı girincedir
andan sonra ağzu açılır suyu saçılır bayagı ahmed
yapıncı böregi olur anın için zürefayı acem a..n
mualecesini zem itmişler kir ba zenbiyal küs ba mazu
ve lanet i huda be her du dimişler

şiiir:
bir a. ola ki mazu ile dar ola
anı terk iyleyüb sen g..e yar ol
ol a..an bil sefa kesb eylemez kir
ki suyu dinmeyüb aka şır şır
s...lmekde ola maziya muhtaç
ne mazu belki anınla bile zaç

ve bilcümle g.. s...enin menafiine nihayet yokdur ve a..
s...enin mazaratına had ü gayet yokdur gişi mahbub
oğlanlar ile ne kadar muamele itse ve musahabet
kılsa kimse mani olamaz amma iki dişli bir karının
yanına varmaya mecal bulamaz mahbublar seferlerde
hemrah ve hazırlar da hemdemdir kimsenin taht ı

tasarrufu degil bir ademdir تنها odaya iletsen ya
halk içinde seyrana gitsen kolunu boynuna salsan
çekib bir busesin alsan yüzünü yüzüne sürsen emüb
lebini sodursan sohbet idüb şarapcık içürsen mest
idüb kendünden geçürsen ne kadi mani olur ne beg
cihanda nesne mi var bundan yeg

şiiir:

eger bir hoş piser sayd itse bir yar
anınla ayş u işret itse her bar
geh öpüp ağzını emse lebini
geh ohşasa el urub gabgabını
gündüzün uydurub seyrane gitse
gice ta subh olunca pehluya çekse
gönülden eyleye çün anı razı
ne beg mani olur ana ne kadi

amma küs deride ve gisu beride kahbe ile bir ehli ırz
adam hemnişin ve hemdem olıcak asesler tuyarlar
nesi varsa soyarlar iletüb habse koyarlar ururlar leti
hay birkaç bin akçesin alub pay eylerler bir harise
eşgege bindirüb rüsvay eylerler

şiiir:

uyub nefsine bir ehli ırz adam
eger bir kahbeye olursa hemdem
asesler nagehan anı dutarlar
nesi var ise egnine soyarlar
pes andan sonra salub habse anı
başına dar iderler bu cihanı
ya vafır cirmin alub pay iderler
ya teşhir eyleyüb rüsvay iderler

imdi akil olanlara elyak ve evla nisab ve ahra ve
enseb ve evla oldur ki tarik ı hatardan huruc idüb

sebil i selamete vüluc ideler küs çahının karında
mahbus olmayub kün kuhunun kulesine suud ve
uruc edeler a. didikleri murdarın adın agza almayalar
s.. i derdmendi suçsuz ve günahsız cehenneme
salmayalar şeyh i büzügarın yani koca günahkarın
bu neva güftar ı behcet asar ve bu dürlü kelimat ı
zarafet disarını işiticek zenpareler başı küflü cünub
evvelki mezhebinden dönüb perde i inadı götürüb
önünde diz çöküb oturub gulampareler şeyhinden
el alıb nedamet itti andan şeyh i mugalliman bir
köhne hasır üzre kösnelemiş bir hiz bulub getürdi
zenpareler şeyhinin önünde yaturdı ol dahi görince
orta parmagını b..üğüne baturdı bülend avaz ile ser
agaz eyledi ve bu gazel i şehvetengizi söyledi

gazel:

gah olur kim açılır gül gibi handandır b...k
gah olur kim gonce veş dembeste ve hayrandır b...k
bir gümüşden hokka i tiryaktır surette çün
yaraşur ger dir isem her derde dermandır b...k
ejder i kir eksik olmaz ise üstünden nola
sim ü zerle dopdolu bir genç i pinhandır b...k
kirler şahı karar itmege tav ve taçdır
sanma asi s...ere a. gibi zindandır b...k
herzesin söyler b..un yir cehlini izhar ider
a. ile her kim ki dir lezzette yeksandır b...k
a. kasık gibi kısık yirde yapılmış bir hanedir
ana nisbet ile süngü oynamalu meydandır b...k
germ olub bazar ı şehvet kızgın olsa müşteri
ey gazali her neye satılsa erzandır b...k

ve dahi andan ol hokka i siminin içinden yetmiş yedi
gıdadan ve seksen sekiz eczadan hasıl olmuş naz ı
tabiatla kadr i şikemde per veriş bulmuş bir macun
ı sükkeranı ve terkeb i zaferanı çıkarub birazını

ağzına ve birazını bıyığına ve sakalına sürdi dehen
i habisin şol taze sıçmış papaz g...ne döndürdü ve
birazını dahi çıkarub burnunun deligne sokdı rayiası
dimagina irdi ve kokdı çün buyi guna meşşun
müşamına yetti sevdai guş bil külliye dimagından
gitti gulamparelik damarı harekete gelüb jin jin
itti ol a. bu cagında buruşmuş s..i g.. kokusuna
gezum(?) olub kalktı

şiiir:

koca mekruhun ol dem s... kalktı
tumanları kırılıb jin jin itti
kızardı benzi ve gözi karardı
s...ni sokacak yirler arardı
andan halini çünküm böyle gördi
heman olana gelüb ögne turdı
alub s....ie sokdı
zafi i sanasın kim inine girdi
dafi i safasından koca kehşurab
sak sak sakladı
çenesi çenesine dokunuben takladı
kehriyab soksun sakalı da
silkeler çeke çekeye dökütüb de yoklar
makus idi çün yidigi macun
nola çame böyle germ olsa o maden

nesr:

çün maslahatı tamam oldı ve işi bitti oğlan kalkub
riş i pür teşvişine birkaç kavareler kovareler
çekdi vay ne haz itdik be cahil didi gitti andan
gulampareler reisi ileri geldi kolunu boynuna
saldı şimden sen bizden oldun ve bizim alaya
katıldın diyub koçub öpüşdiler güya ki iki doguz
birbiriyle g.. tokuşdılar baki zenpareler bu hale
vakıf olub ileru gelüb gulampareler şeyhinden el

alub zenpareligi terk ittiler anlar dahi şeyhleri
gıtdıgi yola gıtdiler bazıları inadı pişe ve batıl
endişe idüb ve mukatele kılmayı kasd itdiler
gulampareler anı işidüb kimini kırdılar ve kimini
tutdılar bir mikdarını iledüb a. kovugna sokdılar
ve kasık kısıgna tıkdılar gördüler ki ol murdar
mahalden çebli çebli akan çirkeblerden ve kokan
bed rayialardan adam girecekleyin delik kapusını
alub geniş yerine anda olanları s.. nizesiyle dürtüb
zenpareler bu müzayakadan hor ve hayran ve zelil
ve sergerdan şeyh i diyar ı necd ve ol sahib i sema
ve vecd gulamparelerin muktedası ve zenparelerin
pişvası şer işin peyki ve masiyet sahrasının geyigi
şeytan aleyhillane çıkageldi ve bunların arasında
seccade i sulh diye bir s...şhane hasırını saldı
geçib üstüne oturdı zenpareleri ve gulampareleri
önüne getürdi bundan evvel gazab ve itab idüb
andan tazarru ve zari birle hitab idüb eyitti ki ey
gözümün nurı gulampareler ve ey gussalu gönlün
süruru zenpareler benim yanımda sizler cürm ü
isyan begleri ve cehennem seglerisiniz kiminiz
bakiyye i kavm i lut ve kiminiz nesl i kabil bana yar
ve yoldaş olmaga sizden gayri kim kabil gelün beru
cenk ve cidal idün beni şöyle şuride hal itmen diyu
her birine nasayih i pür fezayih eyleyüb ve enva
ı mesavi ve esnaf ı kabayih söyleyüb buldıgı b..u
yiyüb anları sulha davet eyledi kendi kadi oldı ve
zenpareler bu kavle razı oldı amma gulampareler
eyittiler madam ki zenparelerden bize bir hisse hasıl
olmaz anlar murada vasıl olmaz şeytan aleyhillane
bu sözleri kabul kılub zenparelere söyleyüb kavli
bunun üzerine mukarrer kıldılar ki zinadan ne
kadar evlad ki hasıl ola bi kusur gulamparelere
vasıl ola her ne muradları var ise göreler haz ideler
gulampareler dahi taze g...er haberin işidüb mail

oldılar ve bu şartı kabul eyleyüb sulha kail oldılar
bir ahidname yazdılar madem ki zenpareler g...
dil uzatmayalar gulampareler dahi anları t...g
darbıyla ve s.. zahmıyla mecruh idüb incütmiyeler
şol şartla kim zinadan hasıl olan ziba piserleri ve
rana dilberleri cem idüb s...ş babını talim ideler
andan gulamparelere temlik ve teslim ideler çün
ahidname yazulub tamam oldu zenparelerin yüzi
kara ve başı aşağı ve oğlanların g... s... ve b...gi
t....a olub her biri bed nam ve rüsvay ı alem oldu
neye uğradıkların bildiler kuyruk g... kısıb gitdiler
gulampareler safalar kesb idüb huzur itdiler g..
dünbeleklerin çala çala ve s.. sancakların sala sala
fetih ve zafer birle yerlu yerlerine getdiler

nazm:

sürur ile döndi gulampareler
kesikle helak oldu zenpareler
koyub oğlanı her kim zenpare ola
bu denlu belalar ana az ola
g..i terk idüb kim s...rse a.
yeridir olur ise rüsvay ı am

bab 1 salis lale had
piserlerin ve serv kad
dilberlerin musahabetine
beşaret ve bu gazel i
zarifin dahi mefhumu ol
manayı latife işaretir

şiiir:

leblerin emmek virir cana safa oğlanların
bellerin koçmak olur derde şifa oğlanların
s...eden yüz avratı bin kerre katımış s.. ile
öpmesi bir kere yeg gelür bana oğlanların
iştihadan ağzı suyu s....in seylab olur
göricek ter dünbesin şol münteha oğlanların
aç olur s...m yimez avratlar a...dan pilav
b....a aş yerer daim oğlanların
sel idüb eşkini gazali zer gibi zerd ruhun
ger dilersen kim ola meyli sana oğlanların

her sanem i mehlikanın ve her dilber i can fezanın
şem i cemaline pervane ve silsile i gisusuna divane
olub ateş i harik ve derya yı şevkine garik olan
biçareler avareler üftadeler dil dadeler bundan halli
degillerdur ki ya mahbubuna vasıl ve cemi muradata
hasıl olub maksad ı aksa ve matlab ı alaya dest res
bulub havz ı siminine lüle i lalden simab revan ve
gürz i kiranla meydana girüb adını pehlivan ide

şiiir:

ola bir zülle i simine vasıl
yanında ola her maksudı hasıl
el urub desdiye her dem cübbesini
önüne ala simin kubbesini
kuruyacağını muhkem katıra
kara kılıcına degin batıra

nesr:

ana haris ül aşıkın ve reisül fasıkın luti gulampare
akçası ak yüzi kara dirler veya dilberi rütbe i tahkike
mani ve ol dahi sadece pehluya kani olub gah lebin
emüb gah deraguş ve anınla deli gönlünü hoş eyleye

nazm:

olub bir dilber i ranaya malik
ola aşkında rah ı sıdkla salik
anın öpmek ve koçmak ola haddi
bu hadden itmeye hergiz tadi
çeke pehluya ve ide deraguş
deli gönlün anınla eyleye hoş

ana aşık ı sadık ve yar ı muvafık mahbub dost şek
magz ba du pust dirler veyahud dildar ı dirazar u bi
rahm sitemkar olub vefa kapısı beste ve aşıkını cefa
ile haste kılub yanına yaturmaya ve bilece oturmaya

şiiir:

idüb gayrılara vefayı
ana daim ide cevri ü cefayı
ola illere koçulmaga mail
buna öpülmege olmaya kail
huşunet gılzet ide ana daim
ola amma ki agyare mulayim

ana aşıklar kusurı ve güzeller benatı huriyeler
onmaz yidigi s...ez dirler hak celle ve ali kullarını bu
belalardan dur ve her aşığı vasl ı maşuk ile mesrur ide
amin ya muin bu sebebdendir ki bazı zürefa aşkı ve
aşıkı ve maşukı ve rakibi ve engeli tarifi düb dimişler
ki el aşkı derd ü gam gussa vü elem zehr i katil sem i
helahil karın ağrısı göbek burusu can tasası ve yürek
oynaması illetsiz hastalık sebebsiz şikestelik el aşık
başı zavallu hali yatlu bagrı başlu gözi yaşlu avare
biçare dil dade üftade müşevveşül hal mütekessirül
bal şikeste beste ölümlü haste el maşuk can paresti
ciger vuslası gönül eglencesi can dinlencesi nem gin
gözin nuru gam gin gönüllerin sürürü şive bardağı
kasık kombarası sineler çak adam helak idici el rakib
can alıcı civanmerg olası bogazından asılası melun ı
ebedi ve merdud ı serdemi tırıl ı bi saade ve bi felah
bi halavet kafir mürted ve çiğ köftehor el engel sohbet
baltası işret tahrası ömr törpisi huzur egesi safa
bıçkısı vefa sındısı tanrının görünmez belası savılmaz
kazası yol üstüne düşmüş yerli kaya

nesr:

amma bazıları bir tarika dahi girmiş aşığı sin sin
ve din dine ve çin çine taksim itmişler aşık ı sin sin
oldur ki gönlü muradı hasıl ve mahbubuna vasıl
olmaya yanında oturmaya karşısına durmaya belki
ay ola yüzünü görmeye hasret odı yüregi daglaya
gice ve gündüz sin sin ağılaya aşık ı din din oldur
ki ar ve namusın koya sevdiğinin g...ne uya turarsa
tura giderse gide beynisi fin fin depesi din din ide
aşık ı çin çin oldur ki akçesi altını çok ola manii
mezahimi yok ola yanında götüre bin bin avucunda
ötür ide çin çin anın ile maşukuna şıkar ve nefis
muradınca kar ide

şiiir:

oğlan sevenin hali budur ağlaya sin sin
sevdiginin ardına düşe ya gide din din
olmak dilersen bu ikiden hali cihanda
avcunda gerek akçe ve altun öte çin çin

egerçi erbab ı nazayir ve ashab ı basayir esbab ı hüsn
i zikr idüb bir rana piser ve bir rana dilber güzeller
içinde faik ve hubluk ismine layık ol vakit olur ki
serv kad lale had gonca leb sib gab gab mah ru hilal
ebru beni fülful saçı sünbül güler yüzlü sürmelü gözli
şahin bakışlı keklik sekişlü dahi bunun emsali evsaf
ı şerif ile mevsuf ve ahlak ı latif ile maruf mutad ve
meluf ola dimişler amma hakikat hal budur ki gönül
kimi severse güzel odur

beyt:

güzellik sanmanız kim hal ü hat u çeşm ü ebrudur
o bir haletdir ol halet amma dürlü dürlüdür

bu ecilden gulamparelerin meşrebi egerçi mezhebde
birdir amma bazısının meşrebi bazısına muhalif ve
mugayyirdir bir taife vardır ki mahbubun tazesin ve
goncasın utanacağın ve böncesin zencebil çüklücesin
ve ceviz t....ıcasın sevüb piser i nabaligin bedeni
billurı ve dünbesi nerm ve anı gören ihtiyarsız germ
olur mevzi i mahudı saf ve latif olub kuduret i mudan
beri obur dirler

nazm:

s... şeker kamışdan datlu olur
b..u paludeden lezzetlu olur
t....ıkları finduk gibi olub
çükü badam ı ter heyetlu olur

bu meşrebe tabi olan taife güzeşte sevenler traşı
gelmiş kerizler sever sevdiği oğlan g..ü kılını korsa
kirpiye kazır ise törpüye döner diyu tan ve tariz
iderler

şiir:

gonca dilber aşığı her neylese kail olur
serv gibi serkeş olmaz gül gibi mail olur

köhne ve yaşlı her ne denlü mah ru olursa da ebr i
hattı afitab ı hüsnüne hail bunların birisine niçün
reside dilberi terk ve hurde oğlancıkların muhabbetini
berk idersin dimişler eyitmiş ki yetişmiş civanlar
cihan pehlivanlarıdır müşteriye bilürler metalarına
göre paha alurlar oğlancıklar kumaşlarının kıymetin
bilmezler çok akçe isteyüb bazar kılmazlar beş on pul
ile avuçları dolar yüzleri şen olub gülerler eteciklerin
yayarlar pulcagızların sayarlar sen ardlarına geçüb
tayarsın ya sürüştürürsün ya koyarsın buçuk ile iş
bitir buçuk da hammamna yiter dimiş ve bir taife
vardur ki mahbubun kerizlemiş bıyığı kararmış
hattı gelmişini ihtiyar ve anlara fevkal had iltifat ve
itibar iderler eydürler ki yiğiticikler ve kerizler darb ı
gürze tahammül itmekte muhkem ve kavi olurlar ve
bunlara kaçan adam dirler diyü gonca dilberleri zem
ve kadh ve dıraz ve bala piserleri bu resme eşar ile
medh iderler

şiir

kametin serv i meshi endaze s...mdir ey nigar
goncanın ağzına öykünmeye ne b...gi var
söylemekle çıkmadı s...m g....den dostum
gerçi dirler yahşi sözle yılan ininden çıkar
gicelerce yüzine bakdıkça kuşum kalkdığı
gah ay aydınına karşı büyür dirler hıyar

kılcagızlar bitse ter dünbegde cana gam degil
kanda kim gül olsa labüd eksik olmaz anda har
bir g...n basurı çınare sürdükden yine kim
titreyüb gördükçe ana korkusun kurur sayar

nesr:

bunların birine taze dilberleri koyub güzeşte dilberlere
niçin mail olursun dimişler dimiş kim güzeşte dilber
aşığın kadrin bilür hatırın riayet kılur maslahat
görüvirir istedikçe duruvirir

şiiir:

oğlan oldur ki heman istedikçe turuvire
lanet ol alet ki başı giricek yürüyüvire

evde sohbetcilerin eyliycek aşkının her ne denlü
var ise maslahatı görüvire yüzi üzre yaturursın
orta mablağı baturırsın alet ne kadar büyük ise de
tamamca yir belki dahi var mı vir iki dizin üstüne
turursun germiyetle urursun ne incinir ne darılır
ne çatlar ne patlar tazece oğlancuga koyarsın çatlar
çekersin patlar ya g...ni yırtarsın ya sıçırdursun ya
sürüşdürmekle günün giçürürsün dimiş

şiiir:

seversen sev yüri kuvvetlü kerizi
ki anlanmaya kısa g..ü direzi
ola kün gah güya kuhı elbürz
ırılmaya yerinden ursalar gürz

nesr:

ve bir taife vardur ki kara sakallu ve bıyığı burma
yiğitler sevüb hat ı hilat ı kemal ve hilye i cemaldir
dirler rişt dar merdekleri mahbub menzilesine tenzil
iderler bu kavlin kaili izince gidürler

şiiir:

haddi geldiğiçün lalige dil irmez iraz
zira ki bilur cevhere suret virir araz
hat didigim oldur ki anı kesmeye balta
hat sanma sen anı kesemez ustura mikraz

nesr:

ve bir dahi vardır ki sepid riş pirlere aşık ı dil riş geçinüb
ragıb ve talib olurlar anlar ki bu sözi söylerler ve bu
tarika girerler bu şiiir ile iştişhad ve istidlal iderler

şiiir:

bir pire aşığım ki gülistan ı dehrde
sanur gören sakalını gül üzre yasemin
bilür müridi halini virir muradını
olmaz rakibi hain anın üstüne emin
dirler muhabbet ehli iki fırkadır kimi
nev hatları sever kimisi taze nazenin
mail olaydım yine eger sade rulara
mahbub koçmaga acıb ider idim yemin
gördüm kara sakallıların müşterisi çok
sevdim bir ak sakallu ki تنها olam hemin

nesr:

ve bir taife vardır ki siyah zengileri ve habesi dilberleri
şikar ider ve habasetlerini aşikar ider anların makad ı
pür hararetleri bel agrısına kefarettür dirler b.. yidüklerü
yitmez de ilmi tıbdan dahi dem ururlar bunların bir herif
yüzi karalığına bir latif ve zarif nazm ı beyan dimiş ki

şiiir:

s...m kim zengiler g...n hemişe
geçirüb parmagına hatem eyler
bir ak g...en cüda düşdüğü içün
karalar giyüben hem matem eyler

nesr:

lutilerden her farik mahbub sayd itmege bir tarik fikr
itmişdir kimi yek arzu hezar dinar diyüb bir münteha
mahbuba ne virürse virür muradın görür kimi sohbeta
davet idüb yidirür içirür mest idüb kendünden geçirür
andan kalkar iş görmege aletin elne alur ana virecek
akçe yanna kalur

nazm:

yalın yüzli iken düşmüş şaraba
tıkır g..ine t....dan şerabe
yıkık gönülleri yapar velakin
o simin kubbeyi virir haraba

ve dahi zürefayı arab dimişler ki men ekelel gubeyre
ev şeribel humeyre fi haletis sagire efsedetid dübürih
* ve dahi çullu kuduzdan menkuldür dimiş bir oğlan
ki didigin ide تنها seyrana gide yadlar ile şarab içe
düşüb kendünden giçe bunun manası hemen g...m
senden vaz geldim dimek olur bir rind i cihan ve
nahsend i devran bir serkeş kerize mübtela olub zer
ve simin kail ideyün ahır sonbetde tolular üşürüb
mest idüb düşürüb ol vuslaya vusul ve muradı husul
bulub dimiş ki

nazm:

bu gice yare tolular içürdük
şu denlü ta ki kendünden geçürdük
iderdik vaslına gayet tahassür
bihamdillah hele gördük geçürdük

nesr:

meger bir mahbub oğlan şarab içermest olub kendünden
geçer hem sohbetleri bunu görüb yerlü yerinden turub
toncagızın çözerler oğlanı muradlarınca düzerler oğlan

seherden uyanur g..i acısını şarabdan sanur bu şarab
iyü nesne amma irtesi adamın g..in acıtmasa dimiş
* bir keskin gulampare nahsend i cihan yüzi kara
bu sohbette davet iderler ol gice sohbet ahır olur ol
meclisde kalmak lazım gelür yaturlar bir rana dilber ve
bir ziba piser bulunur uyudukda yerini belleyüb fırsat
bulur ol simin penbe gibi küpeye bir mikdar ohşar
yüzü üzre getirür zülleyi eline alur bir dest alem eyler
biraz yatub bir dahi dördüncüde bir dahi manbag eyler
oğlan tuyar hemen hançerine el urub yatanların s...ne
bakayım b..um kimin s...nde kokarsa şundan bileyim
s...ni t....ını kesib ana bir intikam kılayım dir herif çün
bu hali görür kendüni mestliğe urur yüzi koyun yatar
g...ne tükürük çalar oğlanın eli bunun g...ne tokunur
ana dahi kendine olan olmuş sanur herif samur samur
ider insafınız yok mı niçeye dek s...rsiniz diyü söyler
oğlan eydür miskin seni de mi s...iler herif eydür hay
efendi seni de mi s...iler oğlan eydür s...iler illa nice
s...iler yüregim damarların söktüler gel imdi seninle bir
olalım hem seni s..eni ve hem beni s..eni bulalım herif
eydür var efendi şimdi git yat aşaga huzur eyle irt
seherden duralım uçtan uca bunlara and virelim bize
iden bulsun çatlasın dir irt olıcak oğlanın yanına gelür
elini eline alur efendi bize iden itdi olan oldı giden gitti
ben hiç tınmazam söylemezem kendimi halk içinde
rüşvay eylemezem eger sen söylersen söyle ne eylersen
eyle dir oğlan eydür sen şimdi vaz geldin mi herif eydür
ben efendi vaz geldim * ve kim onbeş yaşuna girmiş
ve mertebe i buluga ırmış aklı şaşmış gözü kızarmış
s..i sızısından cihandan bezmiş mahbubu bulur gel
sana bir zen avlayuviriyim dir alur gelür bir kahbe
getürür manzarına yaturur ol kalkar işe başlar bu
dahi ardından işler kahbeye ya kor ya koyamaz g..ü
acısından dadını tuyamaz düzmege gelür düzilür sıçar
gibi olur üzülür

şiiir:

zihi bi akl bi idrak ami
ki sağ g.. virüb alur çürük a.ı
iki tutam yidirir bir karış yir
yemiş yedirmiş olsun tek adam dir
eger ol kubbe i simin satsa
öte virirdi gör yabane atsa
üçüne bir güzel kahbe gelürdi
yedi akçesi yanuna kalurdi

nesr:

ve kimi gügercin beslemegi kendüne kar ve kuşu kuş
ile avlayub niçe melakları şıkar ider bir mahbubcuk
göricek eline alur turub kümesi yanna gelür hey hay
idüb avaz ve bu gazeli okuyub ser agaz eyler

şiiir:

düşmese heva yı gam ı dildara kebuter
olmaz idi bu nev ile avare kebuter
aşk olsa acib olmaya gönülden rakibin
dolansa nola ger kafiri duvara kebuter
dil murgunu püryan idecek gamze i canan
kut olsa ider faide bimara kebuter
görünce muallaklar atar evc i hevada
meyl itme dilber diye biçare kebuter
yakdı per ü balini sözümün suzu gazali
namem benim isal ide mi yara kebuter

nesr:

el benim begim bir pare de otur kuş da niçe olur
dir çün gelür oturur perdeyi ortadan götürür iş ne
idüğini bilür diledigini kılur eger oturmaz ise ah idüb
göksüne dokur ve derd ile bu beyti okur

şiiir:

sen niçin dil murguna meyl eylemezsin dostum
şimdi hod mahublar ekser kebuter baz olur

bu tarika niçe niçe ak kuyruklu dünbeleri hayed idüb
kümeşe okuyub kızıl erkege çift eyler ve bir büzürg
kuş virüb iki günden sonra yine gelur sohbeti müft
eyler ve dahi kimisi ilm i kimya bilurum kurşun
bakırı altun ve gümüş eylerim sırçadan lal ve yakut
sadeften lülü gevher işlerüm lute pute virice dişlerüm
dir meger laf u güzaf ile niçe b..lar yir ve herze söyler
işiden oğlan inanur anı gerçek sanur öğrenmege mail
s.....mege kail olur

şiiir:

nice hasend rind i kalleş yüzi kara
s..i derdine eyler böyle çare
geçer iksir ilminin feridi
olur dilberler heb anın müridi
bu hile ile kimini s...r
kimini sadece pehluya çeker

bunun gibi bir herif bir güzel attar oğlanı bulur sevüb
dükkanına gelür bir iki pulluk şeb i yemani ve bir
pulluk unnab ı kani ve bir pulluk milh i enderuni
alır çıkarub eline bir altun virür gider irtesi gelüb
yine pazar ider yine öyle ider oğlan bunu görüb
tanılar kimyager olmak gerek anlar dürlü dürlü
mülayemetler eyler ve bu kemalinizden bendenize
himmet itseniz olmaz mı diyü söyler herif eydür nola
dur gidelim senin ile bir tecrübe idelim dir hücreşine
davet eyler alır oğlanı getirür oğlan geçer oturur
herif iki yumurta getirüb simab ı hikmet ve zer ü sim
sanatı budur manide odur egerçi surette sudur üstad
bununla talkı akd ve akından sim i safi ve sarısından

zer i nakd iderler diyerek yumurtayı ocaga koyub bu
pişince biz senin ile alem idelim andan iş üstüne
gelelim dir oğlanın vaslı helvasına diş biler oğlan
muradını bilüb kendünü teslim kılub vuslasını tamam
yir kimyayı bana öğret dir herif cebine el urub çıkarub
eline bir eşrefi virür işte begim kimyager üstad oldun
bir yumurta bışmeden bir eşrefi hasıl kıldın var işle
heman işte turma cimrilik yüzün görme diyüb andan
bu sözi söyledi ve naziklik eyledi

şiiir:

zihi sanat zihi iksir i ekber
kim oldı sana bu demde müyesser
ııcak külde ve kızgın kömürde
pişinceye degin iki yumurta
kime kim bir flori ola hasıl
nola dirsem ana iksire vasıl

nesr:

bazı kafirler harifeler ve münafık zalimler bir
yiğitciği bulurlar ne eylerlerse eylerler anınla aşına
olurlar sadakat arz idüb musahabet iderler şol denlü
olur kim uydırub seyrana giderler ahır tenhaya
çekerler eger iylik ile virmezse güçle s....ler andan
eydürler bizim ile ihtilat eylemez ve seyre gidelüm
didikçe gitmez isen fülani güç ile s....ik donuz t....ı
urduk sıra s...ne çekdik diyü seni bed nam ve rüsvay
ı am iderüz dirler ol biçare çün bir kez düzilür mührü
bozılır olan oldı giden gitti işim hod bitti amma lutf
idüb kimseye söylemeyin beni rüsvay ı melamet
eylemeyin muradınız oldukça geleyim her sohbet
bile olayım dir ol facirler ol fasıklar ol kafirler ol
münafıklar ururlar t....ı hay hay eylerler ve ahır
varub illere rüsvay eylerler

şiiir:

kangı oğlan ki uyub nadanlara
gide تنها yerlere seyranlara
ana bir gün akıbet bir bent olur
gayrı oğlancıklara ol pend olur

nesr:

ve (?) mezheblerinden ve ayık meşreblerinden bazı
safdil can u dilden livataya mail olur amma taç ve
hırka ana mani olur oğlan g...ne düşüb gidemez
aşikare bazarcık idüb muamele idemez sakalının
çoklugundan ve kavugunun büyüklüğünden utanub
söyleyemez halini arz eyleyemez nefsi muradı hasıl
ve maksuduna vasil olmak için muallimlik tarikine
salik ve fikrini bunun üzerine kılub bir mekteb açub
bir alay mahbuba malik olur kimine sürüşdürür
kimine koyar ol güzel nimetleri burnundan gelince
yir doyar ceheleden ve avamdan perhiz ve ihtiraz idüb
ehl i dil yaranlara keşf i raz ider

şiiir:

görüben aldanmanız bu zerk u tezvirim benim
hublar sayd itmek içindür bu tedbirim benim
şol kırbaş erdebil sufileri gibi heman
her gice ta subh olunca baş salar kirim benim
zahida oğlan seversin diyü tana itme bana
kim piser baz olmadan men itmedi pirim benim

nesr:

bir gişi oğlancığını muallime virüb hocacığım kakı
söv terbiyet idüb döv eti derisi senin kemicekleri
benim olsun ola ki ilim tahsil ide dimiş gitmiş ittifak
bir gün oğlancığını göre gelmiş görse ki oğlanın hoca
dudaklarını ağzına almış ayaklarını boynuna salmış
adetçe işe meşgul olmuş bre ne eylersin hoca dimiş

behey adam ne eylesem gerek eti derisi senin olsun
didin işte etceğizini yirim ve derisini giyerim yohsa
oğlın öpecek ya s....ek halim yoh dimiş

hikaye:

bir muallime hiç g...egiz s....egin var mı dimişler ilim
berekatında eksik değil dimiş

şiiir:

medarisle muallim hane yapub
şualar kim hayr umar divanelerdir
muallimhaneler darül livata
medaris hod kamu meyhanelerdir

hikaye:

bir herif medresede danışmendler ile mey sohbetin
ider yatacak vakt kalkar gider medrese kapusun
açamaz divardan aşub giçemez zaruri döner gelür
hocayı sohtacığının üzerinde bulur kapu kilidlü
ancak bu gice bunda olayım seherden gideyüm
dir danışmend eydür pireler çok meger taşrada
yatasın biz de pire darlığından birbirimiz üstünde
yattuk diyü cevap virir * ve kimi rindlik ve kalleşlük
haramzadelük ve kulmaşluk idüb bir garra dilberü
görür kendün rencurlığa urur a kurban oldugum
ah yolunda öldigim kerem idüb razı saklasak bir
eşrefciğim alsan beni haklayub bana bir meçik
ursan g..te nasıl olur görsek daha bugün hammama
vardım teleme peynirine dönderdim sözümü esle
gör hem akçecik al hem safa sür dir söyleye söyleye
kail ider alub bir تنها yire gider çemrenüb ögne
tomalur oğlan ardından çömelür çün tonun çözer
dönüb t....ına yapışub kavrayub muhkem sıkır
oğlanı yüzünün üstüne yıkar kalkub üstüne çıkar alur
aşağı urur t....ı andan koyar saluvirir naziklik idüb

yalvarur oğlan bu zalimin yalanlarına inandım renci
önünden imiş ardından sandım diyüb g...n kaşır t....ı
urarak yola düşer

şiir:

niçe muglim adını rencur ider
kenduyi bu vasfla meşhur ider
buluban bir balığ olmış dilberi
akçe altun verüben dir gel beri
al şunı bir kerre beni haklagıl
lik lutf idüb bu razı saklagıl
oğlan eydür tur sevabına bir tokı
men kılmagıl donuzdan bir okı
çün çözer oğlan tonını apışur
bu dönüben t....ına yapışur
kavrayub muhkem t....ı dir egil
rencim önümdendir ardımdan degil

nesr:

ve kimi hilekarlık ve ayyarluk fettanluk idüb bir bönce
yörük oğlanını bulur turub yanna gelür sözün kelleciye
çeker bir hile idüb getirüb s...r * böyle iki oğlan ahabab
birbirlerine yolda rast gelürler meger ikisi de oğlan
saydına çekmişler bir birinün elinde biraz ad küsi var
ol biri sorar bu küsi ne yana gezdirürsin ol eydür iki
belaya aldım her kaçan bana oğlan lazım olsa yola
çıkardım gönlümce bir oğlan görünce ana küsi çıkarub
kanatların parladırım ol körpe küse bakar ya sorar
akibet benden ister eger çifti ile alursan ikisini birden
al vireyim dirim ikisini viricek olunca oğlan yüzi
güler şen olur birini dahi sorar ben eydürim erkegi
evdedir ol dahi bundan çok ogladır gel gidelüm ol
dirim ol dahi kani olur eve gelür muradınca nail olub
küsi viririm ol dahi küsin erkeğini sorar küsin erkeğin
benim dirim iki günden sonra anı dahi gel al bilmem

bu b..lar nereye saklamışlar deyün iki pade ile alem
iderim dimiş * ol bir ahab behi işin gücin bilmez
misin ve şifaye yazık ol iki pareye gel şu yakın yerde
sana müft i mecate dilber saydına bir tarik göstereyim
dir alub süleymaneyenün şadırvan kavlisine gelür
kerkinür bin yuvalarından bir palaz düşmüş alub
tutar işü de bün böyle iki günde bir palaz bunda
gelüb gün togar esnasında bulurum dir bu ki bakınır
kim dilberi alub götürüb evde palazı teslim iderim
muradı nola alurum dir ol biri dir ki de bakalım birin
alan küsde birinden simindir meger ol vakit kavukçi
yorganci şakirdleri geçirmek işin yirde anı görür geri
kim bir bendenin akıl ı kaçır heman yanına gelüb ne
dirse dir alub oğlanı hanesine iletür muradınca işin
görüb palazı talim ider

hikaye:

meget bir herif köyden şehre gelürmiş yolda bir yörük
oğlanın bulur yanna düşer yoldaş olur irakdan bir
köprü görür herif birden bire durur oğlana şehre
vardığın var mı dir oğlan eydür yok ya akçen var
mı bekçilere veresin köprüyü geçüp şehri göresin
dir oğlan yoktur dir imdi seni köprüden geçirmezler
şuradan su içürmezler abes zahmet çekme dön git
ya bir gayri fikir it dir oğlan hayran olub ya nice
ideyim bari dönüb gideyim dir herif eydür benim
bir akçem var gel bir iş idelim ya sen bana gir ya
ben sana gireyim dir etegini başına bürür çemrenüb
oğlanın önünde turur oğlana eydür gel bana gir
eger giremez isen ben sana gireyim dir oğlan herifin
beline yapuşur başun g...ne tayar apuşur hay eyler
gah sürer gah sürinür giremeyecegin bilür herife
yalvarur ben sana giremezem bari gel sen bana gir
dir herif kalkar bükülür s...ni oğlanın g...ne tayar
tükürükle iter koyar oğlan eydür bu nedir kolumdur

dir oğlan yoklayınca herifin t....ları eline gelur ya bu
nerendir didikte bazubendimdir dir oğlan paşacığım
bu bazubend hakkıçün tevbe olsun bir dahi bu şehre
gelmiyeyim gelmek degil gayri adın dahi anmayım
çıkarakolunı dir

şiiir:

s...r bu hile ile derdmendi
geçer naziklik idüb ana bendi

hikaye:

bir kafır oğlancığı imana gelür küfri terk idüb
müslüman olur halk derilüb sünnet iderler ahşam
olıcak dagılıb giderler birkaç müfsüler ana tamah idüb
ol gice yanında kalub ıscak avurd ve datlı dil çerkerler
yeni müslüman olıcak adet böyledir diyü ele alub
s...rler irtesi babası oğlunı görmege ve halini sormaga
gelür oğluna türklerde ne buldun söyle bana hikayet
eyle ben dahi türk olayım senin bulduğın ben de
bulayım dir oğlan eydür baba türkler eyü gişiler amma
bir ayubları var adanın gündüzün s...ni keserler gice
olınca g...nü yırtarlar türkün adeti böyle didi

şiiir:

keserler gişinin s...ni gündüz
gice oldukda yırtarlar g...ni
eger böyleyse adet içlerinde
komazlar bizde bir g..i bütün

hikaye:

bir herif cünub olub hammama varır soyunub içeru
girer bir hali halvet görür bir yek çerşm nefis vusla
turur sabır ve ihtiyarı gider kuruyacağı hareket
ider def i gözini yumub yek çerşm sureti ider oğlana
varur söyler benim dahi gözceğizimi bi kolu kopası

eli çürüyesi urdı kör oldum çare bulamayub aciz ve
derdmande kaldım ahır yaşına gelmiş çok nesne
görüb bilmiş bir hayır issi gişi bu derdin dermanın
kimse bilmez bir yek çeşm gişiye düzülmekden gayri
çare olmaz didi diyüb bunun emsali nice b..lar yiyüb
oğlana heman peştemali çöz beni biricik düz gözüm
açılsın ve derde derman olsun dir oğlan bunun sözün
dinleyüb derdine derman anlayub hay meded evvel
beni sen düz gözüm açılsun sonra ben dahi seni
düzeyim diyüb tomalur torı virir herif ardına geçüb
bir muhkem sıkı urur ol kir i kebiri oğlan tamamca yir
feryad idüb çek yoksa bir gözüm dahi çıkardın dir

nazm:

ol müzevir kaltaban bin dürlü tezvirat ile
söyleyüb oğlana çün bu hileyi bünyad ider
anı gerçek sanuban bu sözle oğlan derdmend
gözüm açılır diyu gönülcüğünü şad ider
yiyicik ol başı sallu dibi kıllı andırı
bir gözümü dahi çıkardın diyu feryad ider

nesr:

ve kimi g.. ugrulugun ider sohbetlere ve cemiyetlere
gider s...ege kabil olanı gözedur yanna yatani bekler
uyuyınca kadar bekler varub naziklik ile egler

hikaye:

ya asesler bir gice geç vakit bir herif dutub kadiye
getürmüşler bogazında bir torba var görmüşler
torbanın içinde bir ip ve bir enser ve bir keçeden
paşmak bir mikraz ve bir çiyne sakız bir avuç
toprak bir kagıddan düzme tomar bir pare sabun
bir bardak çıkmış kadi bunlari göricek hayli kakımış
dogri di bunlar nedir yohsa sen bilürsin dimiş ol
derdmend eyitmiş sözün togrisi ben g.. ugrusiyim

kadi efendi sormuş ki g.. ugrusi niçe olur veya g..e
niçe yol bulunur g.. ugrusi eydür bu (?) yerimde
kakarım bu ipin bir ucunu elime alurum tuyulacak
geri tiz yerime gelurum giyerim keçeden paşmak
ne tap tap ider ne tak tak sakızı çignerim uykum
getürmez akıl ve fikrim yitürmez eger uçkur bağı
çözemezsem mikrazla delirem tonı ağı ve dahi
toprağı yüzüne saçarım dönüb yerime kaçarım
kaçan tuyub uyanur topağı damdan düşdi sanur
eger tuymazsa dururum maslahatı görürüm eger evde
kandil var ve dinlendirmesi düşvar ise tomarı çeküb
uzadırım kandil şulesin gözedirim bir tarafın agzıma
alub bir tarafın ana döndürürüm puf diyüb söndürürüm
sabun koymaga yardım ider başı ilişinci turmayub
gider bardağı yanına koyub ve içine biraz su koyub
tuyılacak su içir gibi olurum naziklik ile sıvışırırım
dimiş kadi çün bu temaşayı görmüş hayran olub fikre
dalmış taaccüb idüb başın salmış

şiir:

taaccüb eyleyüb kadi efendi
tefekür eylemiş hayli bu karı
taaccüb itmeli nefis i emrde
ol itin böyle aldığın şikarı

hikaye:

meger bir gün bunun gibi bir g.. ugrısı kırmızı sucagız
artica içmiş mest olub kendinden geçmiş bir tatar
dilbercigin bulur heman eteçegin serpüb s...n elüne
alub bolca tükürük çalub dibine dek koyar oğlan
g..i acısından tayar iş tamam olıcak kadiya gelür
bu açığı sıçganıma talgıç saldı yüklü bolsamdur ana
kaydı tatarın dir kadi eydür yürü bolmazsın o denlü
nesne ile ölmezsin eger yüklü bolursan beslemege
aciz olursan mescit kapusına koyarsın sonra niçe

olur tuyarsın bir ehli hayr bulunur oğul ider ölince
besleyüb gider dimiş

şiiir:

zinalardan olmuş oğlan kanda olsa
getürüb mescide koyub giderler
müslümanlar niçe itsün görürler
derilüb ana bir tedbir iderler

gah olur ki g.. ugrusu tutılır üterken ütülür
azarlarlar söverler muhkem siyaset ibüd döverler
dülbendin boğazına tıkarlar g...ne ağaç sokarlar
döge döge aşık türbesine dönderirler andan ellerin
baglabuy zindana gönderürler

nesr:

gulamparelik ilminin muhakkıkları ve lutilik
fenninin müdekkikleri bu resme tahkik ve bu nevi
tedkik itmişler ki bir derdmend biçare bir sanem
i peri ruhsare sevgi çahına düşüb kalmıya esiri
olmıya öpmek koçmak birle kanaat kılmaya belki
cid ü cehd idüb tamam makdurını sarf ide maksad
ı ekseriye ve matlub ı alaya dek gide zira s...ş
müzeyyid i mahabbet ve s..de mismar ı meveddettir

beyt:

s...şsiz sevgi degmez nim habbe
li ennez züb mirmarul mahabbe

hikaye:

meger bir padişahın deli seyrinden sefası olur
seyrandan kalkub بیمارخانهye gelür halkı taşrada
turur ol has oğlanlarından biriyle içeru girer bir
şuh divane görürler karşısuna geçüb tururlar
deli padişaha be şol oğlun mudur dir yok dir ya

karındaşın mıdır ya yakın hısımin mıdır dir yok dir
ya her gün s...r misin dir yok dir heman deli ayag
üzre turur bimarhaneci diyü çağırır bimarhaneci
gelicek eydür şol oğlan şu herifin ne oğlu ne
karındaşı heman yanında yoldaşı imiş safalar sürüb
s...ez ve belki pehluya çeküb öpmez imiş eger ben
olaydım ne çekersem çekerdim kısa günde kırk kez
s...rdim şunun gibi oğlanı s...emek ne olur öyle ya
bundan deli kim olur tiz gel beni salıvir yerime bunu
bagla dimiş

şiiir:

gişi kadir olub bir dil rubaya
s...b anı erişmezse safaya
muhakkak bil ki ol gişi delidir
yahut zincir ile bağlanmaludur

nesr:

eger şeker leb bir dilberin vaslı helvasına diş bilersen
kabil midir degil midir anlamak dilersen buçukluk
içüb karşısına geçüb naziklik ile bak işret eyle göz
kak eger şanında zarafet ve tabiatında letafet var
ise ol keman ebruların çatar kirpik okların atar
kakıyub üstüne depinür bıçaga yapuşub urmaga
çapınur gah öte gah beri gider niçe dürlü naz ve
şiveler ider andan sıritub güler başın sallar kuyruk
bular serkeşligi koyub mail ve andan sonra ne
eylersen kail olur eger bön ve hayran ve ebleh ve
nadan ise yakından utanur orada basar s...r sanur
ne şive kılur ne naz ider heman başın aşağı idüb
turmaz gider yüz eylesen anşasan bin söyleyen
yanaşsan mail olub akmaz evvela dönüb yüzüne
dahi bakmaz

şiiir:

gider eglenmeyüb bir lahza bir dem
dimez sevileyin it mi ya adam
hayasından beti benzi kızarır
gahi ak pak olur gahi sararır

bunun gibisinden hayr gelmez ve bir şey hasıl
olmaz heman emegin zayi olur ve çekdiği zahmet
yanuna kalur amma bazılar eyitmişler aklamaktan
anşamaktan bin söylemekden yaşıamakdan bir akçe
göstermek artıkdur ki mahbubun saydına bundan eyü
tarik yokdur zira ki altun hacat ve rabita i muratdır

nazm:

akçe ile hasıl olur her murad
gussalu canlar anınla olur şad
akçe ile sayd olur mahbublar
ana gayet mail olur hublar
zer gerekdür bilürüm alemde
hublar saydına bundan özge
tuzak olamaz kim ki ardına
akçelü adam sanasın begdürür
akçe yüz adamdan ana yegdürür

bir rana dilber ve bir ziba piser var imiş ufunetle ve
paklıkla nadide i rüzgar imiş bir gün aşıklarının biri
bunun yanında bir mahbub anmış elli akçeye virir
dimiş oğlana elli akçe az olmaz anın gibi kumaş
bu pahayı bulmaz ana en benim diyen koçulur
elli akçeye bir minare yapma olur dimiş aşıkları
remzi bilmişler ellişer akçe virüb alemin kılmişlar *
mahbubca oğlancığı ve yalın yüzlüce kölecigi olan
azizlere münasib oldur ki bunları ziyade hıfz idüb
endazedden birun saklamayalar zira saklanılan bala
karınca üşegen olur belki halet i mütevassita riayet

kılab anların dahi gönülcüğü seyrân ve teferrüç
istediğin bilüb gah gah uydurub bile gideler amma
müfsidlerden ve şerirlerden ihtiraz ve içtinab ideler
zira ki anlar mahfuz oğlancıkları sayd itmeye iftihar
iderler filanın oğlu mazbut iken sayd ittik diyü
söylerler

hikaye:

meger bir bezirganın gayetde ve hoşende bir
mahbub oğlu var imiş gulampareler korkusundan
evden çıkarmayub saklar imiş oğlan (?) okudukların
ışidüb baba bu nedir diye sordukça oğlan s..übdürler
g... acısından çığırır dir imiş gulampareler içinde bu
kıssa meşhur ve her yirde ve her mekan ve mahalde
mezkur olur ahır bu haber bir acem gulamparesine
vusul bulur anı sayd itmege müzevver hile kılur
babasına gelür şehirden gider oldum ancak bir
sanduk kumaşım var anın için yine kaldım ve her
kime ki emanet komaga iletdüm dürlü dürlü minnet
eyledim söyledim mahfuz yerim yokdur diyü def
itdi hiç kimsede insaniyet kalmadı gitti kerem ve
lutf idüb siz kabul itseniz dir hoca eydür getür beri
oğlum olduğu odada tursun ne kimse haberin işitsin
ve ne yüzün görsün dir acem nahsendi çün bu hileyi
ider sanduğu oğlan ile göndereyim dir gider gelüb
bir büyük sanduk düzdirür içine bir mikdar şarab
ve biraz nukl koyub kendü dahi içine girer oğlan
sandığı kilüdleyüb getürür hocanın evine yetürür
hoca dahi oğlanın odasında bir yüce yire kor gider
çün ahşam olur oğlan تنها kalur herif sanduğın
kilidin açar içerüsinden çıkar gelür oğlan bunu
görüb diler ki çağıra babasın anasın kığıra herif
korkma efendi dir söyler oğlan miskini teselli eyler
geçer yanna oturur ögne nukl ve şarab getürür
oğlan bir iki kadeh içecek neşe gözine gelür dehşeti

gider mülayim olur heman herif kolun boynına
salub bir iki busesin alub andan toncugazın çözer
g...ne tükürücek çalub yapça yapça düzer bu
nevile niçe müddet anda kalur her gice oğlan ile
sohbet idüb işret kılur ahırül emr acemin oğlanı
gelür sandığı hocadan alur bir gün oğlan (?) ünün
ışidür baba bu çağırın nedür dir yine bir oğlan
s..übdürler g..ü acısından çığır diyü civab virir
oğlan eydür baba beni s...iler ya hiç g...m acımadı
dir hoça ne olduğunu bilür acemin sandugını kabul
itdigine pişman olur bu kadar emegi bi faide ziyan
olduguna hayran kalur andan hiç zabt itmeyüb bu
kavil ile amel kılur

şiiir:

sakınma nesneni ilden igende
sakındığın göze olur çöb düşegen
açuk bala igen karınca üşmez
olur örtülüye gayet üşegen

nesr:

egerçi suretde her s...şin envağı çokdur amma bir
kaç s...ş vardır ki andan meşhürü yokdur birisi
s..sini çarpadır çarpa oldur ki birini bulasın dört
ayaklu kılasın koça kafir belini aşar gibi yab yab
vara gelesin * bir mahbubcuk bir ahvel herife
ahveller biri iki görür ikiyi dört görür dirler gerçek
midir dimiş eyitmiş gerçektir zira ki sana her vakit
nazar iderim seni dört ayaklu görürüm dimiş * ve
bir dürlü s...ş vardır ki adına kubbetül ayş dirler
ne veçhiledür diyü teftiş idersen bir oğlanı ele getür
yüzi üstüne yatur göksüni yire saldur dünbesi göğ
kaldur

nazm:

s...şler içre bir rana s...ş var
anın adına dirler kubbetül ayş
ne keyfiyetle ol olur deyüben
eger benden kılursa anı teftiş
yatur bir kerizi kaldur dünbesin
budur ol mübarek kubbe derviş

bir allak oğlan bir gulamparenin ögne tomalub turmuş
bre şu kubbei simin niçedür diyü sormuş herif s...ni
açub begim güzel kubbe amma ana şunun gibi minare
gerek dimiş bu neva s...şte lezzet ziyade olduğına
sebeb oldur ki s...en hiç nesne kalmayub durur gider
ve t...k t....a tokunmakdan nefis bir safa daha kesb
ider egerçi gişinin s..i izmihlal bulur amma bir t....lu
iken iki t....lu olur belki bu manayı söylemişler ve bu
nazmı dimişler

nazm:

bir ağaçta iki koz gördüm
ağaç urdum ana
agacım gayboldı koz dört oldu
ben kaldım tana

ve s...şlerin birine dahi şardırvan dirler anı iki kısma
taksim iderler biri oldur ki fail arkası üstüne yata ağacı
muhkem kata meful dahi eteklerin götüre kürsüde
oturur gibi otura bu resme s...şe kürsi nişin dirler

nesr:

bir herif bir oğlanı bu resme s...rken bir kimse
çıkagelür heman s...nü eline alub begim kıssa hanlığa
heves idüb kürsiye çıkmışsın şu ağacı dahi elinize
alsanız dir ve bu beyti okur

beyt:
kıssa hanluk idüben kürsiye çıkan kimsenin
yaraşur olsa eline şunculayın bir ağaç

nesr:
ve biri dahi meful gelüb sipahiler ata biner gibi failin
üstüne binüb uyan yerine sakalını eline alur bu neva
muameleye esb suvari dirler bir herif bir dilber ile bu neva
işret iderken bir nazik herif görür basa düşüb üzerlerine
varur hey atlu kuzum devletlü begim kanda gidersin
dir oğlan şaştığından cehenneme dir herif eydür hayli
menzildür varınca niçe bunun gibi atlar binersün dir * ve
bir s...ş dahi vardur ki adına çifte kari dirler zenpareden
gulampare olanlar ekser anı iderler bunun sureti malum
ve keyfiyeti meşhurdur beyana ihtiyaç yokdur * bir herif
bir oğlanı bu neva çifteden s...rken bulmuşlar bre herif
şu oğlanı niçün s...rsin dimişler oğlan degildir avratdur
dimiş ya başındaki şeb külâh nidir dimişler artıca sefa
süreyim diyü oğlan suretine koydum dimiş ya kanı
memeleri dimişler daha gençdir memeleri bitmedi dimiş
ya s..i t...gı var dimişler benim s...m t...gım ikidir birini
buna virdim dimiş ya a.ı kanda gitdi dimişler s...m
t...gım korkusundan g...ne gitmiş ben de anı çıkarmaga
çalışurum dimiş * s...ş i yanbegi hod meşhurdur ve
amme dilinde mezkurdur kaçan bir danişmend lag eyler
hoca begi can begi dünbegi yan begi diyü söyler amma
s...ş i gırbali dahi vardur ki oğlan gırbali gibi dünbesin
çalkayub döndüre derdmend s...n gönlün bulandıra ve
başın çegzindire maskaraların ol yüzi karaların calka
ve malka şalla ve kalka didikleri bu manadan ibaret
ve bu hususa işaretdür s...ş i nizami dahi oldur ki koç
tokuşur gibi sen yukarudan kakasın ol aşağıdan kaka bir
sıkı çalasın ki şakıltısı yirde eğlenmeyüb ayyuka çıka ve
bazı zayıf aletlü gişiler ve pırlar oğlanı yatururlar çıkub
üstüne otururlar komayub sürüşdürler bunların birine

eyitmişler olıcak bir vusla bulmaya kadir çün gūnahest
bari kebayir et koymaga ne mani olur ki s...niz g..
kapusına yüz sürmekle kani olur eyitmiş asılda biz g..
s...riz siz b.. s...rsiz artuk gūnaha girüb zahmet çekersiz

şiiir:

hakikat gözliyceğ çün ki birdir
sürüşdürmekle lezzetde koymak
ne lazım anın için bir kimse
gūnaha girüb artık akçe saymak

nesir:

bir herif bir oğlan ile kavil idüb sürüşdürmege on akçe
oturtmaga bir akçe tayin eylemiş kangısın ihtiyar
idersen eyle dimiş oğlan görmüş ki sürüşdürmek asan
hem akçesi çok anı kabul itmiş herif iş üstüne gelmiş
oğlanın g...ne bol tükürük çalmış sürüşdürirken katıca
dörtmiş kara yelegine dek oturtmuş oğlan dönüb
neylersin dimiş fakir gişiyim benim on akçelige gücüm
yitmez bana bir akçelik dahi yeter dimiş bir herif dahi bir
oğlana sürüşdürmege kavil eylemiş dibine dek oturtmuş
oğlan kavlimiz sürüşdürmege idi oturtmaya degil idi
dimiş herif eyitmiş benim kavlim içine sürüşdürmege idi
dimiş ve bu nazmı okumış

nazm:

sürüşdürmege kavil idüb oturtmak
degildir ehl i hak katında insaf
bu işe kail olmaz lik ol hiz
kim ola kalbi anın sade ve saf

hikaye:

bir sarraf dahi bir oğlanı avlamış heman yarısına varınca
koyayım diyü kavil eylemiş oğlan dahi razi olmuş herif
çak dibine dek koymış oğlan benimle neye kavil eyledin

diyicek herif eydür aşagıdan yarısına dektir dimiş *
ulema i mugallimin ve fuzala i mukallibin hazolehullahi
taala ila yevmddin bu mesele beyanında ne buyururlar
bir merdek herif bir rana dilberi bulub vaslı safasında
talib olub tayin i ücret itse alub bir تنها yire gitse
s...nin başını yaşlasa adetçe işlese kablel idhal inzal
ve ol zülle simin şehvetle malamal olsa ücretin tamam
alur mı yohsa bazı kalur mı beyan idüb mecur ve meşab
olasız bu meselede ümmet i lut ihtilaf itmişler her biri
bir tarika gitmişler bazıları eyitmiş ol dilber i rananın ve
sanem i mehlikanın üzerine vacib ve kendüye münasib
olan bu idi ki ar ve namusdan geçüb zülle i siminin
açub adet üzre tura ol dahi gelüb ne yüzden ise murad
idüb çün kendüye lazım olanı itmiş zimmetinde nesne
kalmayub gitmiş öyle olsa ücretin tamam almak kadi
temerrüd idüb virmezse habse salmak gerek dimişler *
zürefa i acem bu kavlı ile istidlal itmişler müftei müşkilat
ümmet i lut eydür in mesele çi fermayed muallimi ücreti
muayyen kerd u puseri ra kerd i beyasayed pis ez idhal
şuyed idrak-ı ucreteş tamam fermayed an melik i çün
ber çış i div recim koni bullur ı hiş begoçayed bazıları
ziyade dikkat idüb tarik i kedle ve rah ı insafa gidüb eger
oğlan hareket idüb ve ızdırab itse gah öte gah beri gitse
komaga mani olub hile ve hudalar kılta ücreti nisfını
alur nisfı merdekde kalur amma hiç diger itmese öteye
beriye getmese herifin sürat i inzali ya bir gayri olsa
cihet kablel idhal inzal vaki olsa kusur ol merdekde olur
oğlan ücretin tamam büti alur dimişler

sual:

eger dilerse livataya livata didikleri niçindur eyit ki evvel
bu fiil lut peygamber kavminden zahir oldı şeytan kavm
i luta gösterdi ol melun halkın azdığın isterdi anıñçün
ol fiil i kabih ve vaz ı na melihe livata didiler meger
kavm i lut bostan ekmişler anın içinde hıyar dikmişler

oğlancıklar gelürler hıyardan alurlar imiş kaçan
ugruluga geleni tuyarlar basub hıyarı g...ne koyarlar bir
gün şeytan aleyhillane görür def i adam suretine girer
bunların g...ne hıyar sokacagnıza s...niz soksanız ne
safalar hazlar iderdiniz dir anlar dahi şeytana uyarlar
hıyarı bıragub s...erini koyarlar hayli safalar sürüb haz
iderler andan sonra her kanda ki oğlan bulsalar bu
tarika giderler iyilik ile virmezse zor ile s...rler

şiiir:

livata ehline ser çeşme lut kavmidir
ki anlar evvel idübdür bu maniye ikdam
egerçi g.. s...r imiş olur dahi amma
igende kalmamuş yemiş veli amelden a.
zemane lutileri şöyle düşdiler g..e kim
ki a. kapusı kapanub muattal oldu tamam

nesr:

egerçi bu babda artuk fikr itmek ve dahi rengin
hikayeler zikr itmek mümkün idi amma hatır ı atırda
fütür ve kuvve i hayaliyede kusur olduğu eelden bu
mikdar ile iktifa olundu elkalil tedullu alel kesiri kema
enne buayre alel bair

şiiir:

kimin kim ola hatırda futuru
olur fikrinde anın çok kusuru
perişan olıcak tab ı gişinin
igen cemiyyeti olmaz işinin
gönlü gamdan gerekdur ola hali
ki dikkatler idüb kıla hayali
hususa kim bu resme hazel ve herze
ki dıhk ile virir endama lerze
tabiatta kuduret istemez hiç
gam ı eyyamında olur piç der piç

bab 1 rabi simin ten zenlerin ve semen ber duhterlerin salavat i mücamaatına işarettir

taze duhterler ins cinniyeleridir anların müşahede
i cemali nemgin didelere nur ve muamele i visali
gam gin gönüllere sürur virir dünyada lezzet cimaca
yokdur kıza cima itmenin lezzeti on avrata cima
itmekden artukdur zira ki bakire kızların ferici gayet
mertebede dar ve har olur serd ve yabis olub avratlar
a.ı gibi yumyumuşak ve mırdar olmaz bu sıfatlar ki bir
a..a buluna gayet mahbub ve zenpareler mabeyninde
gayet matlub ve mergub olur * bir kimse bir tabibe
gelüb gayet harareti ve yubuseti ve darlığı var dimiş
tabib vay ne olaydı senin yüregın benim karının a.ı
olayidi dimiş

nazm:

olursanız s...ş hazzına talib
bir a. s.. kim ola üç nesne galib
ola gayetde yabis hem dahi har
ne denlü olsa s.. küçük gele dar

nesr:

mahbube kızlar sevilmekden safa sürüb mülayim ve
zarif olurlar kahbe avratlar gibi hile ve huda bilmezler
bir nice oynaş tutuban hercailik kılmazlar arifler bu
eşar ile tefahür eylerler

şiiir:

az olur aşıklara cevır ü cefası kızların
çok olur endazeden mehr ü vefası kızların
naz ile vay abu kızlar böyle imiş diyicek
ne idigi malum olur zevk ü safası kızların
kuludur cümle halayık yalgız bir ben degil
şol gelinlikden geçüb kadın olası kızların
der görenler şafakın altında kaldı afitab
gün yüzüne burka olsa al valası kızların
göreliden yüzlerin bigane oldun halkdan
keşke ben olmıyaydım mübtelası kızların
ey gazali arif isen terk idüb oğlanları
yüri var şimden geru ol mübtelası kızların

nesir:

bazı kızlar oynasa mail olub s...lmege kail olurlar kızlığı
gider bekareti zail olur çün ere varmalu olur illere rüsvay
olacagın bilür yengeye halin söyler ol dahi naziklik idüb
hile eyler a..nın kenarın çevirir bir nice sülükler urur
çün güvegiyi koyar kan çarşı boyar çürük işi sağ ve kara
yüzi ağ olur

hikaye:

meger bir kızıksız kızı ere virmişler güvegü birle
gerdege girmişler kız ne olacagın bilmiş def i bir hile
kılmış kendüni yabana atmış cin tutar gibi olub yatmış
güvegü kara gussaya batmış ağzını köpürdüb düşmüş
dügün halkı başna üşmüş kimi göz degdi kimi cin tutdı
dimişler ahır turub bir muazzim getürmişler muazzim
gelmiş buna bir nazar salmış cin alameti yok görmüş
halvet idüb kızın halin sormuş kız hikayetin söyleyüb
ve razı izhar iyleyüb küpesin ve bilezigin muazzimin
ögüne komış benim derdime derman idüb çare kıl dimiş
muazzim dahi çare iderim gam yime anın işi asandır
ivme diyüb güvegiyi kaynanayı kaynatayı çağırmış bu

kızı bir ifrit severmiş gelüb yüregine girmüş eger dirsenüz
çıkarayım amma eger agzından çıkarsam agzı egrilür
bırnından çıkarsam meşamına haleb gelür rayı idrak
itmez olur eger kulagından çıkarsam kuvvet i samiasına
haleb gelüb işitmez ve gözünden çıkarsam kör olub
görmez olur eger g...nden çıkarsam kuvvet i masikesine
haleb gelüb b..u turmaz eger fercinden çıkarsam bekareti
zail olur söylen görün güvegü bu afetlerden kangısına
kail olur dimiş güvegiye dimişler biraz durmuş bekaret
zail olmakda ziyade ziyan yok görmüş amma sair aza
kusurunda mazarat çok zaruri ana rıza virmiş bekaret
zail olduğına razı ve kail olmuş muazzim fil hal birkaç
azayım okımış kızın etrafına üfürmüş kız def i yerinden
turmuş bu hile birle ol vartadan halas olmuş kurtulmuş
* egerçi kız oğlan kızlar s.. göricek ağlar sızlar amma
çekirdegi karacak iştihası galib olur sureta kaçır gibi
kılınub manide talib ve ragıb olur s....n başı giricek
lezzeti dimagina iricek koydun koydun koy gitsin canım
yerine yitsün dir

hikaye:

bir kızı ere virmişler güvegi birle gerdege girmişler kız
güveginin s...ni görünce feryad itmiş segirdüb kayın
ana kızın yanna gelür güveginin s...n eline alur benim
kızcağızım küçücüktür gencecikdir dal çubukdan
incecikdir açılmadık goncacıktır bunun gibi ağacı yimez
ol asıl derde düşmez ben kendi elimle koyayım diyüb
evvel bir tutam salmış kız solumadan yemiş bir tutamcık
daha dimiş anı da yemiş bu kez üç tutama çıkmış
tekellüt çekmeyüb dört tutama dek yemiş anacığım daha
var mı dimiş karı eyitmiş kızım nesne kalmadı heb gitdi
maslahat tamam oldu iş bitti dimiş kız eyitmiş anacığım
keşke senin eline degmese eyü imiş zira babam sana eli
bereketsiz orospu didiği gerçek imiş dir

nazm:

hele evvel görüşde minnetsiz
beş tutam denlü var idi şol s..
bereketsiz elin degince heman
oldı ol lahza bir tutam eksik

hikaye:

bir hocanın bir mahbube kızı var imiş baba beni bir ere vir ki anın s..i olmaya dimiş bir herif bu hikayeyi işiticek yerinden turur kızın olduğu evin ardından bir su akar imiş ol suya girer s...ni budu arasına sokar çırpıplak taşra çıkar kız yukardan bakar gönlü heman herife akar tiz babasına adam beni şu yigide vir dir defi kabin kıyarlar bunu gerdege koyarlar birkaç gün nefesine sabr ider bir gün eve geç gelür yatsı vaktine dek yabana kalur kız eydür bu gice niçün geç geldin nerede kaldın herif eydür tahtakalede eglendim oyun ağacı dirlerimiş birşey var anı temaşa ittim dir kız oyun ağacı nice olur deyüvirir işitelim diyünce herif eydür iki tutamdan artıcağ başcağızı kerticek yarı et yarı sinir yarı deri lezzetine bunda olanlar sana andan iki tutam iki parmacık yidirsem bir tutamcık bir tutamcık daha da virsem frengi çeligi gibi çın çın ider şuhça şengülce bir hoşça nesneciktir kadın kız eglencesi ulu hatunlar dinlencesi diyü öger kız çünkü bu vasfı can kulagıyla dinler derunu görmeden kulakdan aşık olur eydür miskin getür görelim eger didiğin gibi ise alalım akçesin virelim dir herif gider yine gelür kaldırıp s...ni eline alur işte getirdim amma didiler satmayız akçeden ötürü bunu yabana atmayız al git görsünler safaları var ise birini düzdürsünler didiler dir kız eydür gel imdi oynat görelim eger didikleri gibi ise bir iyicesin biz de alalım dir herif yerinden durur kıza bir muhkem sıkı urur bunun oyunu böyle olur dir kız eydür vay acır gibi ve ortası

gicir gibi ve öyle gayet datlı ziyade lezzetlü ancak
imdi behey er oturma tiz yerinden dur bunu al bir
büyücegin düzdür diyü eline bin eşrefi sayar önüne
altunun incisin yayar eger eşrefi yitmezse bunları
da sat ustalara vir ve kimini harcına kat dir herif
bu kadar eşyayı alur birkaç günden sonra gelür bir
destmale s...ni kor getirür işte tamam olmuş diyü
kızın ögne yaturur kız yapışub sıkır altına üstüne
bakar t....ların görür bu ne imiş diyü el urur herif
eydür bu bunun şerabesidir kız eydür üstatlar ellerin
kesib yanna gataydı ki bunu şerabe ideceğine enine
uzununa kataydı dir bu nazmı okur:

şiiir:

diyeydin ustaya bunu şerabe
ideceğine içine gataydı
çün oldı bari iyice bu alet
hem uzun hem dahi yoğun olaydı

hikaye:

bir herif yolca giderken görür bir ağaç dibinde hayali
kimseler turur acib aslı nola diyü ileri varur bir
mahbube kız tomalub turur köy halkı cümle bir yire
gelmişler kızı ortaya almuşlar gelen bir kez kerkinir
tunbadız dir gider ucdan uca hepsi böyle ider nöbet
herife gelür teklif iderler sen dahi var kerkin dirler
herif niçin böyle idersiniz deyivirin bileyin ondan
sonra her nice derseniz öyle kılâyım dir ol halk eydür
bizde adet şöyledir ve kanun ve kaide böyledir ki
her kaçan kim bizde bir kız bulugıyyet mertebesine
irse ere varub gelin olmalı olsa evvela köy halkı
cümlesi bir yire hem gelürler kızı ortaya alurlar hakkı
nazarınız kalmasın diyü bu neva iderler oğullu kızlı
döllü döşlü olsun dirler giderler yum yora turular diyü
cevab virirler herif çün bu haberi köy halkından alur

hemen saat yerinden turur ilerü gelüb filhal eteklerini
serpip germiyetle bir t...k çarpup buna künbediz
dirler bizim yirde adet böyledir dir anı görüb köy
halkı başına üşüp herifi döverler muhkem let ururlar
kakırlar söverler ol gelin olan kız çünki bu hali görür
filhal yerinden turur ilerü gelür ey imam hoca ve ey
kethüda paşa şol garip yiğidin günahı nedir ve ne suç
itti niçin döversiz ve neden ötürü kakıyıp söversiz
sizin alayınızın tunbadızından anın ittiği künbediz
hezar kat yegdir dimiş

şiiir:

beni incitdi sanman künbedizden
ki o bin kerre yegdir tunbadızdan
kerem ü lutf iyleyüb miskini dövmen
dileğim budurur billahi sizden

hikaye:

ya bir karı kızını ere virmiş güvegi ile gerdege
girmiş karı güveyin s...ni eline almuş bir iki anaru
berü salmış güvege eyitmiş kız küçürek bunun gibi
ağacı kaçan yise gerektir güvegi dahi gice olıcak
eller dagılcak elini kızın şüllesine kapamış yatmış
sabah durup gitmiş irtesi gice dahi böyle itmiş bir
gün karı kızın halin sormaya gelmiş kız anın elini
şüllesine kapayup yattığını hiç nesne itmeyüb koyub
gittigini hikayet ve er midir avrat mıdır bilmedim diyü
şikayet eyler karı eydür bir dahi iderse elini kakıver
etsiz çömlekte kapak neye gerek di dir ahşam olıcak
karı gider güvegi gelüb eski adetini ider kız heman
elini kakıvirir etsiz çömlekte kapak neye gerek dir
güvegi eydür hoş senin sözüne uyalım çömlege
etcegiz koyalım dir ayakların boynuna salar kızı
muhkem tutar bir sıkı çalar kız çün et sucuğazın
içer hazzından kendinden giçer osurayım sanur

sıçar irtesi karı gelür kızı bu halde görür vay canım
güvegi ne eyledin kızcuğazımı niçin böyle eyledin dir
güvegi eydür anacığım gam yime ne oldu ki buladı
dime çömlege etceğiz saldım idi bolca geldi içindeki
bulgurunu taşra saldı dimiş

nazm:

kızının çölmegi key gayet tar imiş
hem içinde hayli bulgur var imiş
etceğiz salmak diledim aşına
bulgurun bazısın itti taşına

nesr:

bakire kızlar safasın esir alub satanlar ve akına
girüb çıkanlar sürerler begler paşalar anların ittigi
hazı itmezler zira ki anların gittiği yola gitmezler
evlenüb kız alanlar bu safayı bir kez görürler andan
sonra kuru mihnettir çekerler yürürler bu sebebden
dimişlerdir ki el tezvicü ferahu şehrin gammu dehrin
inkisaru zahrin lüzumu kahrin ve zevku behrin

şii:

olam diyü gişi ferhunde ahter
alur bir bakire mahbube duhter
bir iki gün sürer zevk ü safayı
nice yıllar çeker cevır ü cefayı

nesr:

bakire kızların letafet ve halaveti terligi ve taraveti
on yaşından yirmi yaşına varuncadır andan geçicek
hararet içine urur er hasretinden ah ider yürür
yüreginin yağı erir daha kız iken karı olur göksü
kalkar memeleri şişer er adam göricek iştihasından
işer cihandan iğrenür canından usanur kimi görse
kendüni dileyi geldi sanur

hikaye:

meger bir bahtı bağılı cigeri dağılı çekirdegi kararmış
gariplik belasından benzi sararmış kız kendi halini fikir
ve kendinden küçük kızlar ere vardığını zikir idüb ağlar
ve hasret oduna cigerin dağlarken birkaç atlu gelür
görür bunlar beni dilemege geldiler diyü turur giyinür
kuşanur düzünür koşunur kapuya çıkar bunlardan
yana naz ile bakar anlar dahi gelüb filan yire yol kanda
gider dirler kız eydür beni her gün dilerler amma babam
kimseye virmez şimdi degirmene gitmişdür yarın .yine
gelin belki sizin sözünüzden çıkmaz dir yolcular kızın
muradın bilürler biraz gülüşüb yollarına revan olurlar

şiiir:

kızı olsa budur vacib ki adam
virüb küçüklüğünde ola bigam
meseldir söylenür elde ve beride
yedi yaşunda kız erde ya yerde

nesir:

amma simten zenler ki gülzarı ayşda virdi ranalar
ve sebzearı işretde servi balalardır behcet i ve fart
ı letafet i bekaretten zaman ı veladete varıncadur
andan sonra ferclerine vüsat ve burudet tari ve
şekilleri halavetden hali ve ari olur

şiiir:

kangı avrat kim anın olmaya oğlanı dahi
kız bilürler dostlar zenpareler anı dahi
şüllesi zira kız oğlan ferici gibi dar olur
darlığından yarılıub belki akar kanı dahi
ıssısından şöyle yanar sanasın kim oddur
yanmaya tennur içinde kuzu biryani dahi
şüllesi böyle olan avrat kızıoğlankız gibidür
yaşlılıktan kalmasa agzında dahi

nesr:

her avrata bir derecede gelin dirler bir kez togurursa
gelin bula dirler ikinci togurmada gelini gider bulası
kalur altunu incisi gider valası kalur üçüncüde hatun
gişi olur andan dörde beşe kadar varur oğlandan kızdan
kalur bu kere adına karı ve her iyilikden beri dirler

şiiir:

it s...nden ilik umub olma yar
karılardan iyilik umma zinhar
karının olsa adı sitti kadın
görme yüzün sakın işitme adın
ursalar günde yüz kez sana let
karı avrat s...me yime kuru et
letten irmez canına hergiz ziyan
olur anın acısı tende ayan
gişide bunlar ne can kor ve ne baş
key sakın eyle hazret gafil mebaş

nesr:

bu cümle habasetle karının hırsı galib ve ere avratlar
kızlardan artık talib olur birinin yüzüne baksan işaret
idüb göksünü kaksan göricek sırtur güler başın salar
g...n bular agzın büzer gözün süzer iştihasından çep
çep işer eger yerinde tursan aşk ile bir sıkı ursan
gömlekligini kefenligini sana virir bir dahi ur diyü
yalvarur

hikaye:

meger bir ugru bir eve girmiş hiç alacağı nesne yok
görmüş bucakda bir karı hasta yatarmuş geldim
geldim bari şunu bir s...yim andan gideyim diyü
karının üstüne yürümüş karı kimsin dimiş kim
olsam gerek azrayilim dimiş karı korkusundan
salavat getürmege başlamış ugru karının ayakların

kaldırub işlemiş iş tamam olmuş dönmüş ki gide vara
cenabetten gusul ide karı ugruyu yanna çağırmiş
eline bir eşrefi virüb ya azrayıl gel ben daha ölmedim
bir iyice öldür bu eşrefiye bir kefenlik bez al getir
dimiş ugru eşrefiye tamah idüb dönmüş karıya bir
dahi binmiş kalkıcak karı daha ölmedim gel bir iyice
öldür bu eşrefiyi dahi canım için üleştür diyü girmiş
bu tarik ile altı defa getürmüş her gelişte ölmedim
bir iyice öldür diyü birer eşrefi virüb maslahatını
bitirmiş ahır yedincide eşrefi tükenüb karı eyitmiş
işte heb vasiyetim tamam oldu gönlümün gamı gidüb
yerine ferah doldu gel bu kere canımı al dost yoluna
kurban alayım dimiş uğru görmüş eşrefi yok ne pek
canın var imiş ben öldüm sen ölmezsın dimiş gitmiş
karı çağırmiş gel beri tanrının emrini yerine koy diyü
feryad itmiş ben senin canın alamazam varayım
azrayili göndereyin dimiş karı öyle eyle canım oğul
senden kuvvetlüce yok ise yine sen gel dimiş be gayet
hazzından bu sözü söylemiş

şiiir:

eger can alıcı olursa böyle
ölüm yeg haste yatmaktansa şöyle
niçe şu can alıcı can bağışlar
onulmaz dertlere derman bağışlar

hikaye:

ya meger bir yolcu yiğit bir karının evine konuk
olmuş karının üç dört oğlu ve yetişmiş kızı var
imış yatacak vakit bir sirke fıçısı yanna konuga
yer itmiş her biri yerli yerine gitmiş konuk nısfül
leylde bir hışılta işidir sirke fıçısının tıkaçı boşandı
sanur korkar ki sirke tökülüb zayı ola diler ki bir
eliyle deligini tokuyub bir eliyle tıkaçı araya naga
h parmağı bir ıssıcak delige gider bu kere bir kimse

çağırub feryad ider meger kim kız işemege varmış
kaziye böyle olıcak belinleyüb çağırmuş karı kızının
ünün işticek ocaga üstüpü urur alevcik köz köz
olur kızın karındaşları tururlar kız ile konugu uryan
görürler biçareye muhkem let ururlar hey hikayenin
aslı şöyle dir olmaz derdine derman bulmaz andan
iletüb evin direğine muhkem sararlar irte olsun buna
subaşı adamını getirüb cihanın azabını idelüm dirler
seherden turub ata binüb subaşı adamını getürmege
giderler karı gelür konugu halvet bulur kara kara
kazalara ugrayacak yedigin tuz etmek burnundan
gelicek gözlerine turacak kızcugazıma kasd ittin
dogru yolu koyub egri yola gittin diyü söyler ve itab
ve serzenüş eylerken nagh gözü konugunun s...ne
duş olur aklı gidüb sarhoş olur midesine hoş gelür
heman çiçigi gevşer eline alub bir miktar ohşar gel
beni düz seni salıviriyim dir konuk pekiyi gel köstegi
üz elim ayagım çöz didigin ideyüm kaçub gideyüm
dir karı korkar ki bendi çözüb aç konuk muradın
virmeden koyub kaç konuk saman çuvalını getirür
konugun ögne yaturur üstüne çıkub oturur iki
ayagina ip baglar herifin boynuna takar s...ni a..na
sokar aşağıdan yukarıdan kakarken çuval ayrılır
karı ayaklarından konugun boynuna asılı kalur bu
halde iken oğulları gelür analarını bu halde bulurlar
halk içinde rüsvey olurlar konugun suçu olmadığın
bilürler koyuvirirler kariya ölünce dua ider

şiiir:

karı rüsvey olur halk ı cihana
konuk kurtulmaya olur bahane
subaşı canibinden gelen adem
cürmler tutuban kariyi muhkem

nesr:

bazı kimseler altunlu akçeli bağı bahçeli evli barklı
kullu halayıklı bir karı alur cemi maluna malikane
mutasarrıf olur yer içe arkasından hoş geçer kazayla
karı ölür malı akçesi buna kalur geda iken hacc ve s..i
sebebiyle devletlü olur anı görüb biri dahi aldanur her
karı alan böyle olur sanur bir nakısa ve habiseye ve
şerire ve sehhare ve mekkare ayyare ve tarrare kırk
erden artakalmuş ve seksen oynaş yoklamuş cihan
fettanı adam şeytanı dişi dökülmüş gözi süzülmüş
agzı büzülmüş yüzü buruşmuş ve lahmı oturuşmuş

manzum:

agarmış pürçeği süksünü düşmüş
cihanın gussası başına üşmüş
iki kat oluban beli bükülmüş
ki agzında olan dişler tökülmüş
akar agzı suyu sarkar sümüğü
teninde sayılır bir bir sümüğü

kabiha ve kerihce bir karı alur ömrü oldukça anınla
olur büyü çömleği kaynatır bunu parmağıyla oynatur
gözüne koruk sıkturmaz bir çöp bir çekirdek virmez
belki anın kazandığın kendi yir benim nem var ise
senin dir ol derdmend bu belayı çeker beli bükülüb
gücü kuruyunca s...r bir gün olur malı bana kalur
diyü güvenür

şiiir:

çokdur cihanda fitne ve alı karıların
olmaz mekrden işleri hali karıların
cümle s...ş s...ştigi er hastasıdır
zafıla sanma gitti mecali karıların
teşvişi kirdendir ekser zamanda
şöyle müşevveş olduğınca hali karıların

manend i div ü riv hem aldarlar adamı
ancak budur cihanda kemali karıların
levh i belaya sanki kakılmış mıhtır
güya ki yüzlerindeki hali karıların
boyarlar ellerini s...şirler kına ile
ah ellerinden eli kınalı karıların
medh eyler isen eyle şu mahbube kızları
adını dile getirme gazali karıların

nesr:

hasılı kelim kızda ve gelinde ve avratla ve karıda bir
ferd yokdur ki ere mail olmaya amma karılarda bu
haslet galip ve ere gayrilerden artık talib olurlar

hikaye:

ya bir kimsenin yüz yaşında cihanın belası başında
bir anası var imiş anı bir sepete koyub arkasında
getirüb yayan yola girüb hacca getürmüş mekke i
mükerremeyi tavaf eyler iken imamı azam hazretlerini
görmüş ya imam ana hakkını yerine getirdim mi dimiş
imam eyitmiş bunu bunda getirmekden bir ere virmek
yeg idi dimiş herif bu söze gayet incinmüş anasına şol
imam nice namakul söz söyledi göre dimiş karı eydür
vay vay oğul o alimdir fazıldır kamildir her meselede
içtihat kılur her nesneyi aslı ile bilür sen ne gerekse
söyleme ana muhalefet eyleme dimiş

şiiir:

gerektir ki mukallit olan adam
ne dirse müçtehid sözüne uya
kamu bildiklerin levh i dilden
heman teslimi suyu birle yuya

nesr:

alel husus ihtiyarsız germ olub izhar idüb söylerler

hikaye:

bir karı oğluna beni bir yigide vir dimiş bir gice oğlu eline on tane ceviz virüb şunları sabaha dek dişin ile kırarsan seni bir yigide vireyüm dimiş karı cevizin birin agzına koyub sabaha kadar gevmiş oğlu uyanub ana neyledin dimiş işte oğul heb kırdım eger şunu da kırarsam hemen dokuzu kalur dimiş karıların cima müteallik letayifi çokdur ve had ü nihayeti yokdur amma biz ihtisar idelim bir iki latife söyleyelim

hikaye:

bir herif bir karıyı çekmek ve güç ile s...ek ister karı çağırub feryad eyler iyilik issi yok mu diyü söyler herif s...nin başın koyub epsem olur vaz geldim şu kavgalı s...şden ne olur dir karı herifin vuslasını kerdigine dek yir koydun koydun ko gitsin iyilik issi var mı yok ise seninle söyleşelim dir

hikaye:

ya meger bir koca kişir eker iken karısı gelür koca şunu nice bir ekersin vaz gelsene dir koca eydür hay karı bu mukavvidir meniye ziyade kılur bunu yiyen gicede on s...ş kılur karı eger öyle olsa ekerken bir parecik belirür idi dir

hikaye:

bir danışmend suhte bir karı görür gencecik sanur üstüne yürür bakar görür ki bir çirkin karı benzi sarı geldigine pişman olur gitmege bir hile kılur eger karı s...ne yüz akçe sadaka virmek lazım olmaya idi şimdi seni s...rdim amma akçem yok elimden ne gelür dir

karı eydür horatayı ko sana bir mesel sorayın anı bana
diyivir dir suhte ne dirsın dir karı eydür canım için iki
yüz akçecik saklamış idim acib benim gibi fakireye
yüzü yetmez mi dir * meyahıy ı fuhşiyat nasayih
i pür fazayihlerinde eydürler ki karı s...ek s...n
zekatın virmektür bir karı s...enin harab degirmene
su salmakça ve kör kuyuya koga asmakca ve kafir
makberesine mum yakmakca ve kilise duvarına mih
çakmakca ve burgu delüğüne çöb sokmakca ve ölü
g...ne penbe tıkmakca ve ıssız yirlere tohum ekmekce
ve eski tarlalara çift sürmekce ve yüz asi kafir
tepelemekce sevabı vardır dirler

şiiir:

karı s...ek s...in zekatıdur
yokdur had anın sevabına
şeyh necdi müridi vecdinin
la dimez kimse bu cevabına

hikaye:

meger bir s..i yogun türk bir irmeni avradın s...iş
avrat safalar sürüb hazlar kılmuş a kurban oldugum
bunun kerticeğini sen mi kerttin hoşça hoşça girer
hoşça hoşça çıkar dimiş * iki zenpare beyninde
karılar s...n büyüğün mü yoksa vasatından mı yahut
uzun veya yoğunundan mı haz iderler diyü muhavere
sebkat ve her biri bir gune söz söylemege mübazeret
itmiş niza mürtefi olmaz görmüşler bir avrat görüb
sormuşlar ki s.. uzun olub a..n dibine mi ire ya yoğun
olub kenarı mı gire avrat eydür heman başı suluca
olsun varsın gelsin sıkça sıkça girsün çıksın diyü
cevab virmiş amma hem uzun hem yoğun hem sulu
ola ana kıymet olmaz dimiş

hikaye:

meger bir herif var imiş lakabına iki s..li dirler imiş
ana avratların birisi senin iki s...n mi var diyü sormuş
herif beli iki s...m vardır biri gayet büyükdür anın ile
fakirleri s...rim ve biri gayet küçükdür anı ganilere
peşkeş çikerim dimiş avrat eyitmiş vallahi billahi
sakın şu esvabı görüb benim sanma cümlesin elden
ariyet aldım bilesin dimiş

şiiir:

büyük s.. görse bir avrat kaçan kim
çiçigi gevşer ana kail olur
her kim ki bunu kafirde görse
koyub dinini küfre mail olur

hikaye:

bir herifin s...ni arı sokmuş görse ki s..i büyümüş
hay s.. büyümenin ilacı bu imiş diyüb bir destmale
sarub eline alur sürüb evciğine gelür avratına
şunu pazarda buldum benim s...mi virüb bunu
aldım amma yüz altun dahi isterler eger virirsen
alayım virmezsen sahibine virelim dir çün avrat
anı görür heman saat yüz altun virir gel imdi ne
alduk görelim dir herif yerinden turur kıyısını gere
gere buna bir muhkem sıkı urur avrat çün muradca
bir ağaç yir on altun dahi virüb bunu dahi tellala
helvalık vir dir iki günden sonra s...nin şişi iner
sogulur siner herif eydür ol s..in sahibi çıktı meger
ugruluk imiş beni asesler tutub başıma belalar
gelür gördüm ol yüz altunu aseslere cerime virdim
dir avrat eydür ben fikir kıldım ve ucuzlugundan
ugruluk olduğunu bildim idi hele bir iki gün
gönülcüğümüzü hoş itti dimiş

şiiir:

egerçi çıktı elden bunca altun
veli sürdük safalar bir iki gün
anı sahibine virme nolaydın
yüz altun dahi verüben alaydın

hikaye:

bir padişahın bir danecik kızı varımiş bulugiyet
alemine irmiş baba beni bir ere vir ki anın s...nden
büyük s.. olmaya dimiş padişahın gönlü tamam kızın
elinde imiş hatırından geçmeyüb etraf ı alemden
s..i büyük kimse bulmaya adamlar göndermiş
casuslar alemi gezüb gelüb eyitmişler ki filan yirde
bir padişahın üç oğlu var anların s...nden büyük s..
olmaz birisi s...ni tuna gibi bir suya köprü itmiş halk
üstünden geçerler birisi çanlı kilisenin çanını çalmaya
tokmak eylemiş biri dahi ya ben ne ideyin diyü yürür
gezer imiş diyü söylemişler padişah ol padişaha
elçi göndermiş oğullarının birini bize gönder damat
idelüm dimiş çünkü elçi padişaha varmış tuhfelerin
nazarına arz eylemiş mektubu virmiş ahvali ilam
itmiş ahirül emr padişah büyük oğlumu göndereyin
dimiş büyük oğluna söylemiş ben s...mi bir suya
köprü eyledim ittigim hayrı bozmazam dimiş ortanca
oğluna söylemiş ol dahi rıza virmeyüb ben s...mi bir
kilisenin çanına tokmak eyledim vakfa mülhak oldu
vakfa gadir itmem vakıf hod kimseye mülk olmaz
dimiş ahır küçük oğluna sölleyüb yüz dürlü bela ile
razı eyleyüb gitmeye rıza virmiş bin deveye s...ni
yükledüb andan bir deveye kendi binmiş varan elçiye
karşu gitmiş şehzade elçiyi halvet bulur alacağı kızın
keyfiyetini sual ider elçi eydür bir şeh i huban boyu
serv i hıraman saçı sümbül beni fülful yanagı gül lebi
mül dişleri dür dehanı hatem i mühr kaddi sidre i
tuba ruhu bir meh i garra saçı leyl i esra yüzi maksad

ı akşa boyu matlab ı ala cisimlerde can taze civan huri
canan şirin zeban kaşı keman sanki bir şah ı cihan
diyüb sükut eyler çün şehzade bu vasfı istima idicek
heman ol dem bin devenin üstünde semerlere bağlı
olan s.. harekete gelüb kalkdı ol bin deveyi birden
kaldırub ayakların yirden kesdi salınmaga başladı

şiiir:

s.. olduguna göre şöyle olsa
kim anı bin deve ancak götürse
safasından işese yiyen a..ar
eger g.. yirse hazzından os..sa

nesir:

ahır varub kıza ulaşur gerdege girüb buluşur babası
kızını göricek eydür kızım güvegi nice iyice geçinilür
mü dir kız eydür babacığım devletinde yaramaz degil
amma ne olaydı ol suya köprü ideni ve kiliseye çan
tokmagı eyleyen dahi getireler idi bir kez anları da
göreydik dir

hikaye:

ya bir gün bir türk avradın şehre getirir avrat uzak
yirden şehrin minarelerin görür karı koca şol şu
sövelüb turanlar nedir dir herif eydür buna şehrin
s..i dirler şehrin avratları heb bunu yirler acib sen
de yiyebülür müsün dir karı vay bu şehrin avratları
ne fırka rospular olurlar imiş hele ben kertigine dek
ancak yiyebilirim eger kertigi olmasa yarıcagina dek
yir idim ola dir

hikaye:

bir avrat erini kadiya iletmiş rıza eylemez diyü şikayet
eylemiş kadi niçin böyle idersün dimiş hay efendi
göre ben de neler çekerim her gice erteye dek beş

kez s...rim bir s...ş de dükandan gelüb öyle ıssısında
iderüm yine dükana giderken bir dahi isterin dir avrat
bak bak efendi bu deli neler eyler şuncagızı da hesaba
katar söyler dimiş

şiiir:

bir s...şcık nedir behey tırıl
kim anı da hesaba sayarsın
bu tutum ile sen benim ahir
a...mın gicisini koyarsın

hikaye:

bir herifin avratı eydür her kim cuma gicesi helaline
cima kılur bir kafir öldürmüşçe sevab bulur dirler
bu gice cuma gicesidür dur bana bir kez bir sıkı ur
gaza sevabın bul herif avratını s...şden hazzı var
görür kalkar buna muhkem bir sıkı urur bir nice
defa böyle eyler herifin kuvveti kesilür mecali gider
karı yine kafir öldürmez misin deyicek herif durur
g...nü çevirüb amına osurur avrat bre kanlar kusası
ne eylersin dir herif behey avrat okum dükendi biraz
tob ile cenk iderüm dir

nesr:

bazı avratlar büyük s.. hasretinden eşeklere s...ş
öğredürler evvel kancık eşek gösterürler andan
kendilerine öğredürler eşek böyle ide ide öğrenür
kanda avrat görse üstüne gelür meger hatunlardan
biri her gah ahura girer imiş halayıklarına ben
gelmeyünci kımıldanman diyü tembih idermiş
eşegin s...ne kabak geçirüb yarısın yir imiş bundan
artığı artıktır dir imiş bir gün halayıkın biri turayım
şu hatun ne eyler göreyim dir gelür hatunu bu halde
görür hiç tınmaz gider bir fırsat bulur eşege hatunun
ittigini ider çün eşek üstüne ugrar dibine dek indirüb

bağırsakların dograr biçare kabakdan gafil olur
hatun gelür cariyeye heman orada çatlar ölür cariyeyi
bu halde görür s...en öldüğün bilür

şiiir:

s..i gördün kabagı görmedin sen
benim gibi safalar sürmedin sen
gerek üstaddan görmek her işi
ki mahir ola sanatta ol gişi
ki benden görmekle sen bu karı
diledin kılasın sen de şikarı
anınçün şöyle oldu halin işte
ki canın çıktı evvelki s...şte

nesir:

bazı avratlar muradlarınca s.. bulamazlar başları açık
kahpe de olmazlar zaruri zıbık ile iktifa ve derdlerine
anınla şifa iderler

hikaye:

bir avrat cariyesini çıkırıkcıya zıbık düzdürmeye
göndermiş çıkırıkcı halayığı yine geri döndermiş var
kadınına danış zıbığı arabi yohsa acemi yohsa türki
yohsa tatari düzeyim dimiş cariyeye gelüb bu haberi
deyicek bre var ustaya arabi acemi türki tatari nice
olur deyivirsin dimiş halayık gelib sual ider çıkırıkcı
eydür arabi ince uzun acemi kısacık yogunca türki
başı yogun dibi ince tatari başı küçük dibi yogun
olur dir cariyeye bu haberi alub hatununa gelür söyler
hatun cevabı fikr ider badehu var ustaya bizden çok
selam eyle tazarru ve niyaz idüb söyle kerem ve lutuf
itsün ol vuslanın uzunlugunu arabi yogunlugunu
acemi dibini türki başını tatari itsün dimiş ve ulu
şehirlerde zıbıkçı avratlar olur merdane kaftan
giyerler sipahiyane atlara ve safaları içün koçulara

binürler ekabire hatunları anları okurlar önlerine
donlar ve gömlekler korlar zıbıkları bellerine bağlarlar
badem yağıyla yağlarlar adetçe işe başlarlar şülleyi
zıbıklarlar böyle böyle işlerler

şiiir:

zıbık s.. yerin dutmaz egerçi
velakin kurcalar bir parça a.ı
şu s.. kim ola endazeden uzun
zıbıkdan yegdir ol s...n tamamı

hikaye:

ya bir avrat kendü kendünü zıbıklarken bir herif
çıkagelür eydür bu biçare ne suç ve ne günah itti
ki böyle ağaçlarsun avrat eydür hay bu bir fasik ve
facir ve bir münafık kafirdür nice zinalar itmiştir
işte ben de anınçün odun çalarım amma döve döve
ben yorulдум gel biraz sen de döv sevabda bulun
dimiş herif dahi meger çok zamandır bir aç kimse
imış hazır bedava olan ikrama riayet lazımdır diyü ol
nazik penbe gibi şülleye çemşirden yapılmış zerdeste
gibi kavice s.. ile girişüb buna bir saatte on kerre
ağaç urur avrat eydür canım efendi bari haftada bir
olsun gel bu zalimi böyle döv senin böyle dövmelerin
hezar zıbıkdan yeg ancak dimiş çün cimain zevkini
zenler zıbıkdan ararlar erler calık idüb bunlar birbirini
zıbıklarlar

hikaye:

bir herif oynaşına bana erinin yanında vir yohsa
ayruk yüzüne bakmazam dir avrat oynaşını terk
idüb ayrılmaya kıyamaz eydür irtte harman yirine
var yürü kendini sap içinde bürü biz dahi varalum iş
neye varur görelim dir herif gider sapın içinde pinhan
olur avrat eriyle gelür er miskin döven sürmege başlar

avrat yüzü koyun sab üstüne yatar şüllesine herifin
s...ni aşlar koca şu karşıdaki köye ne dirler dir ana
şadırvanlu köy dirler dir avrat bir köy daha dir bir
de kakar ya şu köye ne dirler dir bir daha kakar ya
şol köye ne dirler dir bir dahi kakar ya şuna ne köy
dirler dir ana derin kasığı dirler dir avrat vara gele
vara gele halet i neza gelür tiz tiz birbiri ardınca sık
sık kerkinüb köy köy üstüne sayıb sormaga başlar
eri görür bre şu avrad kudurmuş mudur dir üzerine
yürür avrat kalkar gider herifin s..i saptan taşra
sövelüb kalur herifin s...ni kavrayub muhkem sikar
yaş s.. zırpadak elünden çıkar vay bre emecegini
s...igim digrenin sapına çiy düşmüş yohsa seni sana
bildirürdüm bir iş ider halk ı alemi güldürürdüm dir

şiir:

yiyeñler çömleginden bunun aşını
ne dirse avratı ana inanur
gelür tabına şol denlü hamakat
ki kalkmuş s..i digren sapı sanur

hikaye:

bir herif dahi oynaşına ya erin yanunda bana düzül
ya ayruk yanıma gelme benden üzül dir avrat
mustarib olur bu manaya bir hile bulub oynaşına
irte bağ yoluna var s...ne bir ip bagla otur sorana
buna hacet agacı dirler di anda dur hile de nice
olur gör dir herif dahi bağ yoluna varub s...ne bir ip
baglar durur eri ile avrat gelürler bunu yol üzerinde
görürler avratın eri ilerü varub bu nedir dir herif
eydür buna hacet agacı dirler dir tarif ider oğlu kızı
olmayan avratlar bunu yirler meger bu avratın oğlu
kızı olmaz ve eri biçare çare isteyüb bulmaz imiş
avrat erinin meylini görür tiz segirdüb yanna gelür
kocacıgım hacet agacın dutalum biz dahi oğul kız

issi olalum dir koca eydür hele bir aslın bilelüm
andan ne dirsən öyle kılalum diyüb her yanuna
her nazar kılur kertiklü hayal oldugun bilür bunun
ortasındaki ip nedür diyü sorar herif eydür her kim
ki ol ipe dek yir bir tacir oğul ve her kim ki kertigine
dek yir bir zalim oğul bulur her kim ki dibine dek
yir dogan oğlan beg olur er avratına eydür bildim ki
şu herif seni s...r alem aşikare rüsvay oluruз eller
adımız çeker bari bir تنها yirde vaki olaydı yol
üzerinde olmaya idi hele şu ipcegize dek yi dogan
oğlan tacir ola kertigine dek yime ki dogan oğlan bir
zalim facir ola tamah idüb dibine dek yime dogan
oğlan beg olsun dime ki beglerin düşmanı çok olur
bir gün bir olmaz yirde yok olur diyüb ipi muhkem
tutub sıkı herif turub avrata erini gözüne karşı
bir muhkem sıkı urur germiyetle katı kakar ipin
ucu herifin elinden çıkar ol bir karış ağaç tamam
yerine dek varur avrat hazzından üzer meger kiraz
vakti imiş bir çekirdek çıkub herifin gözünü çıkarı
yazar vay bre a...gazını s...igimin sana şol ağacı
tamam yime dogan oğlan beg olmasun dimedim
mi işte şimdüden tufeng endazluk idüb gözümüzü
çıkırayazdı dir

şiiir:

zihi ebleh zihi ahmak zihi har
ki oğlu kızı el s...nden umar
s...rken avratı yanna zar zar
çekişir yime anı diyü har har

hikaye:

bir avrata oynaşı bana erinin yanunda vir yohsa seni
ayrık s...ezem dir irte gel bir dur yağ ile ot yab getür
kapu ögne otur ben kendümü hastalığa urayım iş neye
varur göreyim dir herif gider irte gelüb didigin ider

avrat ol gice hasta olur anası göregelür eri seherden
turur kapu ögne bir tabib görür hay hızır mısın dir
herifin elin eline alur avratın yanna gelür yalvarur aç
gözünü kadınım işte sana hekim getürdüm dir avrat
gözün açar söyler heman iş üstüne gel eyler herif
nabzın dutar göksünü yoklar dilin çıkarub görür
bunun belinden yukarıda zahmet yoktur belinden
aşağısını görelüm dir ayaklarına el urur hay işte
derdin ve dermanın dahi buldum buna şikaf ı beşeri
ve zahme i sitte i aşeri gerek amma kimse tınmasun
ve söylemesün ve işaret dahi itmesün yohsa ilaç
faide virmez marazı gidüb şifa bulmaz diyüb ve s...ni
eline alub bir miktar sürüşdürür o yanna bu yanna
dörtüşdürür ahır katıca tayar dibine dek koyar erinin
ihtiyarı gider bre şu herif neyler dir babası ne eylese
gerek s...r dir anası tınma bre kanlar kusası bolay ki
derdine derman ola iyice olub sıhhat bula dir

şiiir:

her ne denlü derdi varsa avratın
biliniz anın olur dermanı s..
ya ölmelü haste olursa dahi
sapasag eyler heman dem anı s..

hikaye:

malum ola ki taife i nisanın bazısında merhamet galüb
ve kendine ragbet idene ihtiyarsız talib olur evi ögne
gelüb gitsen aşık geçinüb ah itsen ne kadar alicenab
olursa ümid eyler ya işaret eyler ya söyler gah kapu
aralığından bakar gah çardaga çıkar gah gizlenür gah
kaçar gah yüzün örter gah açar bu neville sehel zaman
geçer ahırul emr perde kapusun açar dürlü dürlü
musahabetler ider gişinin bunlar gibi de her vasıtaya
ihtiyacı kalmaz haline kimse dahi muttali olmaz

nazm:

sürer yar ile her demde safayı
görür her lahza bin dürlü cefayı
ne hacanaya minnetler eyler
ne gayri kimseye halin söyler

amma bazısında asar ı rahmet olmaz ana mübtela
olan çare bulmaz zaruri tuhfeler alur hacanalar ile
gönderür bir tarik ile kendüne mail kılub dönderür
bunun gibi avratlar aşığı bizar ider her kimin kim
zeri varsa anınla pazar kılur ve bu nazmı okur
akçesizlerin yüregine od kor

nazm:

kimde kim zer var ise gelsin berü
zer olıcak gişide bazar olur
bi zer olıcak gişi bizden degil
kendü canından bile bizar olur

hikaye:

meger bir zenparece yiğiticik giderken bir avrat
görüb efendim paşmagın ayagına genişce ancak bir
tamamcasın alıvirmek olmaz mı ola dir heman avrat
dönüb tekellüf ve tevakkuf itmeyin ol paşmakçı
didikleri gidiye a..m gibi dar ısmarlamıştım senin
g...n gibi geniş itmiş nice idelüm dimiş geçmiş * bir
herif bir avrata şarabı biz içsek mahmurlugunu siz
çeksenüz dimiş avrat dahi fil hal s...ş hazzını biz
itsek oğlanını siz dogursanız dimiş

hikaye:

bir padişah kızına dünyada neyin lezzeti ziyadedir
diyü sormuş kız dahi cevab idüb dünyada üç
nesneden ziyade lezzetlü nesne yokdur biri şarab
içmek biri cima itmek biri ehli hükm olmak dimiş

bu sözleri padişah işiticek eger bunları görmese
lezzetin nerden bilürdü diyü dilemiş ki helak ide
kız eyitmiş bu nesneleri görmedim amma lezzetini
andan bilirüm ki sizler şarab içtikçe mahmur olub
başınız çekginüb gönlünüz bulanub nice hastaluklar
savarsız yine şarab içmege iversiz ve anam oğlan
dogururken şol kadar azab çiker kim ölmeye karib
olur yine cimaa canlar virür ve amilleri mansıbdan
azledüb kimini asarsın kimini meydana çökertüb
başın kesersin ve kiminin elin ayagın koparursun
ardınca bir taife dahi gelüb anların yerine talib olur
eger bunlarda lezzet olmasa şunları görüb bilürken
hiçbir ehad talib olmaz idi dimiş şah bu sözi işiticek
kızına tahsin eylemiş

şiiir:

bu üç nesne gibi şey yokdur hiç
egerçi lezzeti çokdur cihanın
şarab içmek cima itmek dahi hem
biri ehli hükm olmakdır anın
şarab içen gişi çeker humarı
amel dutan urur terkini canın
unutmaz zen dogurmak zahmetini
cimain lezzetinden durur anın

hikaye:

ya bir kimse bir cuma günü mescide varır namazdan
farig olıcak yanunda bir kerihül lika ve kabihül
manzar çirkin bir herif görür iller dua ve tazarruda
bu herif elin açub şülle s..e şülle s..e diyüb niyaz
eyler mescidden çıkıcak herifi bulur sunub elini
eline alur duada iken senin şülle s..e didigin ne idi
dir herif eydür bir gün odamda oturur iken naghah
kapum ögne bir nazenin mahbube gelüb örtüsün
yaşmagın yire saldı benden safan var mu diyüb

söyledi beni deng ve hayran eyledi hay efendim
senden kimin hazzı olmaya senden kaçan alemde
iyilik bulmaya didim hemen içerü girüb oturdu
aradan perdeyi götürdi ben dahi durdum buna bir
muhkem sıkı urdum çün maslahat tamam oldu
iş bitti eglenmeyüb geru gitti gelecek cuma yine
gelüb evvelkiden bi tekellüf olub işte dur gel imdi
maslahat gör didi heman yerimden durub buna
muhkem bir sıkı daha urub andan elini elime alub
kolumu boynuna salup benim efendim benim
ömrüm sen ne gişisin melek misin peri misin yohsa
huri kızının biri misin bu lutuflara ve bu keremlere
sebeb nedür deyü sordum evvel yemişini yi agacını
sorma deyü naz eyledi ziyadece ibram edicek tafsil
idüb söyledi eydür benim erimin şarab içer huyu var
gice yarusuna kadar içer kendünden giçer bundan
sonra içerü girer bir kerih ve kabih cariyeye var sarkık
dudaklu karpuz yanaklu mantar kulaklu süleyman
peygamber aleyhisselam kavminden azma dev
suratlu bu şekilde olan cariyemi koynuna alub
bana ezalar eyler irtesi benim gözüme karşı varub
hammama gider söyleyi gördüm olmadı buna bir
çare bulamadım ahır ben de bir intikam ideyim
her cuma durub gideyim bir gayetle çirkin herif
bulub kendimi s...ireyim benim çektiğimi bunca
da bu köftehora çektireyim diyü iki cumadır durub
gezerim şehri birbirine urub senden çirkin kimse yok
görürüm gelüb sana düzülürüm didi gitti bir nice
cuma bu keremi itti amma bugün gelmedi bilmem ne
oldu ne olmadı benzer ki ol gidi cariyeyi s...ez oldu
şülle s..e didigim oldur ki herif cariyeyi s..e avrat
incinüb dura naziklik ile üzüle gele bana düzüle dir
gider ol gişi işidüb taaccüb ider

nazm:

layik budur ki her gişi cariyesini
şöyle s..e kim olmaya avratın haberdar
avrat tuyucak erinin cariyeye s...igini
varur s...lür ol dahi ayığa her bar

hikaye:

bir herif ahura girer cariyesinin eline iki tane kaşığı
virür dir ki turmayub şunu çal at kaşır gibi ol elini sal
kadının işidüb at kaşır sanub kaşığı avazına inansun
biz seninle bir alem idelim andan çıkalım gidelim dir
cariyenin ayakların boynuna alub adetçe iş üstüne gelür
cariye kollarını salladıkça kaşığı çekişür herif iyice kaşı
bre kahbe diyü söver avrat gelüb tahta yarığından bakar
heman yüzüne urub başına kakar ben senin şu halayık
ile bir işin var didikçe benim ile çekişürsün şimdi her
işleri bitirdin ahenk ile s...şirsün dir avratlar erin cariyeye
dolaşanına hayin dirler ve yabanda avrat ile muamele
idene hanedegal ve yalın yüzlü ile musahabet idene yüzi
kara dirler

hikaye:

meger bir alay avratlar bir yire gelürler erlerinin
mesavisini dile alurlar biri eydür benim erim hayindir
birisi eydür benimki hanedegaldır biri eydür benimki yüzi
karadur biri hiç söylemez ana senin erin nedir dirler ne
olsa gerek hem hayin hem hanedegal hem yüzi karadur
dir * bazı zenpareler zenlerin semizlerini murad idünüb
etlü canlu karınlı kasıklı avratlar severler bunların
tenleri ter ve yumuşak ve baştan ayaga et ve yağ olur
şülleleri beypazarı kavunu kadar büyük ve tatlılugundan
iki şak olmuş gibi görünür ve zülleleri karaman koyunu
kuyruğu gibi desdegirmi olur dirler ve bazısı goncesan ve
nazik miyan mütenasibül aza mahbubelere mail olub bu
kavle kail olur ve bu nazmı okurlar

şiiir:
gerek mahbube ancak
ki etten hem ola bir pare alçak
ziyade etlide olmaz halavet
egerçi kim olur terlik taravet
şunun kim etlilikten karnu şişer
gün ıssı olsa hem kasığı pişer
kokar koltukları da sası sası
bile yatanların gelür kusası

rüşdül lebib nam kitabda eydür avratlardan dört taife
gayetle mezmumdur bunların kabahatine delil lazım
degil ki bedahet i akile malumdur ol dördün biri sümna
yani ziyade semizdir ve birine hezzal dirler yani ziyade
arık olur ve birine buhra dirler yani agzı kokar

hikaye:
ya bir gişi bir mahbube avrat alur gerdege girer
yanuna gelür görse agzı kokar orada talak virüb
bunun agzı böyle kokar kim bilür a.ı nice kokar dir

şiiir:
kangi avrat kim anın agzı kokar
güzel olursa dahi murdardur
dudagını agzına almak anın
b..lu işkembe yimekçe vardur

nesr:
ve birine dahi miztar dirler yani osurgandır

hikaye:
ya bir herifi gerdege koymuşlar gelinin ayagını
kaldırınca osurmuş güvegi belinlemiş sagdıç taşradan
işitüb eyitmiş osuruguna bakma ur t...gı bu düğündür
çalgi eksik olmaz dimiş * meger bir garra dilber

meclisde naghah bir gavara çekmiş bir nahsend i cihan
yerinden turub eydür ol canavarun yüzün görmeziz
bari avazcığın işitelüm dir * derdmend oğlan hacil
olmuş kaçan meclisde osursa sık epsem tururken öri
turur osuran yalun yüzlü ise agzı sulanur sakallu
olıcak gönlü bulanur osuruk üç kısımdur her biri bir
dürlü isim ile söylenür biri selameti biri melameti
ve biri de tu lanetidür selameti oldur ki avazı çıkub
ötmez kokısı çıkub tütmez osuranın ayıbı örtülür
rüs vaylıktan kurtulur melameti oldur ki sedası çıkub
osurana alamet ve ol biçareye melamet olur tu laneti
ötmez amma kokusu çıkub dünyayı tutar ehl i meclis
tuyub tu lanet osurana dirler

nazm:

selameti osurukdan safa irer cihane
melameti osuranın yüzüne kir getirür
tu lanetiye hiç anma ki gah olur andan
osurayım dir iken adamı utandırur

hikaye:

meğer bir koyun sahibinin çobanı seherden turub
gerinür her gün böyle idermüş koyun sahibi görüb
çobanın s.i kalkdı yine ha dir imiş bu böyle didikçe
avrat çobandan yana bakar ve iştihasından agzı suyu
akar imiş herif bunu bilür hakikat i hale vakıf olmaya
bir hile kılur bir gice degirmene gider gibi olur dogru
çobanun yanna gelür eşek ile bugdayı derüb degirmene
gönderür kendi şeklini çobanın şekline dönderür
seherden turub çoban gerindüğü gibi gerinür heman
gelüb avrat buna görünür çoban nice bir yatarsun tur
koyunu otluca yire sür dir dürlü dürlü şiveler ider
herif avratın kösnük oldugun bilür basar altına alur
göbegine dek açar hemen çemrenüb çatalına sıçar avrat
incinüb buna nefretler ider ahır turub a..nı yumaya

gider çoban dahi degirmenden gelür herif eşegi eline
alub evine gelür hiç o degil gibi olur irtesi çoban yine
adetçe gerinür herif yine çobanın s..i kalktı dir avrat
ışitüb yüzü kara olsun sıçacağı gelüb turur dir

şiiir:
o dem miskin aldanub bir hile ile
erinin geçdiği bende inanur
s..i kalkub gerindikçe çobanı
heman anın sıçası geldi sanur

bab 1 hamis calk ve ihtilamı ve vaty 1 hayvanı ve bunlara müteallik kelamı işar ider

callaklar lutiler ve zaniler eydürler sizler tazyi i mal
ve tahsil i vebal eylersiz günah ı kebair ki zina ve
livatadur irtikab eylersiniz calk ile iktifa itmezsiz
zira lezzetin bilmezsiz calk ücretsiz cima ve
minnetsiz safa ve semadur ulema calk itmek için
fetva virmişler def i şehvet için mübahtır diyü
buyurmuşlardur ekser i zürefayı arab ve acem ana
mail ve her biri lisanlarınca bu kavli kail olurlar
arab şatırları eydür men alimel calka istagna anil
alakı acem bi nevaları eydür men pişe kerdem calk
ra minnet nekerdem alk ra kusha yı hun alude ra

biguzaştım in halk ra ve rum abdalları eydür yaşla
s...ni eline al calka minnet itme abes yire alka farig
ol arifane calk vuruban yalvarub yorulunca her alka *
callaklar ve gulampareler istilahınca tükürüğe şeytan
merhemi dirler s.. anın ile dar yirlere şeytan gibi girüb
gittiginden ötürü ve ağız yarı dirler yerinde yarlık ve
yoldaşluk eylediği ecilden calk heman tükürük ile
olursa ana calk ı buzaki eger sabun ve ayva çekirdeği
katılursa ana calk ı sabuni ve luabi ve bunlardan hali
olursa calk ı huşki eger don ve gömlek üstüne olursa
calk ı gulami dirler bunların her birinin bir yiri ve bir
mekanı vardır nitekim her suyun bir menbaı ve her
madenin bir kanı var calk ı buzaki ekseriya helada
olur calk ı sabuni hammamda ve sabun istimal olan
yirde olur calk ı huşki sohbetlerde ve cemiyetlerde
olur zira avcuna tükürse halk görür herif calk idiyor
dirler yüzüne ururlar kaşınur gibi olur elin açar ve
çekerek bir iki kere sıkarak döker calk ı gulami at meydanı
seyranında ve utanacak adamlar yanında olur bunun
gibi mahallerde gah olur gişinin yanna bir garra vusla
gelür imanı gevrer heman s...ni kavrar ne eyleyeceğini
bilmez nefsine tahammül kılmaz t...gını kaşır gibi
olur sıkarak ve döker

nazm:

calk ı sabuni luabi gerçi kim
nefsine lezzet virir helvayı sabuni gibi
calk ı huşki ve gulaminin dahı demler gelür
kim olursa yaraşur sabunun oyunu gibi
halk içinde g.. görüb calk ı gulami idenin
gitmez elden kiri şol hengame maymunu gibi

nesr:

calk egerçi her mahalde amdır ekser callaklar yeri
hammamdur zira garra vuslalar ve ziba zülleler ak

bedenler yumuşak tenler temaşa kılurlar canları
çıkmalu olur heman hırzıma halvetine gelürler
sanatların ellerine alurlar * meger bir herif hırzıma
halvetine girüb baş aşaga idüb calk iderken bir güzel
dellak oğlanı bir tas soguk su dökmüş herif gözün
açub eyitmüş sehelce sabr idemedin ki cünub olavuz
andan sonra gusul ittiresün dimiş meger bir yar ı zarif
bir dilber i latif görüb ziyade germ olub ihtiyarı elden
gider heman s...ni eline alub calk ider bir herif anın
bu halin görüb tan ider ol dahi özür ve bahaneler
eyler ve bu şiiri söyler

şiir:

her kanda kim görürse gözüm muktezayı calk
nefsim ider ol demde heman iktizayı calk
şeyda iderdi s...eri sevdayı a. u g..
alemde olmaya idi darüşşifayı calk
çıkarmaz oldu hırkası içinden ellerin
sufi i necdi bile idermiş safayı calk
dilber oldur ki haftada bir kerre aşık
virmezse kendisi vire sabun bahayı calk
görsem gazali kanda ki bir münteha güzel
galib olur s...me heman iştihayı calk

nesr:

calkın bir mahalli dahi güreşci ve kıssahan ve kasebaz
hengamesidür bazı nahsterler bunun gibi galabaluk
hengamelerde ziba piserlerün artlarına giçerler
eteklerin açarlar tumanın oyarlar muhkem dayarlar
oğlan gidemez yitivirüb men idemez çare yok görür
zaruri epsem olur ve gah olur ki balig olmuş piserler
kendilere germ olub çüklerini iki ayaklarının arasına
alurlar sürüştüre sürüştüre inzal olurlar buna ustalar
ve pirlir calk ı fahzi dirler ve gah olur ki çömelüb
tururlar bir çanaga su koyub önlerine alub züllelerinin

aksini görüb kendi hayallerine calk ururlar buna calk ı
abi dirler eger su yerine mirat korsa calk ı mirati dirler
şol ki ayna ile daim calk ider kendinin öz hayaline
calk urur ve gahi olur ki s...erinin başını egib g...erinin
kapısına gürürler kendilerine sürüştüre sürüştüre
dökerler buna calk ı frengi dirler ve çömlek kulpu dahi
dirler ekseri frenk mahbubları böyle iderler * ihtilam
şeytandan mücerret hıyanet ve afettir gerçi kendisi
cünub ve comesi mülevves olur amma safalar sürer
ve hazlar kılur mahbube kızlar mahbub yiğiticikleri
bagrına çeker anınla nice maşuklara aşıklar vasıl olur
ve cemi maksudu müyesser ve muradı hasıl olur

şiiir:

otururken hanem içre şöyle تنها ve hazin
bir peri ruhsar geldi naz ile virdi selam
didi ki ergenlik ile senin ahvalin nice
söyledi bunun gibi bana nice türlü kelam
derdimi didim devasın kılsan olmaz mı didim
nola diyüb itti önüme elif kaddini lam
ihtilam almaga dirler gerçi şeytan işidür
lik ben bu gice bir dilberle oldum ihtilam

hikaye:

meger bir şehirde bir mahbube var imiş hayli
mülayime ve zarife yar imiş amma kahbelük ihtiyar
kılmış bir mikdar kısta kesilmüş kıstını virür s...şür
yürür kimse mani olmaz imiş bir kere koçulmaga
yüz altun alır imiş bu tarik ile azizleri hor ve hakir
ve nice maldarları müflis ve fakir idüb altunların
almış amma bir maldar çuhud var imiş gayet ile
hasud ve bahil imiş anı kendine mail idüb birkaç
altunun almaya kail idememiş bir gün ol çuhud
filane ile ihtilam oldum eller yüz altuna ittiği alemleri
ben rayegan buldum dimiş heman avrat çuhudu

almış şehrin hakimine gelmiş benden kısıt alırsun
bu çuhud benimle ihtilam olmuş safalar sürüb
lezzet almış imdi hükmedin benim ücretim virsün
dimiş hakim şehir i zarif imiş yarısın bana vir diyü
işaret itmiş avrat dahi davada rüşvet olur mu diyü
şirret ider kadi dönüb gamz eyler seni kurtarayım ne
virirsin diyü söyler çuhud elli altuna razı olur davacı
bu kerre kadi olur tiz bir ayna getirün dir getirür
çuhud altunu sayar yüze yetirür avrata eydür avcunu
aç çuhuda eydür al şunu aynadaki avuca say çuhud
kadinin sözüne uyar altunu aynadaki avuca kor
kadi altunu çuhuda hükmeder aldırur avratı heman
meclisten kaldırur anın gibi s...şin bunun gibi ücreti
olur dir bu hile ile çuhudun birkaç eşrefisini yir * gah
olur ki ihtilam olmaya sebep galebe i şehvet ve ifrat ı
germiyet olur bunun alameti oldur ki gişi ziyade haz
ider vafir lezzet bulur * bir arab bu halden şikayet
ve vakı hali hikayet idüb dimiş kim inne fi hazelleyle
lekad kuntu ihtilameyn ve kad uhillet hazihil lezzet fi
hicril gulameyn

şiiir:

ihtilamı calka şatırdır s...m
ne bir iki g..e kadirdir s...m
a. u g..ten yüz yumaz illa ki hiç
hey müslümanlar ne kafirdir s...m

nesr:

amma vaty ı hayvanat ve hevam ki tarika ı cehhaldür
ekseriyya vuku ı keçide esbi atta olur anun içün
bunlar meşhurdur ve halk dilinde mezkurdur bunlara
müteallık emsal ü hikayet çokdur bir hadde varmışdur
ki inkara mecal yokdur herze guylar manayı derc
idüb dirler yoldan şapa suya iledüp bir tutam sapa
ay aydınına düzdüğüm aydın sıpası ve bunun emsali

nice b..lar yirler ve mesel i sair her yirde meşhurdur
* eydür kim nik el hımar min lub el humar acem
eydür harı gayida dum mara kerd eydür s...igüm
eşegi bilirüm çulın değıştirme dir mısırdı hod han el
hamir dirler bir han vardur anda dişi eşekler durur
safası olan bir iki pul virir görür nasreddin hoca
hikayetlerinden eşek s...ege miteallık hikaye çokdur
maruf ve meşhur olduğı ecilden bunda zıkr itmekten
vechi yokdur bir suhte sılaya varmış köy halkı cem
olup bunı göregelmişler nimetler getürmişler yemişler
ahşam olıcak tur hoca abdest al bize namaz kıldırır
dimişler hoca dahi istinca etmege ahura girmiş birkaç
eşek sıpacığın görür heman abdesti kor işe başlar
eşeke muhkem işler varup gelür iken dilberi gözin
bürür eşek önince yap yap yürür ahır kapusından
çıkarak suhte gözün açar bakar halkın önünde bulur
yüzi yirlere düşüp rüsvay olur

şiiir:

togrusın söyleyicek huşça durur
kancıcak harr sıpacığın s...ek
ademin şehvetin ider tahrik
şu urup şol kulacığın dikmek

hikaye:

bir kadinün avratı hammama gidüp cariyesin evde
komış kadi fırsat bulup cariyeyi aşağı almış avrat
biraz gitmiş cariyeye ile anun muamelesini sezer döner
eve gelür üzerlerine uğrar kadiyi cariyenin üzerinde
bulur kadiya biraz sögüp ve cariyeyi biraz döğüp alup
hammama gitmiş kadi t...gı şişer görmüş bir kancık
katırı var imiş şunu bari s...yüm deyü ahıra girmiş
katırın kuyrığını eline almış katır yanına ugratmayup
çifteler salmış görmüş böyle olmaz katırın üstüne
gelüp destarın çözüp katırın boynu altından alup

beline muhkem bağlamış andan sâğrısından aşağı
kendüyi salıvırmış katırın g..üne asılı kalmış s...nin
başını yaslamış katıra muhkem işlemiş katır çiftesin
sallamagıla olmamış derdine derman bulmamış
heman yuların köstegin kırmış ahırdan çıkup şehrü
bazara girmiş şehir halkı kadılarının bu halde görmüşler
tahta kakup hey hey ürermişler katır s...n kadi
dimekle meşhur olmuş at s...ekden bu kavı malumdur
bu tarike piş kademler dirler pend idüp dirler ki eger
at ü eşek alursanız dişicesin alın ki iki iş bitirür hem
yük getürür hem kavs yatırur

hikaye:

ya meger bir yörük şehre gelüp tahtülkalaya varmış
bir tabib görmüş macunun öğüp eydür ki bu macuna
dürlü beladır yiyicek dibine dek aladur evde bulmazsa
konşulukdan diledür yörük eydür şundan bir akçelik
alayum eger didigün gibi ise gelecek bazar yine
geleyim dir bir akçelik alur kondugı yire gelür atına
biner gider dinle imdi nidür giderek yörükün s..i
kalkar turmagı olmuş burun gibi sümüğü akar ne
eyleyeceğin bilemez heman bir kerre bindüğü atı
düzer ve eve varınca tokuz kez s...r

nazm:

gişinün kalkıcağız s..i katı
iti s...ek olur değil atı
ki kalkan s.. aç adem gibi olur
aç olan gişi yermez ne ki bulur
kişünün germ olıcak iştihası
olur her dürlü lezzetden safası

nesr:

bunlardan gayri hayvanata cima az olur kabil bir ya
iki bulunur eydürler ki hindistanda fil s...rler hindiler

fil s...elü olıcak birbirlerinin omuzlarına çıkarlar
filin a...na s...erün degül t....ların bile sokarlar ve
deveciler deve tururken ya sahrada yürürken تنها
yire çekerler sığırtmaclar hud tana degül belki öküz
boga s...ek pişelerüdür ve çobanların keçi ve koyun
s...ek hemişe fikr ü endişeleridür bazı gişiler s..i
kalkıklıktan ve mizac kuvvetinden şol kadar zaruret
çekerler kim bulmayıcak kancık köpek getirüp hile ile
s...rler dişi tonuzı daim tonuz çobanı s...r

hikaye:

bir herif oruc yirken tutarlar kadiya getirürler
bre niçün oruc yersin dimişler bengi idüm dimiş
bre bengiliginde mi yedün pes imdi mahmur idim
dimiş bre şarab da mı içdün dimişler pes zenci
hareket eyledi hicab götürsün cima kolay olsun diyü
birazacuk içdüm dimiş bre konşunun avratını da mı
s...ün dimişler kimesnenün avratı degül bizim turasın
batanun köpegi idi dimiş bre niçe s...ün dimişler
lebcegezin emece emece dimiş bre dönüp ısırmağı mı
dimişler eger diri olaydı ısırırdı dimiş * bir herifi tonuz
s...rken görmişler bre şunu niçe s...rsin yigrenmedin
mi dimişler anun için s...rüm ki şimdengirü hiç nesne
yermeyüm ne ki bulduğsam heman g...ne tı kayum
dimiş ve dahi arslancılar dişi arslanı s...cek adama
yaklaşur gayet mülayim olur dirler

hikaye:

ya bir gün begin arslanlarından bir arslan zencirin
kırmış kaçup bazar içine girmiş bir herif basup
altına almış arslanciya haber olmuş gelüp görmüş
ki arslanı kakıtmışlar yanına varmalu degül uzak
yirden heman karşısına geçüp tonun çözüp s...n
eline almış göstermiş arslan anı görmüş arslancının
önine turıvirmiş arslan boynına zencirin takmış

görenler taaccüb itmişler arslanı gah gah s...r imiş
bilmişler herif alup gitmiş * avcılar eydürler ki kancık
ayu تنها bulıcak adamı alur gider inine kor kendüyi
s...irür ol biçare s..e s..e ya ölür ya kaçır kurtulur

hikaye:

bir yörükün kümesine bir dilkü gelür ve her gice bir
tavugun alur yörük anun elinden aciz kalur ne iderse
idüb bir güne bogazın almuş görmüş dilkü dişidir
hay bunun işi diyüp ana bir t...k çalmış ki miskin
dilkünün gözleri taşra uğramış

hikaye:

bir herifi kadiya getürmüşler kedi s..i diye söylemişler
bre niçe s...ün tırmalamadı mı ya tırmalar diyü
korkmadın mı diyüb sormuşlar herif dönmiş
eyitmiş kedinin başın ayakların torba içine bolca
tükürükledim yağıla yapça yapça koyudum dimiş
kadi sanat çöp altındadır didükleri gerçek imüş ben
nice kerre t...gım kediye tırmaladup tururum dimiş

hikaye:

bir herif dahi ben pire s...rüm dimiş bre niçe s...rsin
dimişler tutarum s...mün delügne koyarım ol
kımıldadıkça s...m deliği gidişür bir s...ş itmekçe haz
iderüm dimiş

şiiir:

cümlesin hayvanların insan s...r
büyük ve küçük dimez yeksan s...r
filden büyük pireden küçürek
alem içinde dahi ne olsa gerek
s...r insan ikisinde her zaman
fırsatı fevt itmeyüp virmez aman

nesr:

amma kuşlarda tavuğı ve kazı ve ördegi s...rler biçare
kuşcağızlar yumurtlayana kadar zahmet çekerler
yumurtamızı begenmeyüp yine g...müze sokarlar mı
ola dirler rivayet iderler ki berriye arabaları tutup deve
kuşunu s...rler andan bogazlayup yirler imiş böyle
olıcak eti datlu olur dirler imiş veli hayvanat s...enün
günahına nihayet yokdur belki zinadan ve livatadan
artukdur s...len hayvanın ekli haram olur bogazlayub
arda yakmak lazım olur anın çün hakça kainat bu
hususda ziyade mazildir eydüb buyurmuş ki men aki
mehimmat fehu melaun dimişdür

bab 1 sadis rencurların ve muhanneslerin ve o habis mülevveslerin efali kabiha ve amal i fazihaların izhar ider

rencur ile muhannes beyninde fark ı tam ve hayli
kelam vardur rencur ana direr ki s...lmege bizzat
murat ide büyük s...üler araya akçeler virüb kendün
s...üre eller içinde adın çekdire

nazm:

her kaçan s.. görse gide ihtiyarı
degermenler yürüte agzı yarı

düşüb üstüne pek pek s..i sıkı
g...ne bini gire bini çıka
gidüb ussu gözü göğe dikile
virüb makdurun her dem s...le
s...lmekden ferah kes ide canı
safalar süre her s...şte anı

nesr:

bazılar dimiş ki yeni balıg olmuş adamın evvel
menisi kangı avrat ve oğlanun rahmine ve dübürüne
ki vaki olur andan kurtcagız hasıl olur ol kurt meni
i insanı gıda ider bulmıyacak hareket idüb tekaza ider
hareketinden bihuzur ve teskin itmek içün s..ile s..ile
rencur olur ol biçareler böyle s...lse yeri vardur zira
g.. gicisi gayet düşvardur görmez misin ki bir kimse
bir kimseye beddua idüb eydür ki elin g...ne yetmesün
g...n gicisi gitmesün dir

şiiir:

g.. gicisi hayli müşkül iştir
mihnet ü derd ü gam u teşviştir
gişinin kalbine virir ıstırab
hanesini gussa tek eyler harab
oturub bir yire epsem olamaz
kaşınacak ağaç ister bulamaz
gicisi çıkmaz içinden dışına
dendi s...en gayri neyle kaşına

hikaye:

ya iderler bir herifin biri ezzincece bir gişinin evine
konuk olmuş meger avratı vaz ı haml ider imiş ol
gişi tazarru idüb ya rabbi ya erkek ya dişi kol yaşı
uzun canını pek kıl dir imiş konuk eyitmiş hey gişi
elbette ya erkek ya dişi dogar hele bu duadan ben
nesne anlamadım deyünci ev issi ah ider korkarım

o dahi pulu ola eve gelen onu s..e bana g ola dir
* ezzincede bir cem i sipah idüb bir yirde aduları var
imif üstüne gitmişler bu haber anlara vasıl olmuş
hayli havf itmişler ve maglubiyeti mukarrer kılmuşlar
bunlardan biri eyitmiş diler misiniz diler misiniz
adu leşkeri bunda gelüb şehre girmeye avradınızı
oğlanlarınızı esir idüb şehri kırmaya benim sözümü
tutun şehirden taşra çıkın arka üzerine yatın s...eriniz
svelsin tursun anlar gelüb sizi böyle görsün dir şehir
halkı bunun sözüne uyub didiğin kılmişlar şehirden
taşra arkaları üzerine yatmışlar ezzinceliler dahi gelüb
bunların üzerlerine at salub grrlr kim hazır s...er
sövelüb turur hemen her biri atından inb çemrenüb
birer s..e binb dibine dek yirler bir s..e sağ eliyle ve
bir s..e sol eliyle yapışub bunlar dahi bizimdir dirler
şehr halkı tururlar bunlara muhkem t...k ururlar
şıkırtısından şiraza aparurlar andan birbiriyle barışub
mabeynlerinde muhabbet koparurlar

hikaye:

bir facir fasık luti ve münafık daim ellerin
oğlancıkların çeker ve bazısına darbıla basıb s...r
imif şehr halkı bunun halin bege ve paşaya şikayet
kılub s...ni ve t....ını kesmşler yerine kızgın maşalar
basmuşlar

şiiir:

grrlr anı kim şeytana uyub
s...r halkın müdam oğlanını uşağını
siyaset yerine iletüb anı
kesib s...ni ıkarurlar t....ını

nesr:

n s..i t....ı gider şehvet g...ne hücum ider sabr ve
tahammül kalmaz ne idecegin bilmez ahır s...lmege

bir hile fikr ider turub şehri içine gider s...iği oğlanları
heb bulur ziyafet idüb helalleşeyim diyü alub evine
gelür çün yimek tamam olur dua kılurlar andan
turub gitmek dilerler heman herif ortaya gelür evin
kapudan yana alur eydür bu gice bir düş gördüm
lutilerle cehenneme girdim her birinize azab eylediler
andan bu sözü söylediler ki eger azabdan kurtulmak
ve belalardan halas olmak dilersiz s...iginiz oğlanları
bulun siz dahi anlara virüb s...lün dirler diyüb ah
ider ağlar eydür bu ben yüzi kara her birinizi güçle
çeküb darbıla s...üb tururdum siz dahi beni darbıla bir
bucaga iletüb güç ile s...n ta kim hakkınız üstümde
kalmaya yarın zebaniler beni cehenneme salmaya dir
anlar dahi tururlar uçtan uca buna bir sıkı ururlar
hay biz de şöyle fırsat bulalım intikamımız alalım
dirler herif eydür ahiret borçlusu birine ondur belki
birine bindir her gişi ezafı muzaafın bulur işte birini
alub benimle beraber oldunuz safanız oldukça gelüb
kalanın dahi alasınız dir

nazm:

s...rken buldugunu ol merdek i har
işi bulduguna s...lmek olur
meseldir söylenür dilde bu söz kim
cihanda ittigini her gişi bulur

hikaye:

meger bir rencur ölmeli haste olmuş yarenleri cem
olub bunu göre gelmişler görmüşler hali gayet
mukadder iki saat kalmış gider buna vasiyet eyle diyü
söylemişler kelime i şehadet telkin eylemişler rencur
çün bu sözü dinlemiş mefaatini anlamış vasiyetim
budur ki ölice ben yakarsız dimiş bundan garaz
nedür diyü sormuşlar eyitmiş şayet cerrahlar külümü
alalar kanı dinmez s...ere ilaç kılalar dimiş

hikaye:

meğer bir kadi rencur imiş veli rüşvet yimekle meşhur
imiş iki gişi davaya gelür biri kadının halini bilür s..i
büyük imiş karınur gibi olur gösterir davacı çağırır
çabalar ol epsem turur kadi ana hükmedüb hasmını
kovar ne eylerse eyler hengameyi savar herifi çağırub
üst yanna geçürir önüne hoş nimetler koyub yedirir
içürir ahır çemrenüb önüne turur ol dahi kalkar buna
bir sıkı urur kadi ol kir i kebiri tamamca yir rüşvet
yemek kati datlu olur dirler gerçek imiş dir

hikaye:

bir herif bir nesne yavı kılub arayı yürür iken bir
rencur gelür ne yavı kıldun be herif dir ol dahi ta
safasından eşek s..i dir rencur eğer bulursam yarısı
benim olsun mu dir herif eydür tek yabanda kalmasın
yarısı değil heb senin olsun dir rencur dahi hay eyler
arar görür ki böyle olmaz süpürge ve kalbur getürür
ol aralığı siler süpürür biraz daha süprüntü depretür
bulmayıcak ah idüb bu nazmı dir

nazm:

bende ol talih mi vardır dünyada
ev süpürürken eşek s...ni bulam
rencime onun ile derman idüb
açılub gönlüm gözüm mesrur olam

hikaye:

bir rencur bir debe herif görmüş ne büyük t...gın
var diyü sormuş büyüklüğü zati değil arızidir bu da
cümle i marazdan bir marazdır diyü cevap virmiş
rencur eydür ne olaydı bu maraz t...gında olacagina
s...nde olaydı anı yiyenler safalar sürüb lezzetler
bulaydı dir

nazm:

t....ta olacagina ne olaydı
debelik zahmeti s...e olaydı
safalar kesb idüb anı yiyenler
göreydi kim ne lezzetler buladı

hikaye:

bir koça oğluna nasihat ider sakın filan eve varma
dir söyler imiş bir gün ol oğlan evin öğüne varur girer
çıkar hayli adam görür babam bu eve girmeye niçün
men eyledi diyüb ol eve girer görse ak g...er tomalub
tomalub turur içlerinden birine mail olur bir t...k alur
iş bitüb tamam olunca düzülen elini sunar akçe vir dir
oğlan akçe virmez herif başının ortasın açar sağlam
s.. ile beni s...rsin akçe virmege gelünce mi çekersin
dir oğlana nazır eyler görür s...igi kendü babası imiş
çıkartub bir akçe virir virirken babamsın yohsa yol
virmezdim dir ol dahi eydür gördüm oğlumsun yohsa
ikiden eksik almazdım dir

hikaye:

iki koça birbiriyle değişik oynamışlar işleri tamam
olıcak ah idüb ağlamışlar bir herif bunların halin
görmüş aglamaktan gazez nedir diyü sormuş
eyitmişler şu deme gelince birbirimize doyamadık
ömrümüz ays ile geçdi dünya gamını duymadık eger
birimiz ölürse hasret kıyamete kalur halimiz niçe olur
anın için ağlarız firkat oduna yüregimiz daglaruz
dirler

hikaye:

bir rencur herifi kazığa urmuşlar bir adam görmüş
karşısına geçüb turmuş eyitmiş ne minnetler sana
kim lezzetinden can acısın duymadın dimiş

hikaye:

ya bir rencur dahi haramilikde tutulub padişah öğüne
getirmüşler evvel kazığa urun dimiş sonra merhamet
idüb azad eylemiş rencur eyitmiş padişahların sözi
bir gerektür padişah sözünden döndü dimektense ben
kazığa urulmak yegdür dimiş

bab ı sabi gidilerin ve muarrasların yoldaşlıkların beyan ve pezevenklerin ve hacianaların haldaşlıkların ayan ider

evvel gidiligi şeytan aleyhillane itmiştir bu tarika
evvel ol gitmiştir

şiiir:

kandan bir mahbube ve mahbub var ise anın
gidilik idüb olur tahsiline şeytan muin
ademi çıkardı cennetten diler evladını
eyleye ehl i cehennem kendi gibi ol lain

nesr:

bir gün şeytan aleyhillane segirdüb giderken görmüşler
böyle acele ile kanda gidersün diyü sormuşlar eyitmiş

ki filan yirde bir mahbube avrat var ana giderim
oynaşıyla buluşturmaya say iderüm dimiş çün andan
bu sözü işidürler be sen gidi imişsin dirler şeytan
aleyhillane eydür bu gidilik degil insaniyettür allah
onara deyin bu hayır niyetdür dimiş

hikaye:

bir gidiye eyitmişler niçin gidilik idersin şeytaniyet
tarikına gidersin elin avratını oğlanını s...ürürsün
muarras meak diyü adın çektirürsün dimişler eyitmiş
ki eger gidilik lezzetin bileydiniz işiniz gücünüz terk
idüb gidilik iderdiniz ben anı nice terk ideyim gayri
tarika gideyim seherden tururum kapum ögünde
bir iki kimse görürüm çün beni görürler latif a.
görmüş s.. gibi kalkub ayak üzere tururlar tazim
ile selam virürler andan içeri girüb otururlar vafır
nimet getirürler mahbublar ve mahbubeler gelürler
öpüşüb koçuşub hemdem olurlar anlar birbirine vasil
olur bana iki taraftan helvalar hasil olur alemde
bundan iyi huzur mu olur gidilik itmeyen devlet
kanda bulur dir anı melamet idenler niçün gidilik
idersün diyü söyleyenler çün bu kelamı dinlerler
mefhumunu anlarlar taaccüb idüb tanlarlar hayran
olub kendülerinden giderler ya rab bizi dahi gidi
kullarından it diyü el kabdırub dua iderler

şiiir:

çifte çifte a..ar ile kelte kelte g...ere
malik olmak isteyen kılsın gidilik ihtiyar
gidiler görmez cihanda killet ve zillet yüzün
devleti olur müsait anların hem bahtiyar

hikaye:

ya bir kızı gidisine niçin ere virmezsin düğün idüb
genc görmezsin dimişler eyitmiş ben anı her gün ere

viririm amma saçılık zahmetine girmesünler diyü
kimseye bildirmezem ve na meşru olduğu için tabl ve
nakkare çaldırmam dimiş

hikaye:

meger iki karındaş bir şehre gelmişler mizaçlarına hoş
gelüb tavattun kılmuşlar bir nice müddet durmuşlar
mücerretlikte çok cefa görmüşler evlenmek için
avrat sormuşlar bir pir i nurani bunların halin bilmiş
yanlarına gelmiş onlar da görmüşler ki bir pir i nurani
yerlerinden duru gelüb tazim ve tekrim eylemişler
bize atalık et şehirden birer avrat alıvir dimişler pir
bu yiğitlerin birine eyitmiş sana münasib bir hatun
gişi var amma gündüz eve gelmez işi var sabahtan
ahşama kadar gider ekabir evlerinde cariyelere talim
ider gel gör mail ve gice buluşmaya kail olursan
alıvireyim dir herif görür begenir gündüz yabanda
oldugu gam degil tek gice benim ile olsun dir sonra
küçük karındaşa gelür elini alur oğulluk hakkını
riayet kıldım sana layık bir hatun buldum amma
gice ile beg sarayında olur begin kızlarına kitab okur
hikayet kılur seherden ayagı getirür gelüb ahşam
olinca evinde oturur eger gündüz buluşmaya razi
olursan alıviriyim dir ol dahi riza virüb nikah iderler
bunun üzerine bir zaman gider bir gün iki karındaş
bir yire gelür birbirinin avratlarının evsafın söylerler
görürler ki ikisinin bir hemen yerlerinden tururlar
koca münafığı bulurlar etegine yapışub sürürler
kendi avratını iki adama verene bu azdur dirler

şiiir:

gidi oldur ki anasını degil
babasını bile s...ire halka
kızını oğlunu getüre isteyene
ki minnet itmeye kahbe ve alka

hem istiyicek avratını yaran
ne hoş diyüb getürmek üzere kalka

hikaye:

bir avrat oynaşına söylemiş erim ile yatarken sana viriyim dimiş ayagina bir ip bağlayub bir ucunu kapuda komuş gelicek ipe yapışub bana gel dimiş eri çün avradın ayagında ipi görmüş bunu niçün bağladın dimiş avrat eyitmiş her kim cuma gicesi ayagina ip bağlasa ana melekler gelür buluşur dimiş birazdan avrat yatub uyumuş eri ipi anın ayagından çözüb kendi ayagina bağlayub melek ana gelince bana gelsün dimiş bir saatten sonra avratın oynaşı gelmiş herifin ayakların kaldırmuş b...güne ildirmüş herif can acısıyla durmuş kavrayub herifin s...n eline almış eyitmiş hey karı melek geldi dur mum yak dimiş avrat ocaga gelür olanca odu da söndürür erine bre ver melegi ben tutayım sen od getür dimiş erini taşra göndermiş ol aralıkda oynaşıyla muamele kılmuş andan kalkub bir dana bulur dilini ağzından çıkarub eline alur eri de od yakub gelür avratın elinde bir dana bulur ol çiğ köftehor avrata eydür sarmısaklı tarhana yedik tana anın kohusun almış nesnecik çıka diyü b...gümü yalamaya gelmiş ben de anı melek sandım dimiş * gidiler ekseriya sofı suretine girer taç ve hırka giyüb asa ile yürür anı gören salih ve emin kimse sanur avratını oğlanını ana ısmarlayub inanur kendisi seherden dükana gider ol gelince bu dellallık idüb ev halkı ile alım satım ider

hikaye:

ya bir bu asıl adı sofı kendi mülhit bir herif naziklik ve hile kılub kendini körlüğe urur bir halli yirde ev alub oturmuş sehel zamanda halkın malumu olmuş emanetle diyanetle şöhet bulmuş anın bu resme

salah ı nefsinı ve amalığını görürler ve her kanda emanete koyacak mahbube cariye olsa ana getürürler imiş hemen cariyenin yanna oturub hicabını götürüb eydürmüş gönlünü hoş ve canını bi teşviş eyle sana güzel yiğitler getüreyim ye iç ayş eyle dir ve daha nice na meşru herzeler ve na matbuh b.lar yir imiş ne söylerse söyleyüb cariyeyi razı eyleyüb derkar kılur ve gidilik idüb ellerinden vafır akçe alur imiş bir gün yine biri şehrdan getmelü olmuş cariyesin kor gider kör gidi ana dahi evvelki pendı ider birkaç kimselere eydür gelin size bir güzel koçturayım siz içerde alem idin ben kapuda turayım dir bunlar eydür misafirimiz vardur varsak anı dahi haber itsek bunda bile olsak yarın seherden gitsek olmaz mı dirler kör gidi nola hizmetler idelüm dir bunların biri gider misafire haber ider dur kör gidiye gidelim bu gice seni bir mahbube ile pehlukeş idelüm dir meger misafir cariyenin efendisi imiş kör gidiyi görür cariyeyi emanet kodugu aziz heman üstüne yürüyüb diler ki kendini bildire andan cariyeyi öldüre amma biraz fikir ider el aceletü mine şeytan nüktesini zikr ider hele biraz turayım iş neye varır göreyim dir kör gidi bunları görür cariyenin sahibi oldugun bilür defi eve girer bir hile kılur bir bozuk kilidi bulur ocaga bırakub muhkem kızdırur cariyeyi bir odaya koyub kilidi kapısına urur andan taşra çıkub bunları alur gelür güler yüz gösterüb hayli münbasit ve münşerih olur gözlerinden kanlı yaşlar akıtub vaaz ve nasihate başlar zina itmenin günahın söyler harama nazar idenin vebalini şerh ider herifler eydür mürailigi ko didigin güzel ademi getür heman sıkleti götür var sen kapuda otur dirler kör gidi başın aşaga ider vecit olmuş gibi kendünden gider andan başın kaldırub eydür ol adam ne çinde ne maçindedir işte şol odanın içindedür her kim şol kilidi miftahsız açar ol anın halidir belki akçesiyle alınmış malıdur

dir heriflerin biri yerinden kalkar diler ki kilidi aç
kilit elini yakar acısından feryat ider biri dahi gelür
o da gider hasil ı kelam hepsi de gelür misafir kalur
amma her kim yerinden turub varsa kilide el ursa kör
gidi eydür ya rab helal ise aç haram ise üstüne od
saç dir andan misafire hele sen de dur talihin sına
gör dir misafir dahi yerinden turur nöbet ana gelince
kilit soguk olur heman bir kez çekince açılır görse
ki cariye kendinin mülk ü malı evvelkinden ziyade
olmuş cemal ü kemali görüb ayagina düşer herifler
başına üşer kıssa nedür bilürler kör gididen özür
dileyüb tevbe ve istigfar kılurlar elhamdülillah biz de
bir sahib i keramet veli gördük dirler haz iderler nezir
kurbanlar virirler kör gidi bu cezhile beladan kurtulur
gidiligin kimse bülmez ayıbı örtülür anlar sanurlar
kim velayet ya keramet izhar eyledi

beyt:

çün bu hali halk arasında bulur şöret tamam
kör gidiye nezir kurban iletürler has u am

hikaye:

ya meger bir herif bir avratı dileyi adam göndermiş
avrat riza virmeyüb varanları geri döndermiş herif
halini bir haci anaya söylemiş birkaç akçe ita eylemiş
karı sürüb avrata gelmiş eyitmiş filan er seni ister
idi vardın mı dimiş avrat varmadım deyicecek iyi
varmamışsın anın gibi erden tanrı da bizar dünkü
gün işiyorken ol kuruyacağını gördüm eşek s...ne
benzer dimiş böyle deyicek avratın çiçigi gevşemiş
karı kaziyeyi bilmiş sürüb herife gelmiş iş tamam
oldu var adam sal amma evvel gönderdigin esvabın
çoğun al dimiş herif öyle eylemiş varan avratla bir
ağız söylemiş mahut avrat eyitmiş istenen yerden
kaçmak olmaz sizin didiginiz olsun dimiş

hikaye:

ya meger bir kızın bakire iken bir oynası var imiş
bu kız da anı ziyade sever imiş her gah buluşub
koçuşurlarmış kız kerem it şimdi mum bozma
ere vardıkdan sonra senin ile buluşuruz dir imiş
aralarında hacibula demekle maruf bir karı yoldaşlık
idermiş bundan ana andan buna gelür gider imiş
ahırul emr kızı ere virirler güvegi ile gerdege girerler
irtesi hammama gelür hacibulayı hammamda bulur
medet benim halim nice olur yine derman bana
senden olur dir karı hemen buna bir hile talim eyler
eve varıcak kendini sökelige ur diyü söyler andan
erini bana gönder hile de nasıl olur gör dir gelin de
hammamda çokca oturur hammamın havası başına
urur ahşama karşı eve gelür bir ölümlü haste olur
vay yanlarım butlarım medet öldüm dir gah kızarır
gah bozarır er adam tuttuk yerlerim diyü feryad ider
anı gören tana kalur kimi dil ve kimi göz değmiş
diyü söyler ahır güvegi gelür mahbubecigini bu halde
görür ah idüb üstüne düşer avrat oğlan başına üşer
eydür hay efendim ne oldu bedir iken hilal oldun
taze gül yaprağı iken soldun dir gelin ne olsam
gerek eski rencim depreşti hacibulacığım gelmez ise
benim işim bitti diyüb ah ider yine gözlerin yumub
gider eri derdmend turu gelür sora sora hacibulanın
evini bulur gel gidelim diyü davet kılur hacibula hod
kazyeyi tuymuş kızın oynasını erkenden sandığa
koymuş imiş ebleh köftehoru göricek burar sarar
gitmem diyü yükünü yukarı yıgar ol muarras meak
dahi yalvarub yine söyler ziyade ikdam ve ibramlar
ider karı eydür meger imdi gurluğum kefenligim
sandıcagımı getiresin ben kanda varsam anı da anda
yetiresin herif karının sözüne uyub canın çıksın
diyüb sandığı getirür çak evine yetirür çün karı gelür
gelinin halin görür başını eline alur biraz okur üfürür

bir avuç unu duvara őrőr gelin sapaşag olur yerinden
turur kız erine eydőr sen bu gice taşra yat hacibulam
er adam yanında yatmaz bi huzur olur zira ki abdest
alur namaz kılur diyő söyler erine taşrada dőşek
eyler kendő içeri gider oynaşıyla sabah olunca alem
ider irtesi herif sandığı yine karının evine getirőr
bunun őrüne bir nice yıl gelőr gider avrat bu fenni
her ayda őr dört kez ider bir gice yine gelinin derdi
debreşőr turur eri yine karının evine gelőr sandığı
arkasına urub gőtőrőr ittifak asesler rast gelőrler karı
kaub bunun boğazını alurlar arkasındaki sandığı
gőrőrler bunu kanda ugruladın diyő bir iki ururlar
herif eydőr ugru degilim kukla oynadırım şuhluklar
idüb fitneler kaynadırım dir aseslerin biri eydőr
hay şunca zamandır avratım etimi yir bana kuklacı
getőr göreyim dir iyi elime girdin gel gidelim kukla
oynat temaşa idelim diyő evine getirőr herif taşra
kapudan içeri girerken bir kimse gőrőr çün bunlar
taşradan gőrinőr meger asesin karısının oynaşı imiş
anı bir hasır içine sarub kapu ardına tayar herif bu
kaziyeyi tuyar heman asesin avratı karşı gelüb
eydőr bunun gibi geç vakitte kuklacı mı olur ko şimdi
gitsin ırte yine gelüb oynatsın dir meger bu gidinin
arkasında olan sandıkdaki herif böyle gőröltü olıcak
korkusundan deprenőr ol zeman bu bed kar sezer ki
evine getirüb ehlinin yanında bırakdığı sandıkdaki
karısının oynaşı imiş amma i faide çün asesler herife
ezaya başılayub elbette kuklanı oynat yahud sandığı
kırarız dirler herif eydőr siz anı kırar iseniz ben de şü
hasırı devirőrüm başınıza büyük gavra getirőrüm dir
avrat herif oynaşını gődüğünü bilőr gel şuna destur
vir diyő kocasına yalvarur tazarrular kılur ases gőrőr
ki herif didigin itmez heman sandığa bir depme
urub kapagı kırılır içinden bir herif gidivirir mahut
herif dahi hasırı ekivirir anın altından dahi karının

oynaşı çıkar ases bunu görüb ağlar bre kahbe beni
savıb oynaşını getirürsün dir herif ileri gelüb eydür
behey çiğ köftehor ne oldun ki ağlarsın var şükür eyle
ki kendi ayagıyla gelür gider aglarsam ben aglayım
ki bunca yıldır arkam ile getirür götürürüm dimiş bu
sözü söylemiş karıdan vafır şikayet eylemiş

manzum:

ne dimek olur bu bir kancık karı
aldaya saçlı sakallı bir eri
arvatı oynaşını ana yüklete
koyub ev içinde kapu beklete
ellerin avratlarının oynaşı
kendü gelür kendü gider hey gişi
bunu kim gördü ki bir er getüre
avratı oynaşını eve getüre

fil itizar

bu mecmua ı hezliyyata nazar iden yarandan ve
mütalaa kılan ihvandan memul ve mesuldür ki telifi
şüru iden fakiri malumat itmeyüb mazur tutalar ki el
memuru ve bu mazurun bu mukaddemattan garaz
şehvetdir dimeyeler belki tarik i salahtan sebeb i fesadı
ıslaha haml ideler ki hamlul mümini ali el salahdır
garez bu resme hezliyyattan dahi garaz budur ki
anlayub rah ı helalde ve hidayet yolunda oluna

beyt:
delaletle olur her nesne malum
ki sad anlanmaz idi olmasa şum

nesr:
şol kimse ki küfrü ve isyanı bilür andan içtinab
itse olur şunlar ki hakdan batılı fark itmezler rah
ı dalalette kalub tarik i hidayete gitmezler imdi
bu mecmuaya nazar iden azizlere münasib belki
farz ve vacibdir basarlarından gıta i gafleti ref ve
kalblerinden vesavis i şeytaniyeyi def idüb her hinde
vakitlerine hazır olalar ve her baba ve her fasla nazar
ı ibretle nazır olalar fezail i münakehatı görüb nikahı
irtikab ideler muaşerat ı gılmana ve mübaşeret i
nisvana bakmayub livatadan perhiz ve zinadan
içtinab ideler vaty ı hayvana nazar kılmayalar ol asıl
ahval i kabihadan hazer kılalar rencurlar ahvalin fikir
idüb ve muhannesler evsafın zikir idüb ol taifeden
olmadıklarından şükür ideler gidiler ve pezevenkler
alayimin bileler mekirlerinden ve hilelerinden ihtiraz
kılalar

şiiir:
her gişinin cürüm divanını meleklerdir yazan
yazdım kendi elimle ben benim divanımı
nice müddet herze ve hezel ile sözler söyleyüb
göz göre saldım cehennem ateşine canımı
ahiretten dur düştüm bulmadım dünya dahi
zayi ittim yok yire evkatımı ezmanımı
ya ilahi fazlın ile dest gir olub bana
son nefeste saklagil şeytandan imanımı
rahmetinden çok degildir padişaha gerçi kim
bilirim endazedden birundur isyanımı

nesr:

bu defter i isyan ve nami i bagy u tugayana nazar
iden yarandan mercu ve mütevakkadır ki bu layık ı
itab ve müstehak ı ikab menba ı zünüb mecma ı uyub
biçarenin ve müznib i asi ve talib i measi mücrim ve
günahkar yüzi karanın kesret i zünubuna ve vefret i
uyubuna merhamet idüb hak celle ve ali dergahından
taleb i magfiret ve meheb i rahmet ideler sebil i
fütüvvete süluk idüb tarik ı mürüvvete gideler et
terahhumu alal isyani fütüvvet ve bil istigfarı lehüm
mürüvvet

nazm:

görüb rahm iyleyüb ben mübtelayı
ilahi her kim iylerse duayı
ana aher hayr için bir feth i bab it
kabul idüb duasın müstecab it
dıraz it ömrünü hem şol civanın
ki dendi namına bu name anın
hemişe devletini müstedam it
cihan halkına inamını am it
temmet 1250

طوره کیدر ایسه کیده بیسی فک فک
 تبه سی دکر دکر ایده عاشق جک جک
 اولد که افجه سوی التونی چون اوله مانعی
 مزاجی یون اوله یاننده کتور بیک بیك
 او جندک او ندور جک جک آنک ابله عشق
 شکر ایده نفس مراد فیه کار ایده شعر
 او غلاما سونک حالی بود را غلاما سکر سکر
 سودیکینک او بینه دوشه یا کیده دکر دکر
 اولق دیله سن بوایکی دن حالی جهانده
 او جندک کرکر افجه والتون اوقه جک جک
 الترجه ارباب نظائر واصحاب بصائر اسباب
 حسنی ذکر ایدوب بر رعنا پسر و بر رعنا
 دیر کونلرا چن فایق و حبلو المینه

GAMLARI DEF EDEN KİTAP

ALT
ÜST

ISBN 978-975-98171-5-2

9 789759 817152

açık-uçuk serisi 2